

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Cinsel Eğitime Yönelik Görüşleri ve Cinsel Eğitimde Kullandıkları Materyallerin İncelenmesi

Medine Keklik

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsüne Okul Öncesi
Eğitim Yüksek Lisans Tezi olarak sunulmuştur.

Doğu Akdeniz Üniversitesi
Ocak 2024
Gazimağusa, Kuzey Kıbrıs

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü onayı

Prof. Dr. Ali Hakan Ulusoy
L.E.Ö.A. Enstitüsü Müdürü

Bu tezin Okul Öncesi Eğitim Yüksek Lisans derecesinin gerekleri doğrultusunda hazırlandığını onaylarım.

Prof. Dr. Ayşe Işık Gürşimşek
Temel Eğitim Bölüm Başkanı

Bu tezi okuyup değerlendirdiğimizi, tezin nitelik bakımından Okul Öncesi Eğitim Yüksek Lisans derecesinin gerekleri doğrultusunda hazırlandığını onaylarız.

Doç. Dr. Nihan Koran
Tez Danışmanı

Değerlendirme Komitesi

1. Doç. Dr. Nihan Koran

2. Doç. Dr. Eda Yazgın

3. Yrd. Doç. Dr. Bengü Berkmen

ÖZ

Bu çalışma, okul öncesi öğretmenlerinin cinsel eğitime yönelik görüşlerinin neler olduğunun belirlenmesi ve cinsel eğitime yönelik uygulamalarda kullanılan materyallerin/etkinliklerin incelenmesini amaçlamıştır. Çalışma Gazimağusa ve İskele ilçesinde MEB'e bağlı devlet ve özel anaokullarında görev yapan altmış beş öğretmenin katılımıyla gerçekleşmiştir. Çalışmaya nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması modeli uygulanmıştır. Çalışmada veriler, yarı yapılandırılmış form ile kontrol listesi yoluyla elde edilmiştir. Bu form ve kontrol listesi danışman eşliğinde hazırlanarak iki Çocuk Gelişimi bir Klinik Psikoloji alanında uzman olan üç kişiye gönderilmiştir. Veri toplama araçları dönütlere uygun olarak yeniden düzenlenmiştir. Çalışmada veri analizi ise içerik ve betimsel analiz yoluyla analiz edilmiştir. Elde edilen veriler danışman eşliğinde belirli temalar çerçevesinde gruplandırılarak kodlanmıştır. Kodlanan bu temalar danışman eşliğinde analiz edilmiştir. Tez danışmanı ve araştırmacı tarafından bu kodlamaların içsel tutarlılığının sağlanması için Milles ve Huberman (1994) güvenilirlik formülü uygulanmıştır. Öğretmenlerin görüşlerine ilişkin elde edilen veriler danışman eşliğinde içerik analizi ile tablo haline getirilmiştir. Öğretmenlerin kullandıkları materyaller ise betimsel analiz yolu ile tablo haline getirilmiştir. Çalışmada, öğretmenlerin cinsel eğitimi çoğunlukla çocuğun kendini koruması ile sınırladıkları, cinsel eğitim konularında mahremiyet konusunu ele aldıkları, cinsel eğitimde öğretmenin rolüne ilişkin çoğunlukla bilgi verme ve çocuğa mahremiyetini öğretme, kazanımlara ilişkin öğretmenin çocuğun kendini koruması olarak ifade ettiği tespit edilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin çoğunlukla cinsel eğitime yönelik herhangi bir eğitim almadıkları saptanmıştır. Öğretmenlerin cinsel eğitim uygulamalarında çoğunlukla materyal kullanımına yer vermedikleri saptanmıştır.

İncelenen materyallerde ise en fazla Cinsel Sağlık ana kavramını içerdği, en az Toplum ve Kültür ana kavramını içerdği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda çalışmada elde edilen bulgulara dayanılarak öğretmenlerin cinsel eğitimi kendini koruma kavramı ile ilişkilendirdikleri söylenebilir. Bu çalışmada elde edilen bulgular, literatürdeki bilgiler ışığında tartışılmıştır. Çalışma, tartışmadan elde edilen sonuçlar çerçevesinde sonuçlandırılmıştır. Çalışma, öğretmenlere ve araştırmacılara yönelik öneriler ile son bulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Cinsel Eğitim, Okul Öncesinde Cinsel Eğitim, Cinsel Eğitimde Kullanılan Materyaller

ABSTRACT

This study aimed to determine the views of preschool teachers on sexual education and to examine the materials/activities used in sexual education practices. The study was conducted with the participation of sixty-five teachers working in state and private kindergartens affiliated to the Ministry of National Education in Famagusta and Iskele districts. Case study model, one of the qualitative research methods, was applied to the study. The data were obtained through a semi-structured form and a checklist. This form and checklist were prepared in the presence of a consultant and sent to three experts, two in the field of Child Development and one in the field of Clinical Psychology. Data collection tools were reorganised in accordance with the feedback. Data analysis in the study was analysed through content and descriptive analysis. The data obtained were grouped and coded within the framework of certain themes in the presence of the consultant. These coded themes were analysed in the presence of the supervisor. Milles and Huberman (1994) reliability formula was applied by the thesis supervisor and the researcher to ensure the internal consistency of these codings. The data obtained from the teachers' opinions were tabulated by content analysis in the presence of the supervisor. The materials used by the teachers were tabulated through descriptive analysis. In the study, it was determined that the teachers mostly limited sexual education to the self-protection of the child, addressed the issue of privacy in sexual education issues, mostly gave information about the role of the teacher in sexual education and taught the child about privacy, and the teacher expressed the child's self-protection as the child's self-protection. In addition, it was determined that most of the teachers did not receive any training on sexual education. It was determined that teachers mostly did not include the use of materials in sexual

education practices. In the materials analysed, it was concluded that the materials mostly included the main concept of Sexual Health and the least included the main concept of Society and Culture. In this context, based on the findings obtained in this study, it can be said that teachers associate sexual education with the concept of self-protection. The findings obtained in this study were discussed in the light of the information in the literature. The study was concluded within the framework of the results obtained from the discussion. The study concluded with recommendations for teachers and researchers.

Keywords: Sexual Education, Pre-School Sexual Education, Materials Used in Sexual Education.

TEŞEKKÜR

Çalışmam boyunca her anlamda yanımda olan çok değerli danışmanım Doç. Dr. Nihan Koran'a; yüksek lisans süresince bana hem ablalık yapan hem de hocalık yapan çok değerli Prof. Dr. Duygu Çelik Ertuğrul hocama, enerjisiyle etrafına bilim ışığı saçan Prof. Dr. Ayşe Işık Gürşimsek'e, duruşu ve bakış açısıyla bize yol gösteren Doç. Dr. Eda Yazgın hocama teşekkürü borç bilirim. Ayrıca bu yolda bana olan güvenlerini hiç kaybetmeyen babam Musa Keklik, annem Berfin Keklik, çok sevgili kardeşlerim; başta Viyan Karabulut, Cemal Özkoç ve İsmail Dağlı olmak üzere tüm arkadaşlarıma teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	iii
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR.....	vii
KISALTMALAR	xi
TABLO LİSTESİ.....	xii
ŞEKİL LİSTESİ.....	xiv
1 GİRİŞ	1
1.1 Problem Durumu	1
1.2 Araştırmanın Amacı	2
1.3 Araştırmanın Problem Cümlesi.....	2
1.4 Araştırmanın Alt Problemleri.....	3
1.5 Çalışmanın Önemi.....	3
1.6 Varsayımlar	4
1.7 Sınırlılıklar	4
2 KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	6
2.1 Kuramsal Çerçeve	6
2.1.1 Cinsel Eğitim	6
2.1.2 Cinsel Eğitimin Tarihi	10
2.1.3 Cinsel Eğitim ile İlgili Temel Kavramlar	15
2.1.4. Erken Çocukluk Döneminde Cinsel Eğitim	17
2.1.5 Cinsel Eğitim Kuramları.....	25
2.1.6 Cinsel Eğitimde Öğretmenin Rolü	27
2.2. İlgili Araştırmalar	30

2.2.1 Uluslararası Araştırmalar.....	30
2.2.2 Türkiye’de Yapılan Çalışmalar	35
2.2.3 KKTC’de Yapılan Çalışmalar	39
2.2.4 Cinsel Eğitimde Materyal Kullanımı.....	40
2.2.4.1 Cinsel Eğitim Materyali	40
2.2.4.2 Cinsel Eğitimde Kullanılması Önerilen Materyaller.....	40
2.2.4.3 Cinsel Eğitimde Kullanılması Önerilen Materyallerin Özellikleri	41
2.2.4.4 Cinsel Eğitim Verecek Kişinin Özellikleri	44
2.2.4.5 Cinsel Eğitimde Kullanılan Örnek Eğitim Programları	46
2.3 Okul Öncesinde Cinsel Eğitim Verilmesi	49
3 YÖNTEM.....	54
3.1 Araştırma Deseni.....	54
3.2 Çalışma Grubu.....	54
3.3 Veri Toplama Araçları	55
3.4 Veri Toplama Süreci	58
3.5 Veri Analizi	59
3.6 Geçerlik ve Güvenirlik	61
3.7 Araştırmanın Etik Prosedürü	62
4 BULGULAR.....	63
5 TARTIŞMA	118
6 ÖNERİLER.....	140
6.1 Öğretmenlere Yönelik Öneriler.....	140
6.2 Araştırmacılara Yönelik Öneriler.....	140
KAYNAKLAR	142
EKLER.....	160

Ek: 1 DAÜ Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği İzni	161
Ek: 2 Millî Eğitim Bakanlığı Araştırma İzni.....	162
Ek: 3 Okul Öncesi Kurumu-Okul Öncesi Öğretmenleri Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu.....	163
Ek: 4 Cinsel Eğitime Yönelik Materyal/Etkinlik Kontrol Listesi.....	164
Ek: 5 Uzman Görüş Formu	172

KISALTMALAR

AIDS	Acquired Immune Deficiency Syndrome
BZgA	Bundeszentrale für Gesundheitliche Aufklärung
CETAD	Cinsel ve Tedavi Araştırma Derneği
DSÖ	Dünya Sağlık Örgütü
HIV	Human Immunodeficiency Virus
SIECUS	Sexuality Information and Education Council of United States
TAP	Türk Aile Sağlığı ve Planlaması Vakfı
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
UNFPA	Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Öğretmenlerin Demografik Bilgi Formu Sonuçları.....	64
Tablo 2: Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Cinsel Eğitimin Tanımı	66
Tablo 3: Öğretmenlerin Cinsel Eğitimde Kullandıkları Etkinlikler.....	69
Tablo 4: Öğretmenlerin Cinsel Eğitimde Yer Verdikleri Konular.....	72
Tablo 5: Öğretmenlerin Cinsel Eğitim Uygulamalarında Kullandığı Materyaller .	76
Tablo 6: Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Cinsel Eğitim Verilme Yaşı.....	80
Tablo 7: Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Cinsel Eğitim Verecek Olan Kişi	83
Tablo 8: Öğretmenlere Göre Cinsel Eğitimde Öğretmenin Rolü.....	84
Tablo 9: Öğretmenlerin Cinsel Eğitim Uygulamalarında Yaşadığı Zorluklar	87
Tablo 10: Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Cinsel Eğitimin Çocuklara Kazandırılması Öngörülen Kazanımları.....	90
Tablo 11: Öğretmenlerin Lisans veya Hizmet İçi Eğitim Kapsamında Cinsel Eğitimi Alma Durumu.....	93
Tablo 12: Öğretmenlerin Lisans veya Hizmet İçi Eğitim Kapsamında Aldıkları Cinsel Eğitim Konuları.....	94
Tablo 13: Cinsel Eğitime Yönelik Materyallerin Kontrol Listesine Göre Analizi .	96
Tablo 14: Cinsel Eğitime Yönelik Materyallerin İnsan Gelişimi Ana Kavramına Göre Analizi	100
Tablo 15: Cinsel Eğitime Yönelik Materyallerin İlişkiler Ana Kavramına Göre Analizi	103
Tablo 16: Cinsel Eğitime Yönelik Materyallerin Kişisel Beceriler Ana Kavramına Göre Analizi	106

Tablo 17: Cinsel Eğitime Yönelik Materyallerin Cinsellikten Kaçınma Ana Kavramına Göre Analizi	109
Tablo 18: Cinsel Eğitime Yönelik Materyallerin Cinsel Sağlık Ana Kavramına Göre Analizi	112
Tablo 19: Cinsel Eğitime Yönelik Materyallerin Toplum ve Kültür Ana Kavramına Göre Analizi	115

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1: Literatürde Geçen Cinsel Eğitim Uygulamalarında Önerilen Etkinlikler ...	52
Şekil 2: Teo'nun Ben Nereden Geldim Kitabı.....	101
Şekil 3: Boy Ölçüm Materyali	102
Şekil 4: Ben Nasıl Ben Oldum? Kitabı	104
Şekil 5: Cinsel Eğitim Öyküleri Kitabı.	105
Şekil 6: Mahremiyet Eğitimi Videosu	107
Şekil 7: Sır Versem Saklar Mısınız? Kitabı	108
Şekil 8: Teo'nun Ben Nereden Geldim?.	110
Şekil 9: Bu Beden Benim. Kitabı	111
Şekil 10: Cinsel Eğitim Öyküleri. Kitabı	114
Şekil 11: Bedenim Bana Ait. Kitabı.....	115
Şekil 12: Kız ve Erkek Çocuğun Fiziksel Özelliklerinin Değerlendirilmesini Konu Alan Görsel	116
Şekil 13: 4-6 Yaş Çocuklar için Cinsel Bilgiler Kitabı.....	117
Şekil 14: SIECUS'a Göre Okul Öncesi Dönemde Verilmesi Gereken Cinsel Eğitim Konuları.....	126

Bölüm 1

GİRİŞ

Giriş bölümünde araştırmanın problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın problem cümlesi, alt problemler, çalışmanın önemi, sınırlılıklar ve varsayımlara yer verilmiştir.

1.1 Problem Durumu

Erken çocukluk dönemi, çocukların hızlı geliştiği ve gelişimleri açısından kritik olan bir evre olarak tanımlanmaktadır. Cinsel gelişim, doğum ile başlayan erken çocukluk dönemi çocuktaki merak ve keşfetme duygusunun artmasıyla doğrudan ilgili olduğu belirtilmektedir (Ünlüer ve İnan, 2021). Cinsel eğitim ise cinsel sağlık ve üreme sağlığı hizmetlerinin kritik bileşeni olarak görülmektedir. Cinsel eğitim, doğumdan başlayıp ömür boyu devam eden bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Çocuğun gelişiminde sağlıklı bir kimlik oluşturması için cinsel eğitimin önemli bir rolü olduğu vurgulanmaktadır (İşler, 2017). Bu bağlamda cinsel sağlığın sağlıklı bir şekilde ilerlemesi ve gelişmesi bireylerin doğru bir şekilde bilinçlenmesi ile mümkün olmaktadır. Bu bilinçlenme süreci aileden başlayıp, okul öncesi ve okuldan sonraki süreçlerde de yaşamın her döneminde aktif bir gelişmeyi kapsayan, kapsamlı cinsel sağlık eğitimi ile sağlanmaktadır (Gürsoy ve Gençalp, 2010). Çocukların aileden sonra ilk öğretmenleri olan okul öncesi öğretmenlerinin cinsel eğitim hakkında bilinçli davranmaları ve cinsel eğitim konusunda yetkin bireyler olması gerekmektedir (Eliküçük ve Sönmez, 2011). Ayrıca öğretmenin, çocukların cinsellikle ilgili sahip olduğu bilgi, tutum ve sosyalleşme davranışlarını etkileme açısından ciddi bir

konumda olduğu düşünölmektedir (Cheung, Kwan ve Yim, 2021). Okulların cinsel eğitime önem vermelerinin ve öğretmen kadrosunu cinsel eğitim açısından eğitilmesinin çocukların cinsel hayatının dolaylı olarak duygusal ve sosyal gelişimlerine katkısı olacağı ifade edilmektedir (Kardeş ve Kahraman, 2018).

Cinsel eğitimi verecek öğretmenin kendine güvenmesi, istikrarlı ve meslektaşları ile iş birliği içinde olması gerektiği belirtilmektedir. Öğretmenin araştırmacı, sorgulayan ve bilimsel kaynaklara hâkim olması gerektiği vurgulanmaktadır (Çetin, 2021). Ayrıca cinsel eğitimde öğretmenin rolü, çocuklara cinsellik hakkında doğru ve güvenilir bilgi vermek, cinsellikle ilgili yanlış ve önyargıları doğru bilgiler ile düzeltmek, cinsel sağlığı korumak için gerekli beceriler kazandırmak ve çocuklara cinsellikle ilgili sordukları soruları yanıtlamak olarak belirtilmektedir (American Academy of Pediatrics [AAP], 2020).

1.2 Araştırmanın Amacı

Bu çalışma, okul öncesi öğretmenlerinin cinsel eğitime yönelik görüşlerinin neler olduğunun belirlenmesi ve cinsel eğitime yönelik uygulamalarda kullanılan materyallerin/etkinliklerin incelenmesini amaçlamıştır. KKTC’de yapılan çalışmalar tarandığında doğrudan konuya ilişkin daha önce herhangi bir çalışma yapılmadığı saptanmıştır. Bu bağlamda yapılacak olan bu çalışma ile cinsel eğitime yönelik uygulamaların erken dönemde verilmesinin önemine vurgu yapılması, konuya ilişkin farkındalık kazandırılması ve ileride yapılacak olan çalışmalara kaynak olmayı hedeflemektedir.

1.3 Araştırmanın Problem Cümlesi

Okul öncesi öğretmenlerinin cinsel eğitime yönelik görüşleri ve cinsel eğitim uygulamalarında kullanılan materyallerin özellikleri nelerdir?

1.4 Araştırmanın Alt Problemleri

- 1- Okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerine göre cinsel eğitim nasıl tanımlanmaktadır?
- 2- Cinsel eğitim uygulamalarında kullanılan etkinlikler nelerdir?
- 3- Cinsel eğitim uygulamalarında hangi konulara yer verilmektedir?
- 4- Cinsel eğitim uygulamalarında kullanılan materyaller nelerdir?
- 5- Okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerine göre çocuklara cinsel eğitim kaç yaşta verilmelidir?
- 6- Okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerine göre çocuklara cinsel eğitim kim tarafından verilmelidir?
- 7- Okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerine göre cinsel eğitimde öğretmenin rolü nedir?
- 8- Cinsel eğitim uygulamalarında öğretmenlerin yaşadığı zorluklar nelerdir?
- 9- Okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerine göre cinsel eğitimde çocuklara kazandırılması öngörülen kazanımlar nelerdir?
- 10- Okul öncesi öğretmenlerinin lisans veya hizmet içi eğitim kapsamında cinsel eğitimi alma durumu nasıldır?
- 11- Okul Öncesi öğretmenlerinin lisans veya hizmet içi eğitim kapsamında aldıkları cinsel eğitim konuları nelerdir?
- 12- Öğretmenler tarafından kullanılan materyallerin cinsel eğitim materyalleri kavram ve konu listesine göre analizi nasıldır?

1.5 Çalışmanın Önemi

Çocuğun keşif sürecinde öğretmenlerin rolü büyük ölçüde etki etmektedir. Cinsel gelişim, çocuğun bütünsel gelişiminin önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Öğretmenlerin temel görevleri, çocuğun bütünsel gelişimini etkileyen cinsel eğitimi desteklemeleri ve bilinçlendirmeleri olarak görülmektedir. Bu sayede çocuğun sağlıklı

bir kimlik gelişiminin sağlanılacağı düşünülmektedir. Toplumlarda cinsellik konusunun hala bir “tabu” konusu olduğu ve bu konuda oldukça yanlış inanışların var olduğu görülmektedir. Cinsel eğitime ilişkin bu durumların ortadan kaldırılmasında öğretmenin büyük bir rol oynadığı düşünülmektedir. Bu duruma öğretmenin, cinsel eğitim ile ilgili tutum, davranış ve bilgi düzeyinin etki ettiği düşünülmektedir. Çocuk doğası gereği nereden geldiği, kendi bedeni ve diğer cinslerin bedensel özellikleri gibi birçok soruyu merak eder. Çocukta gelişen bu merak, sorularının cevaplanmasına yöneltir. Bu süreçte çocuğun doğru ve güvenilir kaynaktan bilgi alması kritik bir öneme sahiptir. Bu nedenle öğretmenlerin cinsel eğitim konusunda çocukların gelişim düzeyine uygun, bilimsel bir şekilde ele alması oldukça önemlidir. Bu görüşlerden hareketle öğretmenlerin cinsel eğitime yönelik görüşleri ve cinsel eğitime yönelik kullandıkları materyallerin incelenmesi ile konuya ilişkin gereksinimlerin ortaya çıkarılması hedeflenmektedir. Bu bağlamda konuya ilişkin önemine vurgu yapılması ve ileride atılacak adımlar konusunda faydalı veriler sağlayacağı düşünülmektedir.

1.6 Varsayımlar

Bu bölümde çalışmaya ilişkin varsayımlar aşağıda maddeleştirilerek belirtilmiştir.

- Araştırmada, öğretmenlerin cinsel eğitime yönelik sorulan sorulara dürüst ve içten cevap verdikleri varsayılmaktadır.
- Araştırma kapsamında belirlenen örneklem grubunun evreni temsil ettiği varsayılmaktadır.

1.7 Sınırlılıklar

Araştırma, 2022-2023 Eğitim ve Öğretim yılı içerisinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin Gazimağusa ve İskele ilçesinde bulunan Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlı özel ve devlet anaokullarında görev yapan altmış beş öğretmen ile sınırlıdır.

Ayrıca çalışmada incelenen materyaller sadece cinsel eğitimde kullanılan materyallerle sınırlıdır.

Bölüm 2

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1 Kuramsal Çerçeve

2.1.1 Cinsel Eğitim

Cinsellik, bireyin bedenini, duygusunu, cinsel kimliğini ve cinsel arzularını keşfetmesi, ifade etmesi ve yaşatmasını içeren bir dizi karmaşık davranış, duygu ve motivasyon olarak tanımlanmaktadır. Cinsellik kavramı sadece cinsel ilişki ile sınırlandırılmamaktadır. Cinsellik; sevgi, şefkat, güven ve yakınlık duygularını da içermektedir (AAP, 2023). Bu bağlamda (World Health Organization [WHO], 2006)’ a göre cinsellik, biyolojik, psikolojik, sosyal ve kültürel olmak üzere önemli boyutlardan oluşmaktadır.

Cinsel eğitim geniş bir kavram olarak ele alınmaktadır. Bu bağlamda (World Health Organization [WHO], 2006)’ a göre cinsel eğitim, cinsellik ve cinsel sağlık kavramlarını kapsayan bileşenlerden oluşmaktadır. WHO (2006)’ a göre cinsellik “...yaşam boyunca insan olmanın merkezi bir yönü cinsiyeti, toplumsal cinsiyet kimliklerini ve rollerini, cinsel yönelimi, erotizmi, hazzı ve üremeyi kapsar.” Cinsellik kavramı biyolojik, psikolojik, kültürel, politik, dini ve toplumsal faktörlerden etkilenmektedir. Ayrıca bireyin cinselliği davranış, tutum ve inanç yoluyla gösterebildiği vurgulanmaktadır. Cinsellik bireyin yaşamında devamlılık gösteren kapsamlı bir süreç olarak görülmektedir. Bireyin kişiliği birçok özellikten oluşmakta ve bu özelliklerden en önemlisinin de cinsellik olduğu ifade edilmektedir. Cinsel sağlık kavramını tanımlama girişimlerinin çoğunlukla WHO’nun tanımından yola çıkıldığı

belirlenmektedir (Edward ve Coleman, 2004). WHO (2017)' a göre cinsel sağlık, “Bireyin cinsel ilişkilerinde fiziksel, sosyal, bilişsel anlamda iyi olma” olarak tanımlanmaktadır. Cinsel sağlık; bireyin değerleri, davranışları ve duyguları ile uyumlu olması olarak ifade edilmektedir. Bu uyumla birlikte kişinin farkındalık kazanması, kendi benliğini kabul etme ve benlik kavramı ile uyum içerisinde olma durumu olarak görölmektedir. Ayrıca cinsel sağlık bireye kişisel anlamda öz saygı, benliğini kabul etme ve kendi toplumsal yapısındaki cinsel költürüne ait olma özelliklerini kazandırmaktadır (Bocking, Robinson, Rosser, Madenci ve Coleman, 2002).

Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA, 2016)'ya göre cinsel eğitim tanımı ise “bireylerin üreme ve cinsel sağlığın temel bir hak olduğu ve toplumdaki bireylerin cinsiyet eşitliğini sağladığı” görüşü savunulmaktadır. Ayrıca cinsel sağlığa gerekli önemin gösterilmesinin İnsan Bağışıklık Yetmezliği Virüsü (HIV/AIDS) gibi hastalıkların yayılmasının önüne geçtiğı belirtilmektedir.

Cinsel eğitim bireye bilgi veren ve bireyin toplumsal değerlerini kapsayan geniş bir alan olarak görölmektedir (Sexuality Information and Education Council [SIECUS], 2012). Cinsel eğitim, bireyin kendi fiziksel, duygusal ve cinsel gelişimini anlaması, olumlu bir benlik algısı geliştirmesi ve insan cinselliğine olan bakış açısının olumlu bir yönde olmasını sağlamaktadır. Toplumsal yapı içerisinde bulunan bütün bireylerin düşüncelerine, davranışlarına saygılı bir tutum geliştirebilmeyi ve bireyin bu perspektiften bakmasını sağlayan bilgi vermeye dayalı bir eğitim olarak tanımlanmaktadır (Bayhan ve Artan, 2005, Eliküçük ve Dönmez, 2001). Cinsel eğitimin sadece çocuğun vücudunun özel bölgelerinin adını bilme, işleyişini öğrenme ve çocuğun ihmal ve istismar gibi durumlardan kendilerini koruması adına verilen bir bilgi olarak daraltılmaması gerektiğı ifade edilmektedir.

Cinsel eğitim çocuğun kimliğini oluşturmasına ve öz disiplin, sorumluluk gibi bireyin kişiliğini geliştiren kazanımlar elde etmesine kaynaklık sağlamaktadır. Cinsel eğitimin bireyin cinsellikle ilgili inanç, değer ve tutumunu biçimlendiren ve hayat boyu devam eden bir süreç olduğu vurgulanmaktadır (SIECUS, 2004). Kapsamlı cinsel eğitim; cinselliğin duygusal, fiziksel, bilişsel ve sosyal yönleri hakkında müfredata dair öğrenme ve öğretme süreci olarak tanımlanmaktadır (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization [UNESCO], 2023). Cinsel eğitimin erken çocukluk döneminde başlayıp ergenlik dönemi ve yetişkinlik dönemine doğru devam ettiği belirtilmektedir (WHO, UNFPA ve BZgA, 2016). Kapsamlı cinsel eğitimi insan cinselliğine ilişkin; kapsayıcı, eşitlikçi, sorumluluk sahibi, herhangi bir ayırım gözetmeme gibi olumlu değerleri kapsamaktadır. Bu değerler kapsamında cinsel eğitim konuları genel olarak; insan gelişimi, ilişkiler, kişisel beceriler, cinsellikten kaçınma, cinsel sağlık, toplum ve kültür olarak belirtilmektedir (SIECUS, 2004). Cinsel eğitim konularına ilişkin bir çalışma; Jin (2021) tarafından yürütölen çalışmada, Çin’de ebeveynlerin cinsel bilgileri ve cinsel eğitim yönelik tutumlarının belirlenmesini amaçlanmıştır. Araştırmaya okul öncesi dönemde çocuğu olan bin yedi yüz yirmi dokuz ebeveyn katılmıştır. Veriler nicel bir yöntem kullanılarak anket yoluyla elde edilmiştir. Araştırmada ebeveynleri cinsel eğitime ilişkin olumlu tutum sergiledikleri saptanmıştır. Ebeveynlerin cinsel eğitime yönelik bilgi düzeylerinin “çocuk gelişimi” konusunun az puan, “cinsel sağlık ve istismardan korunma” konularının ise görece daha yüksek puana sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Çocukların ve gençlerin bu eğitimin beden imajı, ergenlik, ilişkiler, cinsellik ve aile hayatı hakkında sağlıklı ve olumlu değerleri pekiştirebileceği vurgulanmaktadır (UNESCO, 2023). Geçmişten günümüze bakıldığında çocuklara cinsel eğitim verilmesi konusunun, yavaş işleyen bir süreç olduğu görölmektedir. Bunun

sebeplerinden bir tanesi de çocukların üreme konusunda henüz olgunlaşmadığı görüşüne dayandırılmaktadır (Bulut, 1998). Günümüzde cinsiyet kavramı birçok insan için huzursuzluk yaratan ve güçlüklerle dile getirilen bir bilmece olarak yorumlanmaktadır. Bu düşüncenin temelinde büyüklerimizin ve atalarımızın cinsiyet kavramını bedenin bir günahı olarak görmeleri ile ilişkili olduğu ifade edilmektedir (Yavuzer, 2013). Türk toplumunda cinsellik ve cinsel sağlık eğitim konusu, günümüzden geçmişe bakıldığında muhafazakâr/tutucu bir yaklaşıma sahip olduğunu günümüzde ise konuya ilişkin daha yumuşak bir tutuma doğru evrildiği ifade edilmektedir. Bireylerin sağlığını geliştirmeyi hedefleyen önemler arasında çocuk ve gençlerin cinsel eğitim konusu günümüzde yaygınlaşmamış bir disiplin olarak değerlendirilmektedir. (Bulut, 2021). Fakat toplumun bazı kesimlerinde cinsel sağlık kavramının “ayıp, saklı, yasak” kelimeleri ile betimlendiği ifade edilmektedir (Zeren ve Gürsoy, 2018). Buna benzer bazı çalışmalar; Güner ve Aktaş (2022) tarafından yürütülen çalışmada, okul öncesi eğitime yönelik ebeveynlerin bilgi tutum ve uygulamalarının değerlendirilmesi ve sosyodemografik ilişkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Tokat ilinde bulunan, okul öncesi dönem çocuğu olan ve gönüllü üç yüz yirmi ebeveyn katılmıştır. Veriler anket yoluyla elde edilmiştir. Elde edilen veriler SPSS 17.0 ve ki-kare yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırmacılar %67.2 oranında ebeveynin cinsel eğitim tanımını ve %29.4 oranında ebeveynin ise cinsel eğitime başlama yaşının doğru bildiği sonucuna ulaşmışlardır. Cinsel eğitimin verilme durumuna ilişkin; %41.9 oranında ebeveynin cinsel eğitimi ele aldıkları, %45.3 oranındaki ebeveynlerin ise cinsel eğitime ilişkin yeterli bilgiye sahip olduklarını içeren ifadelerle saptanmıştır. Ayrıca araştırmacılar; ebeveynlerin cinsel eğitimin verilme durumu, cinsel eğitimin tanımı, verilme yaşı ve cinsel eğitimi bilme durumunda ebeveynlerin sosyodemografik açıdan anlamlı farklılıkların olduğunu

ortaya koymaktadır. Bu araştırmada ebeveynlerin cinsel eğitim konusunda yeterli donanımına sahip olmadıkları ve çoğunun bu konuya ilişkin kendilerini yeterli görmedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Er, Büyükbayraktar ve Kesici (2016)' ye göre cinsel eğitimin geliştirilmesinde bireylerin ve ebeveynlerin sahip olduğu tabuların cinsel eğitimi olumsuz yönde etkileyeceği belirtilmektedir. Cinsel eğitim uygulamalarında başka bir yanlış inancın cinsel eğitimin çocukların masumiyetini bozacağı düşüncesidir. Bu düşüncenin bir yanılgı olduğunu söylemek mümkündür. SIECUS (2001)'a göre cinsel eğitim çocukların masumiyetini korumaktadır. Çünkü cinsel eğitim, çocuğun kendi bedenindeki cinselliği anlamasını sağlayan temel bir yaşam becerisi olarak tanımlanmaktadır. Bu bağlamda cinsel eğitim yoluyla çocukların cinsel istismar ve ihmal gibi yollarla korunabilecekleri ve toplumda sağlıklı ilişkiler kurmasını sağlamaktadır. Bu bulguya benzer bazı çalışmalar; Acer ve Artan (2000) tarafından yürütülen çalışmada, ülkemizde cinsel eğitim konusunda bireylerin yaygın inanışlardan uzak, bilimsel ve çağa uygun bir anlayışa sahip olması gerektiğini vurgulamaktadır. Shatarkshall, Santelli ve Hirsch (2007)'e göre ise cinsel eğitimde eğitimcilerin ve ebeveynlerin rollerine ilişkin yürüttükleri çalışmada hem ebeveynlerin hem de eğitimcilerin önemli rolleri olduğu ifade edilmektedir. Bu rollere ilişkin eğitimcilerin cinsel eğitim hakkında okuryazarlığa sahip olmaları ve cinsel eğitimde ebeveynlerin bilgilendirilmesi noktasında eğitimcilerin öncelikli bir rolü olduğu belirtilmektedir.

2.1.2 Cinsel Eğitimin Tarihi

Cinsel eğitimin okullarda verilmesi konusunda günümüzde farklı ülkelerde farklı uygulamalara yer verildiği görülmektedir. 17. Yüzyılda Batı ülkelerinde cinselliğe karşı tiksindirici, hor görülen bir bakış açısının hâkim olduğu görüşü ifade edilmektedir. Bu dönemin ortalarında başlayan döneme cinselsizlik tanımı

yapılmaktadır. Bu dönemde mastürbasyonun kötü hastalıkların temel sebebi olduğu düşüncesinin yaygın olduğu ifade edilmektedir. 20. Yüzyılda ise sanayi devriminin etkisiyle cinsel eğitime yönelik farklı düşünceler ve uygulamalar yaşandığı belirtilmektedir (İldeş, 1990). Avrupa ülkelerinde cinsel eğitimin ilk olarak 1955 yılında İsveç’te başladığı bilinmektedir. 1955 yılında cinsel eğitimin zorunlu bir şekilde ders müfredatlarına eklendiği belirtilmektedir. Cinsel eğitimin okul öncesi sınıflarında zorunlu olarak verilmesi ise 1956 yılında olduğu belirtilmektedir (Kıran Yılmaz, 2011). Batı Avrupa ülkelerinde cinselliğin tanıtılması 1970 ve 1980 yıllarında daha fazla yaygınlaşmıştır. Bu doğrultuda cinselliğin tanıtılması 1990 yıllarına kadar devam etmektedir. Danimarka’da cinsel eğitimin ilk başlarda din açısından uygun olmadığı gerekçesiyle reddedildiği ifade edilmektedir. Fakat ülkenin yasal normlarına aykırı olmadığı için müfredatta zorunlu olarak yer almaktadır (İşler, 2017). Ülkede 1971 yılında cinsel eğitimi kapsayan yasanın kabul edildiği belirtilmektedir (Çalışandemir, Bencik ve Artan, 2008). Norveç’te okullarda cinsel eğitim verilmesi 1974 yılında zorunlu olmasına rağmen 1980 yılında gerçekleştirilen bir düzenleme ile öğretmen inisiyatifine bırakıldığı ifade edilmektedir (Kıran Yılmaz, 2011).

Avusturalya’da 1990 yılında “You Can Say No” (Hayır Diyebilirsiniz), kampanyasının içeriğinin ergenlik dönemindeki gençlerin erken yaşta cinsel ilişki deneyimine “hayır diyebilme” kapasitesinin artırılması olduğu belirtilmektedir (Robinson, Smith ve Davies, 2017). Günümüzde Avusturya’da cinsel eğitim zorunlu bir şekilde verilmekte ve bir çocuk 18 yaşına gelene kadar en az üç defa cinsel eğitim alması gerektiği ifade edilmektedir (Kıran, 2011). Batı ve Kuzey Afrika ülkelerinde cinsel eğitim uygulamalarının zorunlu olmadığı ifade edilmektedir. Amerika gibi gelişmiş ülkelerde cinsel eğitim zorunlu olmasa da verilmektedir. Amerika’ya bakıldığında cinsel eğitim ve program, eyaletlerin kararlarına bağlı bırakılmıştır

(Donavan, 1992, Akt., Çalışandemir, Bencik ve Artan, 2008). Hollanda’da 1970 yılında medya yoluyla toplum bilinçlenmesi amacıyla çeşitli çalışmalar yapıldığı ifade edilmektedir. 1993 yılında ise öğrenme hedeflerinin belirlenmesiyle cinsel eğitimin yasalar tarafından zorunlu kılındığı belirtilmektedir (İşler, 2017). Eğitim alanında gelişmiş bir yapıya sahip olan Finlandiya’da cinsel eğitim çalışmalarının ilk adımlarının 1970’li yıllara dayandığı bilinmektedir. Ülkede cinsel sağlık uygulamaları ve eğitimlerinin verilmesi için cinsel sağlık merkezleri kurulduğu ve sağlık eğitimi dersi ile beraber cinsel eğitimin verildiği bilinmektedir. Bu süreç 1994 yılında olumlu bir şekilde seyir gösterirken aynı yıl yaşanan ekonomik krizden ötürü gerilemeler yaşandığı ifade edilmektedir. Fakat günümüzde cinsel eğitim, sağlık eğitimi kapsamında verilmektedir. 2005 yılında ise cinsel eğitimin ayrı ve zorunlu dersler şeklinde müfredatta yerini aldığı bilinmektedir (Gençalp ve Gürsoy, 2010). Cinsel eğitim İngiltere, İrlanda ve Fransa gibi Avrupa ülkelerinde zorunlu olarak verilmektedir. Cinsel eğitimin verilme yaşının İngiltere 11, İrlanda 12 Fransa’da ise 6 yaşında verilmektedir (İşler, 2017). 2000 yılının başlarında Fransa ve İngiltere’de; 2003 yılında ise İspanya, Ukrayna, Estonya, Ermenistan, Portekiz gibi ülkelerde cinsel eğitimin ilk ve orta okul düzeyinde zorunlu olduğu belirtilmektedir (DSÖ, UNFPA, BZgA; 2016).

Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde geçmişten bugüne kadar cinsel eğitimin konumu değerlendirildiğinde, olması gerektiği kadar önemli bir konu olarak ele alınmadığı görülmektedir (Çalışandemir, Bencik ve Artan, 2008). Türkiye’de cinsel eğitimin gelişmemesine etki eden temel unsurun, toplumun yapısını oluşturan; gelenekler, tabular, hurafeler, hor görme, bastırma vb. durumların sebebiyet verdiği bilinmektedir. Bu doğrultuda bireylerin cinsellikle ilgili formal bilgi yerine daha çok informal yolla bilgi aldığı ifade edilmektedir. Türkiye’de tarihsel açıdan bakıldığında

1950’li yıllarda yaşanan köyden kente göç dalgasının, birçok alanda olduğu gibi cinsel eğitim alanında da değişimler yaşattığı belirtilmektedir. Cinsel eğitimin ilk adımları, 1974 yılında Türkiye Aile Sağlığı ve Planlaması Vakfı (TAP)’nın cinsel eğitime yönelik bilgilerin ve görüşlerin neler olduğuna ilişkin araştırılması yönünde fikirlerini öne sürmesi ile başladığı bilinmektedir. Türkiye’de 1990’lı yıllarda ise özellikle HIV/AIDS’in yayılmasının etkisiyle gençlerin sağlıklı bilgi almaları için gönüllü kuruluşların önderliğinde -sayıca az olsa da- küçük çaplı etkinliklerin yapıldığı görülmüştür (Çalışandemir, Bencik ve Artan, 2008).

1994 yılında İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı (İKGV) tarafından yapılan "Gençlerin Cinsel Sağlık Eğitiminin Desteklenmesi" isimli cinsel sağlık, doğum, fiziksel sağlık, beslenme, nüfus planlaması ve cinsel hastalıklar gibi konuları kapsayan proje önemli olarak görülmektedir. Cinsel sağlığın okul sistemine girmesi yavaş olsa bile ilerleme göstermektedir. 1993 yılında genç kızlara yönelik, 2000 yılında ise ergenlere uygulanan bu projenin Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA) ve Millî Eğitim Bakanlığı (MEB)’in desteği ile yürürlüğe girdiği belirtilmektedir. Proje dönüştürülerek cinsel sağlık eğitiminin örgün eğitim içerisinde yer alan derslerde verilmesi açısından zamanla ilerleme katedildiği ifade edilmektedir. Özel kurumların etkisi ile cinsel sağlık eğitiminin sadece okullarda değil farklı çalışma alanlarında da etkili olduğu görülmektedir. 1993 yılında genç kızlara yönelik yapılan proje, "Ergenlerin Sağlık Bilincinin Geliştirilmesi" ismini alarak değişim geçirmiş olup hizmet projesine dönüştüğü bilinmektedir (Çalışandemir, Bencik, 2008). Türkiye’de cinsel eğitim konusunda toplumu bilinçlendiren 1998 yılında on bir psikiyatristin ve psikoloğun kurduğu Cinsel Eğitim ve Tedavi Araştırma Derneği (CETAD)’nin varlığı bilinmektedir (Çalışandemir, Dağlıoğlu, Alemdar ve Bencik, 2008). Derneğin misyonu “cinsellik konusunda yapılan çalışmaları desteklemek, toplumu bilinçlendirmek ve

farkındalık kazanması için farklı disiplinlerle cinsellik paydasında buluşarak bu doğrultuda cinsel eğitim ile bilgi verme ve bilinçlendirme faaliyetlerinin yürütülmesi” olarak ifade edilmektedir. (CETAD, 2022). Türkiye Aile Sağlığı ve Planlaması Vakfı (TAPV) tarafından, 2000 yılında ergenlere yönelik “Büyüyorum Gelişiyorum” isimli programda ergenlere cinsellik hakkında bilinç ve duyarlılık kazandırma yolu ile risk barındıran davranışlardan uzak durmalarının sağlanması amaçlanmaktadır (CETAD ve TAPV, 2011). Türkiye’ de 2008 yılında sağlık bakanlığı tarafından cinsel sağlık eğitimlerinde kullanılmak üzere “Eğitimciler için Eğitim Rehberi” hazırlandığı bilinmektedir. Eğitim rehberinin sağlık, sağlığın korunması, ilk yardım, bulaşıcı hastalıklar ve beslenme gibi ana konuları kapsadığı ifade edilmektedir (Esen, 2006).

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde, 2015 yılında Doğu Akdeniz Üniversitesi (DAÜ) Rehberlik danışmanlık ve rehberlik danışma kulübü tarafından koordine edilen “Cinsel Gelişim, Cinsellik Eğitimi ve Tacizden Korunma” konulu konferans gerçekleştirilmiştir. Yrd. Doç, Dr Ayten Düzkantar’ın konuşmacı olarak katıldığı konferansta 0-18 yaş aralığındaki özel gereksinimli bireylerin cinsel gelişim ve tacizden korunma yollarının neler olduğuna ilişkin bilgi aktarımı yapıldığı belirtilmektedir (DAÜ, 2015).

KKTC’de, 2016 yılında Lefke Avrupa Üniversitesi (LAÜ) okul öncesi öğretmenliği bölümü tarafından koordine organize edilen “Çocukta Cinsel Gelişim ve Eğitim” konulu konferans gerçekleştirilmiştir. Prof. Dr. İsmihan Zeliha Artan’ın konuşmacı olarak katıldığı konferansta cinsel eğitimin tanımı, cinsel eğitimde anne-babaya yol gösterici yöntemlerin örnekler yoluyla aktarıldığı ifade edilmektedir (Kıbrıs Postası, 2016). KKTC’de, Kıbrıs Kadın Sağlığı Araştırma İnsiyatifi (KISAD) tarafından 2022 yılında regl konusunda farkındalık oluşturmak için ve toplumun algısını anlamak amacı ile anket dağıtılmıştır. Toplam 3735 örneklem sayısına

ulaşıldığı belirtilmektedir. Katılımcıların %60'ının reglin tanımını biyolojik ve hormonal bir durum olarak ifade ettikleri görülmektedir. Çalışan katılımcıların %88'inin konu hakkında erkek yöneticiler ile konuşamadıkları saptanmıştır. Proje sonunda ise içerisinde regl hakkında "İlk Adet Bilgi Paketim" isimli bilgi kitapçığı, hijyenik ped ve küçük hediyelerin olduğu bir paket dağıtıldığı görülmektedir. Ekim 2022 tarihinde Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı bünyesindeki uzmanların paket içerisinde bulunan kitaptaki bazı illüstrasyonları sakıncalı olarak görmesi gerekçesi ile Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı tarafından bu paketin okullara dağıtılmasına onay verilmediği açıklanmaktadır (Onurer ve Dal, 2022). Ulusal düzeyde bakıldığında KKTC ve Türkiye'deki okullarda cinsel eğitim ile ilgili zorunlu bir uygulama görülmemektedir (Suhanberdyeva, 2018). Her iki ülkede de cinsel eğitim zorunlu olarak ele alınmamaktadır.

2.1.3 Cinsel Eğitim ile İlgili Temel Kavramlar

Çalışmanın bu bölümünde bu başlık altında cinsel eğitimle ilgili; cinsellik, cinsel sağlık, cinsiyet, cinsel yönelim, toplumsal cinsiyet, cinsiyet kimliği, cinsel kimlik, cinsel rol ve cinsel olgunluk kavramları açıklanacaktır.

Cinsellik: Kendi başına kullanılabilecek bağımsız bir kavram olmayıp iktidarın beden üzerinde kurduğu spekülasyon tahakküm düzenine dair bir unsurdur (Foucault, 2007).

Cinsel Sağlık: WHO' a göre "Bireyin cinsel ilişkilerinde fiziksel, sosyal, bilişsel anlamda iyi olma durumu olarak tanımlanmaktadır (World Health Organization, 2017)."

Cinsiyet: Biyolojik belirlenimli bir kavram olarak cinsiyet, heteroseksüel normlara göre kadın ve erkek olmak üzere iki durumun birbirinden farkını ifade etmektedir (Saygılıgil, 2020). Kişinin biyolojik anlamda eril veya dişi olması şeklinde

tanımlanmaktadır. Bireylerin insan ilişkileri ile ortaya çıkan cinsel ilişki, gebelik ve üreme gibi durumların da cinsiyet kavramını kapsadığı belirtilmektedir (Amerika Çocuk Araştırmaları Merkezi, 1971). Günümüzde bedenleri erkek ve kadın bedenine uymayan kişiler için interseks kavramı kullanılmaktadır. İnterseks kavramı; eşey organları, eşey bezleri, kromozomları, üreme organlarını etkileyen biyolojik faktörleri tanımlamak için kullanılan kapsamlı bir terim olarak tanımlanmaktadır (Uluslararası Af Örgütü, 2018).

Cinsel Yönelim: Cinsiyet temelli olmakla birlikte cinsiyetten ayrı gelişen ve bireyin kendini kadın, erkek ya da eşcinsel olarak görmesini sağlayan kimlik boyutudur (Kaya, 2014).

Toplumsal Cinsiyet: Kadın ve erkeğin sosyal anlamda belirlenmiş rol ve görevlerini ifade etmektedir. Toplumsal cinsiyet biyolojik farklılıktan kaynaklanmayan, toplumun kadın ve erkeğin nasıl görüldüğü, nasıl algılandığı ve nasıl davranış göstereceğine ilişkin bir kavram olarak tanımlanmaktadır (Türk Tabipler Birliği, 2008). Toplum içerisinde kadın ve erkeğe uygun davranış kalıplarını ve görevleri tarif etmektedir (Ecevit, 2021).

Cinsiyet Kimliği: Bireyin davranışsal açıdan kendini bir cinsiyete ait hissetme durumudur (Dökmen, 2015).

Cinsel Kimlik: Cinsel yönelimi ifade etmek için kullanılmaktadır. Heteroseksüellik, homoseksüellik, biseksüellik veya transeksüellik şeklinde sınıflandırılmaktadırlar (Dökmen, 2015).

Cinsel Rol: Kadın ve erkeklerin, toplumun biçtiği kalıplara bağlı kalarak cinsiyet farkını ortaya koyan yargıları yansıtmaktadır (Dökmen, 2015).

Cinsel Olgunluk: Bireyin üreme organları ve üreme sisteminin sağlıklı bir şekilde döl var edebilecek seviyeye gelebilmesi olarak tanımlanmaktadır (MEB, 2015).

2.1.4 Erken Çocukluk Döneminde Cinsel Eğitim

Erken çocukluk dönemi, çocukların hızlı geliştiği ve gelişimleri açısından kritik olan bir evre olarak tanımlanmaktadır. Cinsel eğitim ise cinsel sağlık ve üreme sağlığı hizmetlerinin kritik bileşeni olarak görülmektedir. Cinsel gelişim doğum ile başlayan erken çocukluk dönemi çocuktaki merak ve keşfetme duygusunun artmasıyla doğrudan ilgili olduğu belirtilmektedir (Ünlüer ve İnan, 2021). Cinsel eğitim bedensel imaj, istenmeyen hamileliklerin önlenmesi, bedensel haklar ve cinsel yönelimi veya cinsiyet kimliği farklı olan bireylere saygı duyma gibi konuları oluşturmaktadır (Bridges ve Houser, 2014). Bu bağlamda sağlıklı bir cinsel gelişimin, çocuk ve ergen sağlığı açısından temel bir gelişim noktası olarak ifade edilmektedir (AAP, 2023). Çocuğun doğası gereği meraklı olduğu ve bu merakla gözlem yaparak etrafındaki bütün bilgileri alma eğiliminde olduğu ifade edilmektedir. (AAP, 2023)’a göre cinsel eğitimin kazanımları şu şekildedir:

A. Cinsiyet ve Cinsiyet Çeşitliliğinde Değer Kazanma;

- Homofobik zorbalıkta azalma,
- Cinsiyet ve cinsiyet normlarının genişletilme anlayışı,
- Toplumsal cinsiyet eşitliği, hakların ve sosyal adaletin tanınması.

B. Flört şiddetinin ve yakın partner şiddetinin önlenmesi;

- Flört şiddeti ile ilgili; gelişmiş bilgi, tutum ve raporlama,
- Flört şiddeti ve yakın partner şiddetinde oranın azaltılması.

C. Sağlıklı İlişki;

- Cinsel ilişkiye sağlıklı yönde bilgi, tutum ve yeteneklerin artırılması,

- Yorum yeteneklerinin ve niyetlerinin gelişmesi.,

D. Çocuk Cinsel İstismarının Önlenmesi;

- Kişisel güvenlik ve dokunma ile ilgili gelişmiş bilgi, tutum ve beceri,
- Açıklama becerileri kazanma.

Bu kazanımlar ışığında çocuğun; kapsayıcı, eşitlikçi, sorumluluk sahibi, herhangi bir ayrım gözetmeme gibi olumlu değerleri temel alan ve insan gelişimi, ilişkiler, kişisel beceriler, cinsellikten kaçınma, cinsel sağlık, toplum ve kültür konularını kapsayan (SIECUS, 2004) cinsel eğitimi alması öngörülmektedir. Ayrıca cinsel eğitimin; çocuklara yönelik cinsel istismar, cinsel şiddeti önlemeye yönelik verilen mücadeleye kaynaklık sağladığı belirtilmektedir. Özellikle COVID-19 döneminde çocukların çevrimiçi platformlarda çevrimiçi tacize, cinsel zorbalığı ve cinsel sömürü konularında daha savunmasız kaldıklarını cinsel eğitimin bu riskleri azaltabileceği ayrıca kadına yönelik toplumsal şiddet ve ayrımcılığın önlenmesi, cinsel yönelimi farklı bireylerin maruz kaldığı homofobik davranışların önlenmesi için güvenli bir eğitim ortamı sağlamada önemli görülmektedir (Mijatovic, 2020).

Erken çocukluk döneminde çocuğun merak ettiği konuların başında cinselliğin olduğu ve çocuktaki bu merakın ancak doğru bir cinsel bilgi verme sürecinden geçtiği ifade edilmektedir (Fajarwatiningtyas ve Ishaq, 2020). Çocuklar büyüyüp geliştikçe ailesinin haricinde, arkadaşlarından, sosyal ortamlardan, kitaplardan ve oyuncaklar gibi kaynaklardan cinsellik hakkında bilgi ve davranışlar elde edebilmektedirler. Çocuğun elde ettiği bu bilgilerin her zaman doğru bilgi içermediği belirtilmektedir (Gölbaşı, 2003). United Nations Population Fund UNFPA (2014)'a göre cinsel eğitime erişimi, insanın temel hakları olarak belirtmektedir. Erken çocukluk döneminde çocuklar kendi vücutlarını keşfettiklerinde merak duygusu içinde olurlar ve bu keşif sürecinin hem kendi bedenleri hem de arkadaşlarının bedenleri üzerine olduğu

belirtilmektedir (Steelhammer, 2003). Erken çocukluk döneminde çocukların cinsel organlarını merak ettikleri ve dokunma davranışının sıkça gözlemlendiği ifade edilmektedir (Martin, Riazi, Firoozi ve Nasiri, 2020). Bu dönemde, çocukta sınır kavramı gelişmediğinden dolayı çocuğun öğretmeninin eteğini kaldırıp bakma davranışını sergilediği görülmektedir (Yapıcı, 2020). Çocukların kendisinin, ebeveynlerinin ve akranlarının bedenlerini merak ettikten sonra bu doğrultuda gebelik, üreme, nereden geldiği gibi konular hakkında sürekli soru sormaktadır (Sönmez ve Eliküçük, 2011).

Çocuk yaklaşık iki, üç yaşına geldiğinde hem kendi bedeni hem de etrafındaki bireylerin bedenlerine ilişkin birtakım sorular sormaktadır (Yavuzer, 2013). Kız çocuklarının, “Anne neden pipim yok? Ben nasıl dünyaya geldim? Bu neden erkek, ben neden kızım? Kızlar ve erkekler neden farklı? Erkek çocuklarının ise “Sünnet olursam pipim yok olur mu?” gibi sorular sordukları belirtilmektedir (Tuzcuoğlu ve Tuzcuoğlu, 1996; Artan ve Acer, 2000). Guelph, Rhijin ve Davies (2016) yürüttükleri çalışmada, okul öncesi öğretmenlerinin, çocukların sınıf içerisinde kendi bedenine dokunma, tuvalet sırasında arkadaşının cinsel bölgesine bakma merakı ve oyun saatinde ebeveynlerinden etkilendikleri davranışları sergiledikleri yönde ifadelere yer verdikleri belirtmektedir. Yetişkinler bu durumun kaygı verici olduğunu düşünmektedirler. Bu durum çocuğun öğrenme isteğinden gelen doğal bir merak duygusu olduğu bilinmektedir. Çocuk, her şeyi öğrenme eğilimindedir ve öğrenme sürecinde duyularını aktif olarak kullanmaktadır. Çocuğun bu davranışının normal karşılanması gerektiği ifade edilmektedir. Çocuğun sergilediği bu davranış cinsel merak olarak tanımlanmaktadır (Yapıcı, 2020). Çocuklar; dokunma, başkası soyunurken izleme davranışında bulunmaktadırlar. Çocuklar, tuvalet eğitimi sürecinde cinsel organlarını keşfeder ve bu süreçte çocukların cinsel organı ile oynama

eğiliminde oldukları belirtilmektedir. (Bayhan ve Artan, 2005; Akt., Eliküçük ve Sönmez, 2011). Cinsel oyun, çocuğun cinsel merakı ile başlamaktadır (Aynal, 2017). Çocuklar 3 yaş civarında sordukları sorular ve sergiledikleri davranışlar ile cinsel konulara olan meraklarını açığa çıkarmaktadırlar.

Okul öncesi dönem ise cinsel ilginin en yoğun olduğu dönem olarak görülmektedir (Bulut, 1998). 5-6 yaş civarında ise doktorculuk, evcilik gibi oyunlar oynandığı ifade edilmektedir. Bu oyunlar cinsel oyun kategorisine girmektedir. Ebeveynlerin çocuklara vereceği tepkinin olumsuz olmaması gerektiği ifade edilmektedir. Bu oyunlar, doğal ve süreçle birlikte oluşan oyunlar olarak tanımlanmaktadır (Bayhan ve Artan, 2005). Çocukların en sık oynadığı cinsel oyun ise doktorculuk olarak belirtilmektedir (Steelhammer, 2003). Çocukta mahremiyet duygusu henüz gelişmediğinden dolayı çıplak bir şekilde dolaşabileceği çocuk tarafından normal bir davranış olarak görülebilmektedir (Department for Education and Child Development, 2013). Çocukların merakının giderilmemesi çocukta cinsellik kavramı hakkında olumsuz bir imge oluşmasına ve negatif duygulara kapılmasına neden olabileceği ifade edilmektedir. Bu nedenle çocuklara cinsellikle ilgili soru sorma fırsatının tanınması gerektiği düşünülmektedir (Bayhan ve Artan, 2005). Bu çalışmaya benzer başka bir çalışmada, Aynal (2017)'a göre, çocukların cinsel konulara ilişkin sordukları sorulara ve sergiledikleri davranışların normal karşılanmasını belirtmektedir. Çocukların bu konuda merak ettikleri soruların bilimsel gerçeğe uygun bir şekilde cevaplandırılması gerektiği ifade edilmektedir. Ayrıca çocuğa cinsellik hakkında verilen bilginin çocuğun gelişim düzeyine uygun olması gerektiği vurgulanmaktadır (Steelhammer, 2003).

Cinsel gelişim ile ilgili birincil kaynak çocuğun anne babası olarak görülmektedir. Ebeveyn, çocuğa bilgi vermek, in formal bilgilerden korumakla

yükümlü olarak görülmektedir (Artan ve Bayhan, 2011; Akt., Ceylan ve Çetin, 2015). Çocukların ebeveynlerinden başlanılarak öğretmenlerin de çocuğun cinsiyeti ve beden kavramını geliştirmede hassas bir göreve sahip olduğu belirtilmektedir (Yıldız ve Deniz, 2018). Çocuklara verilecek olan cinsel eğitim ile çocuğa kendi bedeninin sadece ona özel olduğu düşüncesi aşılmalı ve öğretilmeli, kendi vücuduna istediği kadar dokunabileceği fakat başkasının vücuduna dokunma konusunda sınırlarının olduğunun öğretilmesi gerektiği ifade edilmektedir. Hoşa giden ve gitmeyen dokunuş kavramlarının çocuğun gelişimine uygun ve açık bir dil ile verilmesi gerektiği belirtilmektedir (Department for Education and Child Development, 2013). Okulların cinsel eğitime önem vermelerinin ve öğretmen kadrosunun cinsel eğitim açısından eğitilmesinin çocukların cinsel hayatının dolaylı olarak duygusal ve sosyal gelişimlerine katkısı olacağı düşünülmektedir (Kardeş ve Kahraman, 2018).

Alan yazında cinsel eğitimin kim tarafından verilmesi gerektiğine ilişkin farklı görüşlerin olduğu görülmektedir. Bu çalışmalar; İldeş (1990) tarafından yürütülen çalışmada, cinsel eğitimin öğretmenler ve uzmanlar tarafından verilmesi şeklinde ifade içeren bulguları ortaya koymaktadır. CETAD (2006) yayımladığı, 1500 kişi ile görüşülen “Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı” araştırma raporunda bireylerin başvurduğu bilgi kaynağı olarak en fazla uzman ve doktorların olduğu bulgulanmıştır. Ayrıca Gökdeniz (2008), İşler ve Gürşimşek (2017) ebeveynlerle yaptıkları çalışmada, ebeveynlerin cinsel eğitimi konunun uzmanı tarafından verilmesi gerektiği yönelik ifadelerle tespit edilmiştir. Cinsel eğitimin anne-baba tarafından verilmesi gerektiğini ortaya koyan birçok çalışma mevcuttur; Çalışandemir, Bencik ve Artan (2008) tarafından yapılan çalışmada, ebeveynleri, çocukların ilk eğitimcileri olmalarından ötürü cinsel eğitimi desteklediklerini ve bu sürecin bir parçası olması gerektiğini ifade etmektedir.

Göçgeldi, Tüzün, Türker ve Şimsek (2007) tarafından yapılan çalışmada okul öncesi dönemde çocukları olan ebeveynlerin cinsel eğitime yönelik bilgi ve tutumları incelenmiştir. Çalışma 60 ebeveyn ile gerçekleştirilmiş ve araştırma sonucunda ise cinsel eğitim verilmesinin önemli olduğu vurgulanmaktadır. Cinsel eğitimin ebeveynler tarafından verilmesi gerektiği düşünülmektedir. Buna benzer Gürsoy ve Gençalp (2010) cinsel eğitimin önemine ilişkin yürüttükleri çalışmada, cinsel eğitim konusunda bilinçlenmenin ailede başladığını vurgulamaktadır. Eliküçük ve Sönmez (2011) ebeveynlerle yaptıkları çalışmada, cinsel eğitimin ebeveynler tarafından verilmesi gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca Bulut (1998)'e göre cinsel eğitimin okul öncesi öğretmenleri tarafından verilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Buna benzer Suhanberdyeva (2018)' a göre cinsel eğitimin erken yaşlarda ve aileler tarafından vermeye başlanması gerektiği ve öğretmenin de süreçte tamamlayıcı bir rol oynadığı görüşü ifade edilmektedir. Bu bağlamda cinsel eğitimin nasıl verilmesi gerektiği çalışmalarda şu şekilde ele alınmaktadır; Çetin ve Ceylan (2005)'a göre çocuğun cinsel eğitime ilişkin merakının giderilmesinin informal yollar ile değil çocuğun ebeveyni tarafından verilmesi gerektiği düşünülmektedir. Ebeveynlerin cinsel eğitim verirken çocuğun gelişim yaş düzeyine uygun bir yaklaşım, açık sade ve bilimsel bir üslubun kullanılması gerektiği vurgulanmaktadır. Jin (2021) Çin'de ebeveynlerin cinsel bilgileri ve cinsel eğitim yönelik tutumlarının belirlenmesini amaçlamıştır. Araştırmaya okul öncesi çocuğu olan 1729 ebeveyn katılmıştır. Veriler nicel bir yöntem kullanılarak Anket yoluyla elde edilmiştir. Elde edilen veriler SPSS Windows 22.0 sürümü kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmada ebeveynleri cinsel eğitime ilişkin olumlu tutum sergiledikleri saptanmıştır. Ebeveynlerin cinsel eğitime yönelik bilgi düzeylerinin “çocuk gelişimi” konusunun az puan, “cinsel sağlık ve

istismardan korunma” konularının ise görece daha yüksek puana sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Cinsel eğitim uygulamaları çocukların gelişim düzeyine uygun, bilimsel bir dille verilmesi gerektiği ifade edilmektedir (İnan ve Ünlüer, 2021). Literatürde cinsel eğitimin erken çocukluk döneminde verilmesi gerektiği yönde birçok çalışmanın mevcut olduğu görülmektedir. Cacciatore, Korteniemi ve Kaltiala (2018) yaptıkları çalışmada cinselliğin bireylerin gelişim dönemlerinde farklı şekilde ortaya çıktığı belirtilmektedir. Bebeklerin, çocukların, ergenlerin ve yetişkinlerin gelişimsel olarak ihtiyacının farklı olduğu belirtilmektedir. Bireylerin cinsel gelişimi aşamalarında ortaya çıkan davranışları spesifik ele alan bazı çalışmalar şu şekildedir;

Bebeklerle yapılan çalışmada bebeklerin 2 yaş civarında cinsel organlarını keşfettikleri bu keşfin yüz ifadesi yoluyla hazzı çağrıştıran tepkiler sergiledikleri gözlemlenmiştir. (Galenson, 1990; Akt., Cacciatore, Korteniemi ve Kaltiala, 2018). Bu bulguyu destekleyen başka bir çalışma Yavuzer (2013)’e göre çocuk yaklaşık iki, üç yaşına geldiğinde hem kendi bedeni hem de etrafındaki bireylerin bedenlerine ilişkin birtakım sorular sorduğu belirtilmektedir. Psikoanalitik kuramın kurucusu Freud’a göre libidonun yoğun olduğu vücut kısımlarını baz alarak belirli bir ayırım yaptığı ifade edilmektedir (Sağlık, 2021). Ebeveynlerle yapılan bir çalışmada cinsel eğitimin verilme yaşı ile ilgili bazı ebeveynlerin 5-6 bazı ebeveynlerin ise 7-12 yaşlarında verilmesi gerektiğine ilişkin bulgular bulunmuştur (Eliküçük ve Sönmez, 2011). Ayrıca başka bir çalışmada Avrupa’da cinsel eğitimin gelişime uygunluk ilkesi göz önünde bulundurularak bu eğitimin ilkökul düzeyinde verilmesi uygun görülmektedir (WHO ve Federal Centre For Health Education [BZgA], 2010). Bazı araştırmacılar ise okul öncesi dönemindeki çocukların, cinsiyet çeşitliliği ve cinsiyet uyumsuzluğu gibi birtakım konuları anlayabildiğini ve açık bir şekilde tartışabildiklerini ifade

etmektedir. Bu nedenle okul öncesi dönemin cinsel sağlık için temel oluşturulması için ideal zaman dilimi olduğu belirtilmektedir (Lieberman ve Goldfarb, 2022).

Kahraman ve Kardeş (2018) tarafından okul öncesi öğretmenlerinin cinsel eğitime yönelik görüşlerinin neler olduğuna yönelik yapılan çalışmada öğretmenlerin cinsel eğitim konusunu destekledikleri, genel olarak ihmal ve istismar kavramlarını doğru tanımladıkları, cinsel gelişim hakkında yeterli bilgileri olduğu fakat ne tür yöntemleri ve ne yapacakları konusunda yeteri kadar bilgi sahibi olmadıkları ortaya çıkmıştır. Çalışmada cinsel eğitim içeriğinin çocuğun gelişim yaşına uygun olması, ihmal ve istismara ilişkin bilgi içermesi ve çocuğun ailesi ve diğer bileşenleri kapsamaları sonucuna ulaşılmıştır.

Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği (CETAD)'a göre okul öncesi dönemdeki çocuklara verilecek cinsel eğitimin şu özellikleri taşıması gerekmektedir:

- 1- Çocuğun bedenine ilişkin farklılıklarını tanıyabilmesi için keşif yapmasına olanak verilmesi,
- 2- Ebeveyn ile beraber banyo yapılma olayının 4-5 yaşında kesilmesi,
- 3- Çocuğun sadece sorduğu soruya cevap verilmesi,
- 4- Kız çocuklarının kendilerini eksik hissettikleri zamanlarda artı yönlerinden bahsedilmesi,
- 5- Cinsel davranışların ayıplanmaması, çocuğu suçlu hissettirmeyecek bir tutum sergilenmeli,
- 6- Çocukların cinsel taciz durumlarından korunabilmeleri için bedeninin sadece ona özel olduğu bilincinin aşılması ve izni olmadan başkasının dokunmayacağı gerektiği bilincinin aşılması gerekmektedir (CETAD, 2022).

2.1.5 Cinsel Eğitim Kuramları

Çocukların erken yaşta cinsel davranışlarının anlaşılması açısından gelişim psikolojisi kuramcıları tarafından birtakım detaylı çalışmaların yürütüldüğü belirtilmektedir (Kakavoulis, 2007). Cinsel gelişim ile ilgili alan yazın tarandığında belirgin isimlerin S. Freud ve E. Erikson olduğu belirtilmektedir (Baysan, 2020). Bu bağlamda araştırmanın bu bölümünde Psikoanalitik Kuram ve Psikososyal gelişim kuramlarının cinsel eğitim ile ilgili boyutuna değinilecektir.

Sigmund Freud'un psikoanalitik (psikoseksüel) kuramına göre; Bireyin doğumdan yetişkinliğe kadar geçirdiği deneyimlerin bireyin tüm yaşamını etkilediği düşünülmektedir. Freud'un gelişim dönemlerini belirli bir yaş skalasına göre ve libidonun yoğun olduğu vücut kısımlarını baz alarak belirli bir ayırım yaptığı ifade edilmektedir (Sağlık, 2021).

Bu çalışma erken çocukluk dönemi ile sınırlandırılmıştır. Bu nedenle Freud'un psikoseksüel gelişim evrelerinden erken çocukluk dönemi (0-6 yaş) ve E. Erikson'unun psikososyal gelişim dönemlerinden erken çocukluk dönemi (0-6 yaş) kapsamında ele alınacaktır.

Psikoseksüel gelişim evreleri şu şekildedir:

1- Oral Dönem: 0-1 yaş aralığını kapsayan bu dönemde bebek dünya ile etkileşimini ağız yolu ile sağlamaktadır. Bebek ağız yolu ile emme hareketini gerçekleştirerek belirli bir doyuma ulaşmaktadır. Bebeğin aldığı doyumun miktarı ileride birtakım komplikasyonlara yol açmaktadır (Sağlık, 2021).

2- Anal Dönem: Anal dönem, yaklaşık 1,5 ila 3 yaş arasındaki çocukluk dönemini kapsamaktadır. Bu evre, çocuğun odaklandığı cinsel bölgesinin anüs olduğu bir dönem olarak ifade edilmektedir (Künüçen ve Köksal, 2021). 1-3 yaş aralığını kapsayan bu dönemde ağız bölgesinde olan libido enerjisi anal bölgede yoğunlaşmaktadır. Tuvalet

eğitiminin verildiği bu dönemde bebek temastan haz almakta ve cinsel organı ile oynadığı ifade edilmektedir (Baysan, 2020). Bu dönemde haz alma durumu bebeğin çişini ve kakasını tutma gibi etkinliklerle ortaya çıktığı belirtilmektedir. Ayrıca bu dönemde bebekte savunma mekanizmaları; karşıt tepki oluşturma, akla uydurma ve düşünselleştirme olarak ifade edilmektedir. Dönemin karakteristik özellikleri ise dik kafalılık, düzenden hoşlanma, cimrilik, sertlik, sahiplenme ve tabii olmaya eğilim olarak belirtilmektedir (Deutsch, 2023).

3- Fallik Dönem: 3 ila 6 yaş arasındaki çocukları kapsamaktadır. Bu dönemde libido üreme organlarında yoğunlaşmaktadır. Çocuk bu dönemde üreme organları ve bedenini keşfetmeye başlamaktadır. (Türk, 2020). Üreme organlarının keşfiyle birlikte kız çocukları penisinin neden olmadığı düşünebilir ve bu konu hakkında yetişkinlere soru sormaktadır (Baysan, 2020). Bu dönemde çocuğun çevresiyle etkileşimi artmaktadır. Okulda arkadaşları evde ise aile üyeleri ile birlikte zaman geçirebilmektedir. Okulda arkadaşları ile oyun oynamakta kıskançlık ve rekabet duygusunu yaşamaktadır (Türk, 2020). Çocuk bu dönemde karşı cinsteki ebeveyni ile özdeşim kurmaktadır. Freud bu duruma Oedipus kompleksi adını vermektedir. Fallik dönemi çocuğun cinsel kimlik oluşması açısından önemli bir dönem olarak görülmektedir (Sağlık, 2021).

Psikososyal Kuram: Kuramın kurucusu Erikson, kimlik kavramı üzerine yoğunlaşmaktadır (Baysan, 2020). Erikson kişilik gelişimini; bilişsel, genetik ve biyolojik unsurlar ile ortaya çıkan ve hayat boyu değişmeyen devam eden bir süreç olarak tanımlamaktadır. Bu süreç sekiz evreden oluşmaktadır (Kapıkıran ve Özgüngör, 2011). Bu evreler şu şekildedir:

1- Temel Güvene Karşı Güvensizlik: Bebekliğin ilk 2 yılını kapsamaktadır. Bebek bu dönemde temel gereksinimlerini kendisi karşılayamaz bu nedenle gereksinimlerini

karşılayabilecek birisine ihtiyaç duymaktadır. Bu teoriye göre çocuğun güvenli veya güvensiz bağlanması verilen bakımın kalitesine göre şekillenmektedir. Bebeğin bu dönemde gereksinimleri karşılanırsa güvenli bir bağlanma oluşması söz konusudur. Karşılanmadığında ise bebek endişe duyma ve güvensiz bağlanma oluşabileceği ifade edilmektedir (Maare, 2021).

2- Özerkliğe Karşı Kuşku ve Utanç: 1-3 yaş aralığını kapsayan bu dönemde çocuk yürümeyi öğrendiği için sürekli bağımsız hareket etmek ve özerk olma girişiminde bulunmaktadır. Çocuğun kuşku ve utanç duygusuna kapılmaması için çocuğa rahatça hareket edebileceği ortamların sunulması gerekmektedir. Bu doğrultuda çocuğun yeterlilik duygusu kazanmasına yardımcı olunabileceği ifade edilmektedir (Baysan, 2020).

3- Girişimciliğe Karşı Suçluluk: 3-6 yaş aralığını kapsayan bu dönemde çocuk çevresini merak etmekte, keşfetmekte ve soru sormaktadır. Çocuk bu evrede üreme organına ilgi göstermekte ve etrafındaki kişilere soru sormaktadır. Çocuğun bu davranışı desteklendiğinde girişimciliğine katkıda sağlandığı belirtilmektedir. Olumsuz tepki verildiğinde ise suçluluk hissine kapılabileceği ifade edilmektedir (Baysan, 2020).

2.1.6 Cinsel Eğitimde Öğretmenin Rolü

Cinsel eğitim uygulamalarında literatürde öğretmenin önemi, sosyal anlamda iş birliği yapması, donanımlı olması, yaratıcı, yenilikçi, bulunduğu ülkenin eğitim sistemine ve cinsel eğitimin hukuksal boyutu hakkında bilgi sahibi olma ve bilimsel metot ile ilerlemesi vurgulanmaktadır. Bu bağlamda Francis (2012) çalışmasında, cinsel eğitim uygulamalarında öğretmenin cinsel eğitimi doğru ve etkili bir şekilde verebilmesini ifade etmektedir. Bu sayede öğretmenin bilimsel bilgi paylaşımında bulunarak çocukları riskli davranışlardan koruduğu belirtilmektedir. Ayrıca

öğretmenin çocuklara cinselliğin farklı boyutlarının var olduğunu aktarması ve bu sürecin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi öğretmenin bilgi donanımı ile ilişkilendirilmektedir. Bu kanıyı destekleyen çalışmalar; öğretmen, cinsel eğitim konusunda çocuklara doğru ve nitelikli bilginin kaynağı olduğu belirtilmektedir. (Martin, Riazi, Firoozi ve Nasiri, 2020).

Cinsel eğitimi verecek öğretmenin kendine güvenmesi, istikrarlı ve meslektaşları ile iş birliği içinde olması gerektiği belirtilmektedir. Öğretmenin araştırmacı, sorgulayan ve bilimsel kaynaklara hâkim olması vurgulanmaktadır (Çetin, 2021). Ayrıca öğretmenin cinsel eğitimle ilgili özel eğitimleri alması belirtilmektedir. Bu eğitimlerin, cinsel eğitim uzmanları tarafından, öğretmenlerin akademik kurs ve hizmet içi eğitim kurslarına katılabileceği belirtilmektedir (SIECUS, 2004). Öğretmenin; bulunduğu ülkenin eğitim sisteminde, cinsel eğitim açısından müfredatta ne tür bilgiler olduğu ve ülkenin hukuk sisteminde cinsel eğitim ile ilgili yasaların varlığı hakkında bilgi sahibi olması gerektiği belirtilmektedir (Breuner ve Mattson, 2006).

Bazı çalışmalarda öğretmenin cinsel eğitim ile ilgili sahip olduğu bilgisi, tutumu ve düşüncesinin çocuk üzerindeki etkisini ortaya koyan çalışmaların mevcut olduğu görülmektedir. Cheung, Kwan ve Yim (2021) yürüttükleri çalışmada öğretmenin, cinsellikle ilgili sahip olduğu bilgi ve tutumunun, çocukların sosyalleşme davranışlarını etkileme açısından ciddi bir konumda olduğu belirtilmektedir. Buna benzer bir çalışmada; öğretmenlerin cinsel eğitime yönelik eğitilmesinin, çocukların cinsel hayatının dolaylı olarak duygusal ve sosyal gelişimlerine katkısı olacağı ifade edilmektedir (Kardeş ve Kahraman, 2018). Bu nedenle öğretmenin cinsel eğitim uygulamalarında, çocukların ilgi ve ihtiyaçlarının neler olduğunu doğru bir şekilde tespit etmesi ve toplumun yapısına uygun bir içerik ve etkinlik oluşturması

gerekmektedir. Sınıf içerisinde çocukların kendilerini ifade edebileceği rahat ve güvenli bir atmosfer oluşturmaları gerektiği vurgulanmaktadır (Barr, vd., 2014). Cinsel eğitim veren öğretmenin cinsel organları ifade etmek için bilimsel bir terminoloji kullanması gerektiği vurgulanmaktadır (Suhanberdyeva, 2018). Yukarıda cinsel eğitim uygulamalarında, literatürde geçen öğretmenlerin rollerine yer verilmektedir. Ayrıca bazı araştırmalarda ise öğretmenlerin cinsel eğitim uygulamalarında sahip olması gereken sorumlulukları ele almaktadır. Bu sorumluluklar;

- Öğretmenlerin cinsel eğitim ile ilgili güncel araştırmaları takip etmesi ve cinsel eğitime ilişkin en uygun materyal, yol ve yöntemler hakkında bilgi sahibi olması ifade edilmektedir.
- Sınıf ortamında çocukların cinsel eğitim hakkında kendilerini ifade edebileceği, destekleyici ve soru sormalarına teşvik edecek ortamların hazırlanması,
- Cinsel eğitim konuları; cinsel eğitim anatomisi ve fizyolojisi, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği, sağlıklı ilişkiler, cinsel istismar, rıza, üreme sağlığı konularının kapsadığını ve öğretmenin cinsel eğitimi ele alırken bu kapsamda yürütmesi vurgulanır,
- Cinsel eğitim uygulamalarında öğretmenin geleneksel yöntemler yerine interaktif aktivitelere, rol oynama ve tartışma yöntemlerinin ele alınması vurgulanır,
- Çocukların cinsel eğitim ile ilgili çevreden aldıkları yanlış inanç ve mitlerin ortadan kaldırılmasına ilişkin öğretmenin bu kavramları doğru bir şekilde sık sık ele alması,
- Çocukların bilinçli karar almalarını güçlendirmesi ve aldıkları kararlarının bir sorumluluk gerektirdiği düşüncesi aşılması belirtilmektedir,
- Öğretmenin cinsel eğitim ile ilgili gelen sorulara hazırlıklı olması eğer hazırlıklı değilse ‘araştırıp öğreneceğim’ yanıtını vermesi gerektiği vurgulanır,

- Cinsel eğitimin içeriğinin sürekli geliştiği, öğretmenin de bu gelişimin takipçisi olması gerektiği ifade edilmektedir. Örneğin; günümüzde LGBTQ bireylerinin hakları, çocuk istismarları, bireylerin cinsel sağlık hakları gibi konularının güncel olduğu ve öğretmenin bu konular üzerine eğilmesi ifade edilmektedir,
- Öğretmenlerin cinsel eğitim hakkında bilgi ve becerilerinin geliştirilmesinin önemli olduğu belirtilmektedir. Bu bilgi ve becerilerin uzmanlar eşliğinde gerçekleştirilen mesleki gelişim atölyeleri, konferans ve çevrimiçi kaynaklarla geliştirilebileceği belirtilmektedir. (SIECUS, 2004, Oshi ve Naklema, 2005, Gomez, 2015, Medicine, Selamet ve Bakırcı, 2022).

Alan yazında belirtilen bilgilerde de belirtildiği gibi öğretmenlerin cinsel eğitimde ne kadar önemli bir role sahip olduğu görülmektedir. Çalışma kapsamında öğretmenin rolüne ilişkin elde edilen bulguların öğretmenlere yol gösterici nitelikte olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmada öğretmenlerin cinsel eğitimde ne tür rollere sahip olduklarını bilmeleri önemli görülmektedir. Bu bağlamda öğretmenlerin bu rollere ilişkin bilgi ve farkındalık sahibi olmasının ve cinsel eğitim ile ilgili daha donanımlı, yetkin bir birey olmasına kaynaklık edilebileceği düşünülmektedir.

2.2 İlgili Araştırmalar

2.2.1 Uluslararası Araştırmalar

Kakavoulis (1998) tarafından Yunanistan’da yürütülmüş olan çalışma, Yunanistan okullarında çalışan deneyimli 284 okul öncesi öğretmeni ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada öğretmenlerin cinsel eğitime yönelik tutumlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Öğretmenlere; cinsel eğitimin önemi, cinsel eğitimin kaç yaşında verilmesi gerektiği gibi sorular yöneltilmiştir. Sorular anket yoluyla sorulmuştur. Araştırmada, öğretmenlerin çocuğun cinsel gelişiminde ve kişiliklerinin oluşmasında önemli role sahip olduğu belirtilmiş olup, cinsel eğitimin erken yaşta

verilmesi gerektiği, cinsel eğitimi veren öğretmenlerin konu ile ilgili destek almaları, müfredatın gözden geçirilmesi, öğretmenlerin duygusal olarak desteklenmesine ilişkin bulgular ortaya çıkmıştır.

Gerouki (2008) tarafından Yunanistan’da yapılan çalışmada Yunan okullarındaki sağlık eğitimi ekstra müfredat etkinliklerinin bir parçası olan cinsiyet ve ilişkiler programının uygulanma biçiminin incelenmesini amaçlanmıştır. Çalışma, Yunanistan genelinde 68 eğitimcinin katılımı ile gerçekleşmiştir. Çalışmada veriler anket yoluyla elde edilmiştir. Çalışmada öğretmenlerin sağlık eğitimi projelerini uygularken seçtikleri temaların en fazla beslenme ve en az 1.6 oranla cinsiyet ve ilişkiler teması olduğu saptanmıştır. Bu sebeple öğretmenlerin yaptıkları tema tercihlerinde eşit olmayan bir dağılım olduğu görülmektedir. Bu bağlamda öğretmenlerin cinsellik ve ilişkiler temasını uygulama noktasında ki en büyük engelin araştırmacı elde ettiği bulgulardan; “materyal eksikliği” ve cinsel eğitimi konusunun “tabu” olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Smith (2013) tarafından Avustralya’daki öğretmenlerin ve ebeveynlerine cinsel eğitim konusundaki görüşlerini ve deneyimlerinin incelenmesini amaçlamıştır. Yürütülen bu çalışma 20 öğretmen ve 20 ebeveynin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile gerçekleşmiştir. Elde edilen veriler tematik analiz yolu ile analiz edilmiştir. Bu çalışmadan elde edilen bulgular şu şekildedir: ebeveynlerin ve öğretmenlerin cinsel eğitim verme konusunda birtakım çekincelere sahip olduğu hem öğretmenlerin hem de ebeveynlerin cinsel eğitim konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları ve desteğe ihtiyaç duydukları saptanmıştır. Ayrıca ebeveynlerin ve öğretmenlerin hem fikir oldukları bazı noktalar; cinsel eğitimin erken yaşta verilmesi ve cinsel eğitimin sadece biyolojiden ibaret olmadığı “rıza,

ilişkiler ve cinsel sağlık” konularını da kapsadığını ifade ettiklerini ortaya koymaktadır.

Balter, (2016) tarafından okul öncesi öğretmenlerin cinsel eğitime yönelik deneyimleri ve algılarının belirlenmesine yönelik bir çalışma yürütmüştür. Bu çalışma Ontario’da görev yapan 64 okul öncesi öğretmeni ile gerçekleşmiştir. Okul öncesi öğretmenlerinin cinsel eğitime ilişkin algıları ve çocukların sınıf içerisinde sergiledikleri cinsel davranışlara ilişkin öğretmenlerin bu deneyimlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Balter (2016) tarafından yürütülen çalışmada, öğretmen ifadelerinin, çocukların sınıf içerisinde günlük yaşam deneyimlerine ilişkin tipik cinsel davranışlar sergiledikleri belirtilmektedir. Bu davranışlar; çocuğun kendisine dokunması, oyun saatinde ailede yaşamından etkilenecek birtakım davranışlar sergiledikleri ve bunları oyunlarına yansıttıklarını bulgulamıştır. Çalışmada veriler anket yoluyla elde edilmiştir. Çalışma sonucunda ise katılımcıların, çocukların sınıf içerisinde cinsel davranışlar sergilediklerini, deneyimledikleri ortaya çıkmıştır. Çalışmada cinsel eğitimin verilmesine yönelik ailelerin tutumundan kaynaklı eğitimcilerin konuya ilişkin endişe duydukları sonucuna ve katılımcıların cinsel eğitimin amacına ilişkin (cinsel istismardan korunma, beden farkındalığı, cinsiyet farkındalığı vb.) konuları kapsayan bilgilerle örtüştüğü sonucuna ulaşılmıştır.

Jones, Thomas, Smith (2017) tarafından ilköğretim öğretmenlerinin cinsel eğitime yönelik görüşlerini ve deneyimlerinin incelenmiştir. Yürütülen bu çalışmada ilköğretim öğretmenlerinin cinsel eğitime karşı tutumlarını, bilgi ve becerilerini, cinsel eğitim verme konusundaki deneyimleri ve karşılaştıkları zorlukların incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma İngiltere’de ilköğretimde görev yapan 24 öğretmenin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada öğretmenlerin görüşleri yarı yapılandırılmış görüşme yoluyla gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler ise tematik analiz yoluyla

analiz edilmiştir. Çalışmadan elde edilen bulgular, öğretmenlerin cinsel eğitim konusunu önemli gördükleri ifade ettikleri fakat yeterli bilgi ve donanıma sahip olmadıkları saptanmıştır. Ayrıca öğretmenlerin cinsel eğitim verme konusunda; “materyal eksikliği, ebeveynlerle iletişim, kültürel ve dini boyut, yasal kısıtlamalar, mesleki ve destek eksikliği” gibi zorluklarla karşılaştıklarını ortaya koymaktadır. Bu bulgular ışığında araştırmacılar; cinsel eğitimin verme noktasında daha fazla eğitimin ve desteğin verilmesi, cinsel eğitime ilişkin müfredat ve kaynakların geliştirilmesi, ebeveynlerle açık ve dürüst bir iletişim kurulması, kültürel ve dini değerlere saygı duyulması gibi önerilerde bulunmuştur.

Smith, John ve Brown (2017) tarafından Avustralya’da öğretmenlerin cinsel eğitime yönelik tutumlarını inceleyen meta-analiz çalışması yürütülmüştür. Bu çalışma, öğretmenlerin cinsel eğitime yönelik tutumları ve uygulamaları hakkında daha genel bir bakış açısı elde etmek için yapılmıştır. Çalışma, öğretmenlerin cinsel eğitim verme konusundaki bilgi ve becerilerini geliştirmeye ve cinsel eğitim uygulamalarının desteklenmesine yönelik programların geliştirilmesini amaçlamaktadır. Bu çalışma (İsveç, Avustralya, Güney Kore, Çin, Finlandiya, Almanya, Hindistan, İran, İtalya, Japonya...) başta olmak üzere 20 farklı ülkede gerçekleştirilmiştir. Bu 20 farklı ülkede gerçekleştirilmiş, 30 çalışmanın verileri analiz edilmiştir. Veriler anket ve görüşme yoluyla elde edilmiştir. Elde edilen veriler meta-analiz yoluyla analiz edilmiştir. Çalışmadan elde edilen bulgular; Öğretmenlerin cinsel eğitime yönelik tutumları genel olarak olumludur, öğretmenlerin çoğunlukla cinsel eğitim verme konusunda yeterince bilgi ve donanımlı değildir, öğretmenler cinsel eğitim vermek konusunda çeşitli zorluklarla karşılaşmaktadır. Bu bulgular ışığında araştırmacılar: Cinsel eğitim konusunda öğretmenlere daha fazla eğitim verilmesi, müfredat ve kaynak

materyallerinin geliştirilmesi ve ebeveynlerle daha fazla iletişim kurulması gibi konularda öneriler sunmaktadır.

Martin, Riazi, Firoozi ve Nasiri (2020) tarafından okul öncesi öğretmenleri ile yürütülen çalışmada, cinsel eğitimin okul öncesi öğretmenlerinin bilgi ve tutumunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada yarı deneysel bir yöntem kullanılmıştır. Çalışmaya İran’da görev yapan ve rastgele seçilen 80 okul öncesi öğretmeni katılmıştır. Katılımcılardan 40 öğretmen deney, 40 öğretmen ise kontrol grubunu oluşturmuştur. Veri toplama aracını anket oluşturmuştur. Veri analizi için spss-18 programı ve t testi kullanılmıştır. Çalışmada deney grubuna bir haftalık 90 dakikadan oluşan cinsel eğitime yönelik soru-cevap, grup tartışmaları ve powerpoint sunumlarından oluşan bilgilendirme eğitimi verilmiştir. Kontrol grubuna ise herhangi bir eğitim verilmemiştir. 1 ay sonra denekler teste tabii tutulmuş ve oturuma katılan deney grubunun kontrol grubuna göre bilgi ve tutumuna ilişkin anlamlı farklılıklar saptanmıştır.

Fauziyah, Yusuf ve Yuwono (2023) tarafından “özel okullarda otizmli ergenlerde cinsel sağlık eğitimi” adlı çalışmalarında otistik ergenlerin cinsel sağlık eğitimi sorununu ve özel okullarda uygulanabilecek materyal ihtiyacını tanımlamayı amaçlamışlardır. Çalışmada nitel bir yaklaşım kullanılmıştır. Veriler Endonezya’daki Solo Raya kentinde özel okullarda görev yapan 3 otizmli öğrencilerin öğretmeni ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada öğretmenlerin, cinsel eğitim öğretiminin temel bir sorun olduğu ve materyal eksikliğinden kaynaklı kafa karışıklığı yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Faize, Sabir ve Idrees (2023) tarafından “cinsel eğitimden bahsedelim! Pakistan’da ebeveynlerin ve öğretmenlerin görüşleri ve uygulamaları” adlı çalışmalarında ‘tabu’ olarak görülen iddia edilen toplumda cinsel eğitimin

geliştirilmesi amaçlanmıştır. Çalışma, yirmi ebeveyn ve on öğretmenin katılımı ile gerçekleşmiştir. Veriler anket yolu ile elde edilmiştir. Çalışmada öğretmenlerin cinsel eğitime ilişkin yeterli bilgiye sahip olmadığı ebeveynlerin de okulda cinsel eğitim fikrine karşı çıktıklarına ilişkin bulgular elde etmiştir. Araştırmacılar katılımcıların cinsel eğitimin yararlarından ziyade risk taşıdığı konusunda daha fazla endişelendikleri duyduklarını saptamışlardır. Buna benzer bir çalışmada, cinsellik ve ilişkilere sağlıklı bir yaklaşımın şekillendirilmesinde birincil bilgi, destek ve bakım kaynağı olarak ebeveynlerin ve ailenin rolünün önemi olarak bilinmektedir. Bu noktada eğitim bakanlıklarının okullar ve öğretmenler aracılığıyla herkes için bütüncül bir eğitim sağlayarak ebeveynlerin rolünü tamamlamaları gerektiği belirtilmektedir (UNESCO, 2018)

Garlito vd., (2023) İspanya’da yaptıkları çalışmada 293 örneklemden oluşan yüksek lisans öğrencilerinin cinsel eğitim hakkında görüşleri incelenmiştir. Çalışmada veriler anket yoluyla toplanılmıştır anket nitel ve nicel yöntemle tasarlanmıştır. Elde edilen veriler SPSS v.26 istatistik paketi kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışma sonunda katılımcıların cinsel eğitime ilişkin yetersiz bilgiye sahip oldukları ortaya çıkmıştır.

2.2.2 Türkiye’de Yapılan Çalışmalar

İldeş (1990) tarafından ebeveynlerin cinsel eğitim konusunda inanç ve uygulamaları, okul öncesi dönemdeki çocukların, cinselliğine ilişkin davranış ve meraklarına karşı genel tepki ve tutumlarının saptanması amaçlanmıştır. Araştırmaya Ankara ilinde bulunan okul öncesi dönem çocuğu olan 400 ebeveynle gerçekleştirilmiştir. Veriler yüz yüze görüşme ve anket yoluyla elde edilmiştir. Araştırmada elde edilen birtakım bulgular, cinsel eğitimin verilme durumu; erkek ebeveynin erkek çocuğuna, kadın ebeveynin ise kız çocuğuna verilmesi şeklinde

ortaya çıkmıştır. Cinsel eğitimin verilmesi gerektiğine inanan anneleri %55.0, babalar ise %42.4 oranda tespit edilmesine rağmen cinsel eğitimi vermeyen annelerin oranı %42.4, babaların ise %51.0 oranında olması ebeveynlerin cinsel eğitime ilişkin inanmaları fakat uygulama arasında paralellik taşımadığı şeklinde yorumlanmaktadır. Ebeveynlerin cinsel eğitimin öğretmenler ve uzmanlar tarafından verilmesi şeklinde ifade içeren bulgular elde edilmiştir. Ayrıca ebeveynlerin, çocukların cinsel eğitime yönelik sorularını herhangi bir kaynaktan yararlanmadan var olan bilgisiyle yüzeysel cevap verdikleri ortaya çıkmıştır. Araştırmada ebeveynlerin kız çocuklarının cinsel organlarının isimlerini ifade ederken erkek çocuklara göre daha az isimlendirilmesi ortaya çıkan çarpıcı bir bulgudur. Bu bağlamda çocukların cinsiyetlerinin, cinsel organlarının isimlendirilmesine etki ettiği şeklinde yorumlanmaktadır. Araştırma sonucunda ebeveynlerin cinsel eğitimi aktarabilmeleri için utanma, ön yargı, tabu düşünceleri yenmeleri bunun yerine çocuğun gelişimine odaklanması vurgulanmaktadır. Ebeveynlerin bu duyguları yenmelerine yardımcı olacak rehberlik hizmetleri, uzmanlar tarafından hazırlanan cinsel eğitime uygun materyaller önerilmektedir.

Tuğrul ve Artan (2001) yılında cinsel eğitim ile ilgili annelerin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma evren ve örnekleme, Ankara ilinde yaşayan alt sosyo-kültürel düzeydeki 2-18 yaş grubu çocuğu olan 665 anne oluşturmıştır. Çalışmada veriler araştırmacıların geliştirdiği anket yolu ile edilmiştir. Elde edilen veriler SPSS-10/WINDOWS programı ve khi-kare yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda ise araştırmacıların annelerin büyük çoğunluğunun cinsel eğitimin tanımını bilmedikleri diğer çoğunluğun ise cinsel eğitimi yanlış tanımladıkları ortaya çıkmıştır.

Ünlüer (2018) tarafından yapılmış çalışmada cinsel eğitime yönelik okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Öğretmenlere çocukların sınıfta cinsel içerikli davranışlar sergileyip sergilemedikleri, çocukların bu tür davranışlarına nasıl tepki verdikleri ve cinsel eğitim hakkında ne tür bilgiye sahip oldukları ve bilgi kaynağının kim olduğuna ilişkin soru sorulmuştur. Katılımcılar genellikle davranışı görmezden geldiği ve sözlü bir şekilde uyardıklarını dile getirmişlerdir. Çalışmanın sonucunda ise öğretmenlerin cinsel eğitimle ilgili bilgi almadıklarını ve informal yolla aldıkları bilgilerin cinsel eğitim verebilmesi için yetersiz olduğu saptanmıştır. Bu bağlamda öğretmenlerin ek programlarla desteklenmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Kardeş ve Karaman (2018) tarafından yapılan çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin çocuğun cinsel eğitimine yönelik bilgi düzeyleri ve cinsel eğitime yönelik farkındalıklarını ortaya koymak amaçlanmıştır. Katılımcılara cinsel eğitim nedir? Amaçları neler olabilir? Gibi sorular yöneltilmiştir. Çalışmada cinsel eğitime yönelik öğretmenlerin bilgilerinin nasıl artırılacağına yönelik öğretmenlerin, üniversitede lisans öğrencilerine ders olarak verilmesi, uzman kişiler yolu ile eğitimler düzenlenmesi şeklinde görüşler paylaşılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin cinsel eğitim hakkında yeterli düzeyde bilgi sahibi oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Güzelyurt, Yalçınkaya, Saluci, Öglü ve Ürüm (2019) yürütmüş oldukları çalışmada okul öncesi dönemde cinsel eğitime yönelik okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmacılar, okul öncesi öğretmenlerine cinsel eğitimin kapsamı, hedefi ve aile tutumlarının neler olduğuna ilişkin soru sorulmuştur. Çalışmada öğretmenlerin cinsel eğitim kapsamını yorumlarken çocuğun cinsiyet ayrımı yapabilmesi, mahremiyet eğitimi ve tehlikeli durumlardan koruma olarak ele aldıkları belirtilmiştir. Cinsel eğitimin hedeflerini ise çocuğa öz bakım

becerisi kazandırma, kendi cinsiyet rolüne uyumlu davranışlar sergileme ve bedenini tanıma olarak ele alındığı belirtilmektedir. Son olarak aile tutumları ile ilgili baskıcı, eğitimsiz ve bu konuya ilişkin tabuları olduğuna ilişkin ifadeler kullanıldığı belirtilmektedir. Araştırmacılar çalışma sonucunda öğretmenlerin cinsel eğitim vermeleri için yeterli düzeyde bilgiye sahip olmadığını saptamışlardır. Ön lisans eğitimi alan öğretmenlerin lisans eğitimi alan öğretmenlere göre konu hakkında daha az bilgi düzeyine sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Çapar ve Simsar (2022) tarafından gerçekleştirilen çalışmada okul öncesi öğretmen adaylarının cinsel eğitime ilişkin görüşleri ve çocuk istismarına yönelik görüşlerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Çalışmada cinsel eğitimin ve amacının ne olduğu ile artan cinsel istismarın nedenlerinin ne olduğuna ilişkin soru sorulmuştur. Konu ile ilgili kurgulanmış iki olay hakkında öğretmenlere ne tepki verileceği sorulmuştur. Katılımcıların çoğu cinsel eğitimi beden farkındalığı olarak tanımlamışlardır. Cinsel eğitimin amacına ilişkin öğretmenler, kendi beden özelliklerini tanınması şeklinde görüş belirtmişlerdir. Araştırmacıların oluşturduğu kurgu olaya katılımcılar aile ile iletişime geçilmesi, uzman kişiye danışılması şeklinde ifadeler kullanmışlardır. Son olarak cinsel istismarda neden artış olduğuna yönelik soru sorulmuştur. Katılımcılar sosyal medyanın etkisi, toplumsal yapının etkisi ve hukuki boyutta yaptırımların ağır olmadığına yönelik ifadeler kullanılmıştır. Çalışma sonunda öğretmen adaylarının cinsel eğitimin tanımına ilişkin sadece bir boyutuna odaklandığının fakat cinsel eğitimin; sosyal, kültürel, psikolojik, fiziksel boyutlarına odaklanmadıkları ortaya konulmuştur. Cinsel eğitimin amaçlarının neler olduğuna ilişkin katılımcıların çocukların bedensel özelliklerinin ne olduğuna dair bilgi alma olarak tanımlarken, araştırmacılar ise cinsel eğitimin çocuğun cinsel istismardan koruma amacı olduğunu ve katılımcıların bu konuya değinmediklerini dile

getirmişlerdir. Araştırmacıların oluşturduğu kurgu olaya katılımcıların verdiği tepkinin doğru olmadığı dile getirilmiştir. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının cinsel eğitim verme konusunda kendilerini yetersiz hissettikleri ve bu konuda yeterli bilgiye sahip olmadıkları saptanmıştır.

Yalkılıç ve Yağan (2023) okul öncesi öğretmenleri ile cinsel eğitime ilişkin görüşlerini ve uygulamalarına incelenmesini amaçlamıştır. Çalışma 10 okul öncesi öğretmeni ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma nitel yöntem kullanılarak yapılmıştır. Öğretmenlerle yapılan bu çalışmada, öğretmenlerin cinsel eğitim konusu olarak cinsel kimlik, bedeni koruma, cinsiyet farklılıkları ve vücudunu tanıma şeklinde ifadeleri içeren bulgular elde edilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin, çocukların sınıf içerisinde sergiledikleri cinsel davranışları ile karşılaşma durumunda dikkat dağıtma, sözlü uyarıda bulunma ve engel koyma gibi uygulamalara yer verdiklerini saptamıştır. Yapılan çalışma sonucunda öğretmenlerin cinsel eğitim konusunda yetersiz bilgiye sahip oldukları, sınıf içinde çocukları, cinsel eğitime teşvik etme noktasında soru sormalarına teşvik etmediği, sınıf içerisinde bir kısım öğretmenin cinsel eğitim uygulamalarına yer verdiğini bir kısım öğretmenin de yer vermediği tespit edilmiştir. Ayrıca incelenen 100 etkinlik planında cinsel eğitime yönelik 28 planda cinsel eğitim yer verildiği saptanmıştır.

2.2.3 KKTC’de Yapılan Çalışmalar

İşler ve Gürşimşek (2017) tarafından ebeveynlerle yapılan çalışma okul öncesi dönem çocuğu olan ebeveynlerle cinsel eğitime ilişkin görüşlerinin ne olduğu amaçlanmıştır. Çalışma okul öncesi eğitime devam eden 293 anne ve 107 baba ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada ebeveynlerin, çocukların doğru bilgiye sahip olmaları ve istismardan korunmaları için cinsel eğitimin gerekli olduğu görüşüne ulaşılmıştır.

Fakat ebeveynlerin cinsel konularda gereken düzeyde konuşmadıkları, konuşan ebeveynlerin ise kendilerini yetersiz ve tedirgin hissettikleri saptanmıştır.

2.2.4 Cinsel Eğitimde Materyal Kullanımı

2.2.4.1 Cinsel Eğitim Materyali

Çalışmanın bu bölümünde cinsel eğitim uygulamalarında materyal kullanımı kapsamında; cinsel eğitim uygulamalarında önerilen materyaller, bu materyallerin ve verecek kişinin özellikleri, cinsel eğitimde kullanılan programlara yer verilmektedir. Bu başlıklar literatürdeki bilgiler doğrultusunda ele alınmaktadır.

2.2.4.2 Cinsel Eğitimde Kullanılması Önerilen Materyaller

Çalışmanın bu bölümünde literatürde cinsel eğitim uygulamalarında kullanılması önerilen materyallere yer verilecektir. Önerilen materyaller şu şekildedir;

- Cinsel eğitime yönelik posterler,
- Genital organ kısmında gerçeği yansıtan anatomik bebekler,
- Cinsel eğitimle ilgili kitaplar (Aminah ve Astuti, 2017).
- Şiir ve hikâye kitapları, ayna, eğitici videolar ve aile albümü (NCCA, 1998).
- Beden bilgisi ve beden fonksiyonları ve değişim egzersizlerini gösteren posterler,
- Erkek ve kadın vücudunun bölümlerini gösteren posterler (Cambridgeshire PSHE service, 2010).
- Çizgi romanlar, kukla, resimli hikâye kitapları ve posterler Rakhmawati, Khilmiyah ve Hadjam, 2021).
- Diş fırçası, tarak gibi hijyen ürünleri ve erkek ve kadınların giydiği etek, pantolon, elbise gibi kostümler (Simonrankir, 2019).
- Cinsel eğitimi veren kişiler için el kitapları, kılavuzlar, isimsiz soru kutularının kullanılması önerilmektedir (UNESCO, 2018).
- Resimli çocuk kitapları (Deniz ve Gözütok, 2017).

- Oyun ve oyuncak (Dower, 2018).
- Görsel tabanlı metinler (Erbaş ve Kurt, 2022).

Bu bağlamda bazı çalışmalar bu materyallerin neden tercih edildiği üzerine birtakım anekdotların paylaşıldığı görülmektedir. Bu anekdotlar çalışmalarda; Amerika Çocuk Araştırmaları Merkezi, AAP (1971)' a göre cinsel eğitim ile ilgili kitap okumanın çocuğu cinsel eğitime hazırlamanın ve çocuğun kafasındaki soru işaretlerinin giderilmesi açısından oldukça yararlı bir kaynak olduğu belirtmektedir. Ayrıca çocukların okul ile birlikte bilgi bazlı bir film gösterisine gidilip akabinde bir doktor veya rehberlik danışmanı ile birlikte filmin tartışılmasının cinsel eğitime katkı sağlayacağı vurgulanmaktadır (Amerika Çocuk Araştırmaları Merkezi, 1971) Erken çocukluk döneminde cinsellik, doğum, istismardan korunma gibi ele alınması bakımından zor olan konuların çocuklara, resimli kitaplar yolu ile daha kolay aktarılabileceği ifade edilmektedir (Güzelyurt ve Özkan, 2018). Ayrıca araştırmacılar otistik öğrencilerin görsel materyal yoluyla daha kolay öğrendiklerini ve bundan dolayı cinsel eğitim uygulamalarında görsel medya tabanlı materyallerin geliştirilmesini önermektedir (Erbaş ve Kurt, 2022).

2.2.4.3 Cinsel Eğitimde Kullanılması Önerilen Materyallerin Özellikleri

Bu bölümde, genelden özele gidilerek cinsel eğitimde kullanılması önerilen materyallerin özelliklerine yer verilmektedir.

Literatürde bu materyallerin özellikleri;

- Çocukların gelişim düzeyine uygun olması,
- Bilimsel bir ifade içermesi,
- Basit, anlaşılır bir dil ve görsellerle desteklenmesi,
- Cinsel organlar ele alınırken doğru bir terminolojiye başvurulması,
- Çocuklara olumlu beden imajı tasviri,

- Yaratıcılığı destekleyen ve hayal gücünü kısıtlamayan,
- Güvenli ve dayanıklı olması,
- Kültürel çeşitliliği yansıtması,
- Toplumsal cinsiyet eşitliğini yansıtması şeklinde belirtilmektedir (Aynal, 2017, Öztürk ve Gök, 2021, Erbaş ve Kurt, 2022, Powell, 2023).

Alan yazında spesifik anlamda cinsel eğitim materyallerinin özelliklerini tasvir eden birçok çalışmanın olduğu görülmektedir. Bu çalışmalar; cinsel eğitim uygulamalarında kullanılacak materyallerin çocukların gelişim düzeyine uygun, nitelikli bir yapıda olması gerektiğini belirtmektedir (Güzelyurt, 2020). Cinsel eğitimde kullanılan yazılı materyallerin açık, net ifadelerle ve bilimsel bir dille yazılması gerekmektedir (Deniz, Genç, Öztürk, 2018). Cinsel eğitimde kullanılacak materyallerin; çocuğun cinsel kimliğini anlatabilecek, vücudun bölümlerinin -genital bölge dahil olmak üzere- açıkça tanıtabilecek bir yapıda, üreme ve üreme işlevleri hakkında bilgi verecek formda olması gerektiği ifade edilmektedir. Ayrıca çocuğun cinsel şiddetten nasıl korunabileceğini gösteren genital bölgelerin gerçek üreme organlarını betimleyebilecek bir formda olması vurgulanmaktadır (Aminah ve Astuti, 2017). Buna benzer öğretmenin cinsel eğitim uygulamalarında, cinsel organları ifade etmek için bilimsel bir terminoloji kullanılması gerektiği belirtilmektedir. (Suhanberdyeva, 2018). Ayrıca (MEB)'e göre kullanılacak materyallerin çocuğun yaşına ve gelişim düzeyine uygun olması ve çocukta korku unsuru yaratmaması belirtilmektedir. Cinsel eğitim uygulamaları çocuğun fiziksel, zihinsel, duyuşsal, ve sosyal gelişimini destekleyecek ve çocuğun mevcut toplumda sağlıklı bir birey olarak yetişmesinde destekleyici nitelikte olması ifade edilmektedir (Razon, 2023). Cinsel eğitimi konu alan görsel materyallerinden cinsiyetlerin temel farklarını belirgin gösterecek şekilde olması gerekmektedir. Ayrıca cinsel eğitimde kullanılması önerilen

materyallerin amacına ve çocuğun gelişimine uygun olması ve başka etkinliklerde de kullanılabilecek, uyarlanabilir bir formda olması gerektiği belirtilmektedir (NCCA, 1998).

Cinsel eğitim materyallerin toplumsal cinsiyet kalıp yargılarını yansıtan özellikte olmaması gerektiği vurgulanmaktadır (Deniz ve Gözütok, 2017). İMSET (Implementing Mandatory Sexuality Education for Teens in Cyprus (2015)' a göre cinsel eğitim materyali bireyde eleştirel düşünme, iletişim, diyalog, kişisel gelişim ve karar verme becerileri gibi yaşam becerilerini geliştirebilecek nitelikte olmalıdır. Bu bağlamda birey kendine saygı gibi olumlu tutum ve değerleri geliştirmektedir. Ayrıca bu materyal cinsel sağlık, üreme sağlığı ve haklarına ilişkin geçerli bilgilere erişilebilecek bir tabanda olmasını belirtmektedir. Cinsel eğitim materyalinin en önemli özelliklerinden bir tanesi de hoş gitmeyen dokunuşun fark edilmesiyle beraber buna direnilmesi ve güvenilir yetişkin bireylerden yardım istenmesi yer almaktadır. Cinsel eğitim konusunda başarılı olmuş ülkelerin (Portekiz, Hollanda, Danimarka, İsviçre vb.) geliştirdiği müfredat, program ve yöntemlerinin incelenmesi ve mevcut ülke şartlarına entegre edilecek yöntemlerin uygulanması ifade edilmektedir (Gençalp ve Gürsoy, 2010).

Deniz ve Gözütok (2017) cinsel eğitime yönelik kitapların incelendiği çalışmada incelenen kitapların cinsiyet rolleri ve toplumsal cinsiyet kalıplarını geliştirebilecek içeriklerin olduğunu tespit etmiştir. Blakemore (2022) çocukların; fiziksel bilişsel, akademik, sanatsal becerilerinin gelişmesi için cinsiyete dayalı olmayan oyuncaklar önermektedir. Yine benzer bir çalışmada çocuklara basmakalıp olmayan ve çeşitli cinsiyet rollerini gösteren çocuk kitapları ve bulmacalar (ör., Evde oturan erkek, polis memuru bir kadın) önerilmektedir (Raferty, 2018).

2.2.4.4 Cinsel Eğitim Verecek Kişinin Özellikleri

- Cinsel eğitim konularını paylaşmak için istekli olmak,
- Kendi cinselliğine ilişkin barışık olması,
- Bireyin kendi yaşam kararlarına ilişkin özgün olma, başkalarının kararlarına ise empati ile yaklaşması,
- Bütün yaş gruplarını kapsayan ve din, dil, ırk, statü farkı ve cinsiyet ayrımı gözetmemesi,
- İçten bir iletişime sahip olması,
- Güven duyulabilen biri olması,
- Bireylerin sahip olduğu bütün değerlere ve tutumlarına ilişkin saygılı olmalı,
- Sınıf ortamında öğrenci merkezli ve öğrencilerin kendini ifade edebilecekleri özgür bir ortam oluşturması,
- Alanında bilgi donanımına sahip olma ve sürekli kendini güncelleyebilen biri olmalı,
- Terapist ve danışman olmadığı ve gereken durumlarda ilgili mecralara yönlendirebilen eğitimci rolüne uygun davranış sergileyebilecek bir yapıda olması önerilmektedir (Bulut, 2021).
- Ayrıca cinsel eğitimi verecek kişinin özellikleri bazı kaynaklar şu şekilde belirtilmektedir;
- Cinsellik konusunda kapsamlı ve güncel bilgi sahibi olmalıdır. Cinsellik, biyolojik, psikolojik, sosyal ve kültürel olarak birçok boyuta sahip olan bir kavram olarak görülmektedir. Bu nedenle cinsel eğitimi verecek kişi, bu kavramları doğru ve anlaşılır bir şekilde aktarabilmeli, güncel gelişmeleri takip etmelidir,

- Cinsellik konusunda olumlu bir tutuma sahip olmalıdır. Cinsellik, doğal ve sağlıklı bir insan deneyimidir. Cinsel eğitimi verecek kişi, bu deneyimi tabulaştırmadan ve korkutmadan aktarabilmeli,
- İletişim becerileri güçlü olmalıdır. Cinsel eğitim genellikle hassas ve kişisel konuları kapsar. Bu nedenle cinsel eğitimi verecek kişi, bu konulara açık, anlaşılır ve empatik bir şekilde aktarabilmeli, katılımcıların sorularını ve endişelerini yanıtlayabilmelidir,
- Öğretme ve öğrenmeye açık olmalıdır. Cinsellik, sürekli gelişen ve değişen bir alan. Cinsel eğitimi verecek kişi, yeni bilgilere ve yaklaşımlara açık olmalı, duraksamadan kendini geliştirmelidir (SIECUS, Kinsey Institute for Research in Sex, Gender and Reproduction, Planned Parenthood Federation of America, WHO, APP, 2022).

Cinsel eğitim uygulamalarına yönelik yapılan ilk konuşmalar çocuklara cinselliğin sağlıklı yaşamın bir parçası olduğu mesajını aktarabileceği vurgulanmaktadır. Çocukların soru sorabileceği ve kendilerini ifade edebileceği güvenli bir ortamın oluşturması önemli görülmektedir. Çocukların sorularının açık, anlaşılır ve çocuğun gelişimsel düzeyine uygun bir şekilde olması belirtilmektedir (Raising Children Network, 2022). Cinsel eğitimi verecek bireyin kendi cinselliği ile barışık olması, cinsel eğitim konusunda yeterli bilgiye sahip olması ifade edilmektedir. Cinsel eğitim uygulamalarında ona soru soran bir çocuğun düşünceleri, sahip olduğu değerleri ve isteklerini koşulsuz kabul etmelidir. Bireyin iyi bir dinleme becerisi ve sahip olduğu bilgileri aktarabilecek bir düzeyde olması belirtilmektedir (Nation Association for the Education of Young Children [NAEYC], 2022). Bu bağlamda cinsel eğitimi verecek kişinin literatürde belirtilen özellikleri taşımasının,

katılımcıların cinsellik hakkında doğru, sağlıklı ve güncel bilgiler edinmelerine kaynaklık sağlayabileceği düşünülmektedir.

2.2.4.5 Cinsel Eğitimde Kullanılan Örnek Eğitim Programları

Çalışmanın bu bölümünde, yerel ve uluslararası cinsel eğitim ile ilgili programlar detaylandırılarak yer verilmektedir.

Türkiye’de cinsel eğitimin zorunlu olmadığı bilinmektedir. Bu nedenle cinsel eğitim ile ilgili zorunlu bir müfredatın olmadığı da aşıkardır. Fakat cinsel eğitime ilişkin bir takım sivil toplum kuruluşları ve derneklerin iş birliği doğrultusunda önerilen cinsel eğitim programlarının olduğunu görmek mümkün;

1994 yılında İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı (İKGV) tarafından yapılan "Gençlerin Cinsel Sağlık Eğitiminin Desteklenmesi" isimli cinsel sağlık, doğum, fiziksel sağlık, beslenme, nüfus planlaması ve cinsel hastalıklar gibi konuları kapsayan proje önemli olarak görülmektedir. Cinsel sağlığın okul sistemine girmesi yavaş olsa bile ilerleme göstermektedir. 1993 yılında genç kızlara yönelik, 2000 yılında ise ergenlere uygulanan bu projenin Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA) ve Millî Eğitim Bakanlığı (MEB)’in desteği ile yürürlüğe girdiği belirtilmektedir. Proje dönüştürülerek cinsel sağlık eğitiminin örgün eğitim içerisinde yer alan derslerde verilmesi açısından zamanla ilerleme katedildiği ifade edilmektedir. Özel kurumların etkisi ile cinsel sağlık eğitiminin sadece okullarda değil farklı çalışma alanlarında da etkili olduğu görülmektedir. 1993 yılında genç kızlara yönelik yapılan proje, “Ergenlerin Sağlık Bilincinin Geliştirilmesi” ismini alarak değişim geçirmiş olup hizmet projesine dönüştüğü bilinmektedir (Çalışandemir, Dağlıoğlu, Alemdar ve Bencik, 2008).

Hannem, Deneerwan, Nor ve Shuradi (2019) tarafından cinsel eğitimi yaymak amacıyla Malezya okul öncesinde cinsel eğitim müfredatını tamamlamak amacıyla

PEERS-DK modülünü tasarlamışlardır. Bu modül 6 ay boyunca Malezya’da bulunan bir anaokulunda uygulanmıştır. Modülde, araştırmacılar 4 temel konu üzerinden yola çıkmışlardır bu konular; “erkek ve kadın vücut parçaları bilgisi, vücut nasıl temiz tutulur? Hoşa giden dokunuş ve hoşa gitmeyen dokunuşu anlama, hoşa gitmeyen dokunuşta ‘hayır’ diyebilme becerisi nasıl uygulanır?” Araştırmacılar, hoşa giden dokunuş farkındalığını arttırmak için yaralı bir çocuğun yere düşmesi sonucu öğretmenin yardım etmesini konu alan bir şarkı bestelemişlerdir. Pantomim yoluyla “banyo yapma, diş fırçalama, sabun kullanma, saçları şampuanlama, el yıkama ve tırnak kesme” hareketleri yapılarak çocuklardan taklit edilmesi ve bu yolla vücudun nasıl temiz tutulacağı gösterilmiştir. Kukla yolu ile güvenilir dokunuş ve güvenli olmayan dokunuşun nasıl olduğu gösterilmiştir. “ In and out” adlı tiyatro etkinliğinde çocuklardan büyük bir daire oluşturmaları ve bir hayvanın sesini taklit edilmesiyle dairenin içine girebildiği yönergesi değiştirilerek hayvan sesi yerine çocuklara penis, vajina, veya kalçaların şematik çizimleri dağıtılarak örneğin ‘kalça içeri’ yönergesi verilerek sadece kalça çizimine sahip olan çocukların daireye girebildiği bir oyuna dönüştürülmüştür. Oyunda çocukların insan vücudunda bulunan bu bölümlerin bilimsel terimleri ile tanıştırılmasıdır. ‘Hayır’ diyebilme becerisini geliştirmek için soru-cevap etkinliği kullanılmıştır.

Sexuality Information and Education Council of The United States’in (SIECUS) tarafından ilk kez 1990 yılında oluşturulan “Kapsamlı Cinsellik Eğitim için Yönergeler” kılavuzu 2004 yılında yenilenmiştir. Bu kılavuzda, cinsel eğitim alanında kendilerini geliştirmek isteyen eğitimci ve toplumda ki diğer bireylerin yararlanması ve cinsel eğitim uygulamalarının geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Kılavuzda okul öncesi dönemden 12 yaş aralığındaki çocukların cinsel eğitime ilişkin sahip olması gereken bilgileri kapsamaktadır. Kılavuzda yer alan konu detayları şu şekildedir;

kılavuz, 6 ana kavramdan oluşmaktadır. Bu 6 ana kavram sırasıyla; İnsan Gelişimi, İlişkiler, Kişisel Beceriler, Cinsellikten Kaçınma, Cinsel Sağlık, Toplum ve Kültürdür. İnsan gelişimidir. Bu ana konular kendi içerisinde alt konulara ayrılmaktadır. İnsan gelişimi ana kavramı alt konuları; Üreme ve Cinsel Anatomi ve Fizyolojisi, Ergenlik, Üreme, Beden İmajı, Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimlik olarak 6 konuya ayrılmaktadır. İlişkiler ana kavramı; Aile, Arkadaşlık, Aşk, Evlilik ve Sorumluluklar ve Çocuk yetiştirme olarak dört konuya ayrılmaktadır. Kişisel Beceriler ana kavramı Değerler, Karar verme, İletişim, Girişkenlik, Uzlaşma, Yardım Arama olmak üzere altı konuya ayrılmaktadır. Cinsellikten Kaçınma ana kavramı, Yaşam Boyu Cinsellik, Mastürbasyon, Paylaşılan Cinsel Davranış olmak üzere üç konuya ayrılmaktadır. Cinsel Sağlık ana kavramı, Üreme Sağlığı, Doğum Kontrol, Hamilelik ve Doğum Öncesi Bakım, Cinsel İstismar, Saldırı, Şiddet ve Taciz olmak üzere dört konuya ayrılmaktadır. Toplum ve Kültür ana kavramı; Cinsiyet Roller, Farklılık, Cinsellik ve Medya, olmak üzere üç konuya ayrılmaktadır.

Gençalp ve Gürsoy (2010) Türkiye’de cinsel eğitim materyallerinin az olduğunu ve okullarda kapsamlı cinsel eğitimin nasıl verileceğine yönelik elverişli ve uygun bir kaynağın bulunmadığını vurgulamaktadır. Bu bağlamda doğumdan ölüme kadar yaşam süreçlerini kapsayan kitapların hazırlanması önerilmektedir. Ayrıca kapsamlı cinsellik eğitiminin resmi müfredat içerisinde ayrı bir ders olarak görülmesi vurgulanmaktadır. UNESCO tarafından (2023) yılında yayımladığı raporda ilk kez 2009 yılında oluşturulan “Cinsel Eğitim Üzerine Teknik Rehber” 2018 yılında Birleşmiş Milletlere bağlı STK’lar, WHO ve UNESCO gibi kurumsal yazarları revize edilmiştir. 2012 yılında Conference on Population and Development (ICPD) konferansta gençlerin cinsel eğitime ilişkin engellerin azaltılması ve birtakım bütçe ayrılmasıyla örgün ve yaygın eğitim mecralarında kapsamlı cinsel eğitime erişimin

sağlanması için fırsat ve politikaların geliştirilmesine yönelik beyanlarda bulunduklarına yer verilmiştir. Kılavuz bu beyanlara ilişkin gençlerin cinsel eğitime ilişkin insan haklarına, cinsiyet eşitliğine saygı duyulması vb. konular temellendirilerek çocukların ve gençlerin pozitif yönde gelişimlerini desteklenmesi için yol gösterici öneriler ve uygulamalar içermektedir. Bu uygulamaların cinselliğin bilişsel, duyuşsal, sosyal ve toplumsal açıdan bir müfredata dayalı öğrenme amacıyla pratiğe geçirilmesi öngörülmektedir. UNESCO cinsel eğitimin programları ve uygulamalarının geliştirilmesine yönelik çevrimiçi bir kaynak geliştirmiştir. Bu kaynağa (<https://csetoolkit.unesco.org/>) adresinden erişilebilmektedir. Ayrıca programların değerlendirilmesi ve incelenmesine ilişkin ise (<https://csetoolkit.unesco.org/>) adresinden konuya ilişkin materyaller önerilmektedir (UNESCO, 2023).

2.3 Okul Öncesinde Cinsel Eğitim Verilmesi

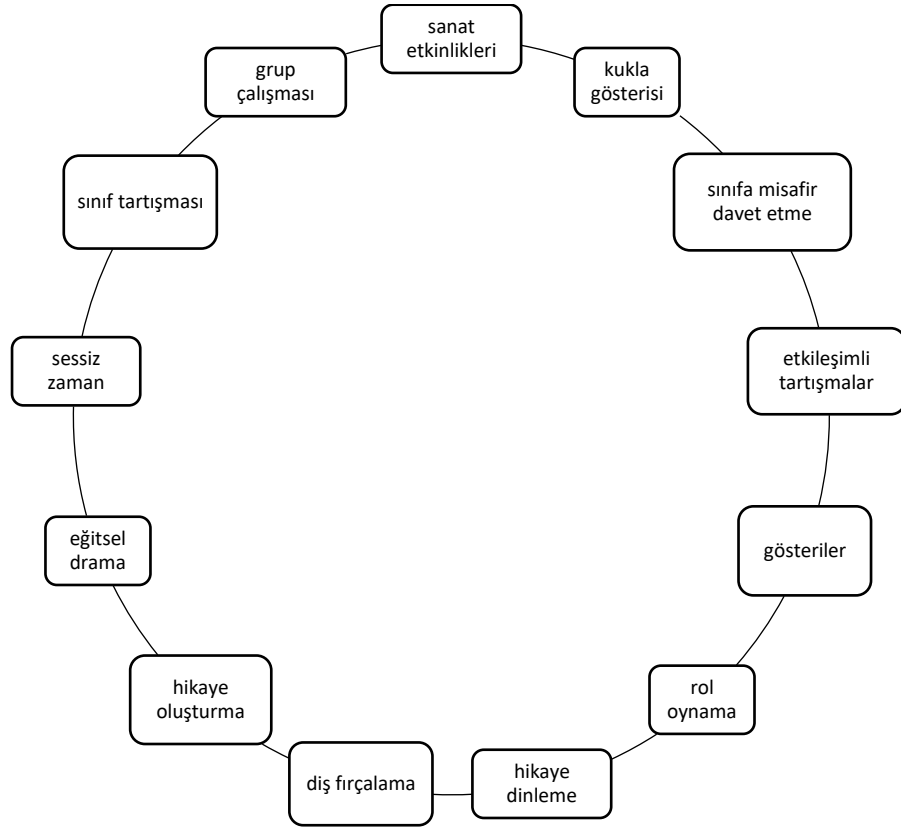
Çalışmanın bu bölümünde okul öncesi dönemde çocuklara cinsel eğitimin nasıl verilebileceği aktarılmaktadır. Bu bilgiler literatürde geçen çalışmalarla desteklenmektedir.

Okul öncesi dönemde, cinsel eğitimin verilme durumunda önemli görülen bazı noktaların olduğunu söylemek mümkündür. Okul öncesi dönemde çocukların bilişsel, duyuşsal, fiziksel, sosyal anlamda gelişimlerinin %70'inin tamamlandığı evre olarak bilinmektedir. Bu gelişim alanları bütünsel anlamda birbiri ile ilişkili gelişim göstermektedir (Erşan, 2020). Bu gelişim alanlarının sağlıklı ilerlemesi durumu, çocukların sosyalleşme ve öğrenme davranışını etkilemektedir. Dolayısıyla çocuğun çevresiyle edindiği deneyimler bütünsel gelişimini etkilemektedir (Karoğlu ve Ünüvar, 2017). Piaget bilişsel gelişim teorisinde, okul öncesi dönemini işlem öncesi dönem (2-7 yaş) olarak tanımlamaktadır. Bu dönemin belirgin özelliği çocukta henüz

mantıksal düşünme ve tersine çevirebilme gibi zihinsel kavramların oluşmadığı belirtilmektedir (Oktay, 2007). Bu zihinsel kavramların geliştirilmesi için okul öncesi dönemde nesne (kitap, oyuncak, poster, resim vb.) açısından zengin bir çevre oluşturulmasının çocuğun bilişsel gelişimini etkilediği ifade edilmektedir (Erşan, 2020). Okul öncesi dönemdeki çocukların soyut kavramları henüz anlama yetisine sahip olmadıklarını bu sebeple cinsel eğitim uygulamalarında da somutlaştırma yöntemi önemli görülmektedir (Öztürk ve Gök, 2021). Somutlaştırma yönteminde materyal kullanımının, soyut kavramların anlaşılmasını kolaylaştırdığı ve öğrenmenin daha etkili olduğu belirtilmektedir (Bozkurt ve Akalın, 2010). Cinsel eğitim uygulamalarında diğer önemli hususlar cinsel eğitime ilişkin yaygın inanışlar ve tabulardır. Cinsel eğitimimin gelişimini etkileyen bu hususlar literatürde şu şekilde ele alınmaktadır; Toplumda cinsel eğitime ilişkin var olan yaygın inanışların cinsel eğitimi engelleyen en büyük nedenlerinden biri olarak görülmektedir. Bu kanıyı destekleyen bazı çalışmalar; Çalışandemir, Bencik ve Artan (2008) tarafından yürütülen çalışmada sonucunda ebeveynlerin cinsel eğitimden kaçınmalarının nedeni, konuya ilişkin utanç duygusuna sahip olmaları ve cinsel eğitim konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları saptanmıştır. Buna benzer Balter, (2016) tarafından yürütülen çalışmada, öğretmenlerin cinsel eğitim uygulamalarında ebeveyn katılımının düşük olduğuna ilişkin görüş bildirdiklerini ortaya koymaktadır. Er, Büyükbayraktar ve Kesici (2016)' e göre cinsel eğitimin geliştirilmesinde bireylerin ve ebeveynlerin sahip olduğu tabuların cinsel eğitimi olumsuz yönde etkileyeceği belirtilmektedir. Cinsel eğitim uygulamalarında başka bir yanlış inancında cinsel eğitimin çocukların masumiyetini bozacağı düşüncesidir. Bu düşüncenin bir yanılgı olduğunu söylemek mümkündür. SIECUS (2001)'a göre cinsel eğitim çocukların masumiyetini korumaktadır. Çünkü cinsel eğitim, çocuğun kendi bedenindeki cinselliği anlamasını sağlayan temel bir

yaşam becerisi olarak tanımlanmaktadır. Bu bağlamda cinsel eğitim yoluyla çocukların cinsel istismar ve ihmal gibi yollarla korunabilecekleri ve toplumda sağlıklı ilişkiler kurmasını sağlamaktadır. Bu bulguya benzer başka çalışmalar; Acer ve Artan (2000) tarafından yürütülen çalışmada, ülkemizde cinsel eğitim konusunda bireylerin yaygın inanışlardan uzak, bilimsel ve çağa uygun bir anlayışa sahip olması gerektiğini vurgulamaktadır. Shatarkshall, Santelli ve Hirsch (2007)'e göre ise cinsel eğitimde eğitimcilerin ve ebeveynlerin rollerine ilişkin yürüttükleri çalışmada hem ebeveynlerin hem de eğitimcilerin önemli rolleri olduğu ifade edilmektedir. Bu rollere ilişkin eğitimcilerin cinsel eğitim hakkında okuryazarlığa sahip olmaları ve cinsel eğitimde ebeveynlerin bilgilendirilmesi noktasında eğitimcilerin öncelikli rolü olduğu belirtilmektedir. Dolayısıyla cinsel eğitimi verecek kişinin, toplumdaki tabulardan uzak bilimsel yöntemlerle ilerlemesi vurgulanmaktadır. Ayrıca çocukların ihtiyaçlarını tespit etmesi ve buna göre yöntemler geliştirmesi, geliştirilen bu yöntemlerin çocuğun işlem öncesi dönemde olmasından dolayı kaynakların somutlaştırılması gerektiği düşünülmektedir.

Tuğrul ve Artan (2001) cinsel eğitime yönelik ebeveynlerle yaptıkları çalışmada ebeveynlerin cinsel eğitimde ne anlatacakları ve nasıl anlatacaklarına ilişkin belirsizlik yaşadıkları tespit edilmiştir. Yapılan çalışmalarda da görüldüğü üzere cinsel eğitimin geliştirilmesi ve nasıl ilerleyeceği noktasında engellerin ve belirsizliklerin olduğu görülmektedir. Çalışmanın bu bölümünde ise literatürde cinsel eğitimin geliştirilmesi ve nasıl verileceğine ilişkin çalışmalardan elde edilen bulgular ışığında soruya ilişkin alternatifler sunulması amaçlanmaktadır.

Şekil 1: Literatürde Geçen Cinsel Eğitim Uygulamalarında Önerilen Etkinlikler (NCCA, 1998, Simorangkir, 2019, SIECUS, 2004).

Çalışmanın bu bölümünde ise okul öncesi dönem çocuklarıyla cinsel eğitime yönelik önerilen etkinliklere detaylandırılarak yer verilmektedir.

Martin ve Torres (2014)' in çalışmasında, içerisinde okul öncesi öğrencilerine her iki ebeveynden gelen sperm ve yumurtanın temsili olarak, bir kadın ve erkeğin tuttuğu üzerinde kalp şekli olan bir beyaz kağıt ve aşağısında da masanın üzerinde makas ve kağıtların bulunduğu bir görseli içeren bir kağıt gösterildiği fakat öğrencilerin bu görseli anlamayarak “Makas ne işe yarar?” ve “Neden kağıda ihtiyaç duydular?” gibi sorular sordukları saptanmıştır. Dolayısıyla cinsel eğitim etkinliklerinin gelişimsel olarak uygun olmalarına özen gösterilmesi gerektiği belirtilmektedir. Simorangkir ve Intarti (2023)' e göre cinsel eğitim uygulamalarında çocukların kişiliklerini ve kimliklerinin bilmeleri, kendi benliklerini farkında olmaları

amacıyla velilerle birlikte görüşmeler yapılabileceği ayrıca hijyen konusu için de okula doktor veya hemşire davet edilebileceğini ifade etmektedir. Ayrıca Simonrankir ve Intarti (2023) yürüttükleri çalışmada, cinsel eğitim uygulamalarında resimli öyküler, tartışma ve soru cevap, şarkı söyleme şiir ve gözlem gibi etkinlikleri öğrenme ortamını zenginleştirmek amacıyla bu kaynakları önermektedir. Buna benzer başka bir çalışma, Cheung, Kwan ve Yung (2020) öğretmen adayları ile gerçekleştiren çalışmada, öğretmen adaylarının cinsel eğitim uygulamalarında rol yapma gibi etkinliklerin uygulanmasının çocuklar ve ailelerle cinsel eğitime ilişkin konuları konuşmada daha rahat hissettirebilecek yöntemlerden bir tanesi olduğu ifade edilmektedir.

Yalkılıç ve Yağan (2023) öğretmenlerle yaptıkları çalışma sonucunda ise cinsel eğitimin geliştirilmesine yönelik, cinsel eğitim uzmanlarının önerdiği cinsel eğitime yönelik etkinlik planı, bütün toplumun erişebildiği televizyon aracılığıyla animasyon gösterimi, belediye koordinasyonu ile ailelerin bilinçlenmesine yönelik ücretsiz eğitimler önermektedir. Ayrıca öğretmenlerin doğru ve güvenilir bilgi kaynağına ulaşmaları için konunun uzmanları tarafından aylık webinarlar önerilmektedir.

Bölüm 3

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, veri toplama süreci, veri analizi, geçerlik ve güvenirlik, araştırmanın etik prosedürüne ilişkin bilgilere yer verilmektedir.

3.1 Araştırma Deseni

Çalışmada, okul öncesi öğretmenlerinin cinsel eğitime ilişkin görüşlerinin neler olduğu ve cinsel eğitim uygulamalarında kullanılan materyaller ve etkinlikleri incelemeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması modeli uygulanmıştır. Durum çalışması, belirli bir zaman diliminde ve kapsamı sınırlandırılmış birkaç durumu konuyu derinlemesine incelemektir. Durum çalışmasında araştırmacı verileri gözlem, doküman, görsel-işitsel veri toplama araçları ile elde edip verileri derinlemesine incelemektedir (Creswell, 2013). Durum çalışması, durum veya durumların derinlemesine incelendikten sonra gerçek ortamda nasıl olduğuna ilişkin sistematik bir şekilde incelenmesi olarak tanılanmaktadır (Subaşı ve Okumuş, 2017). Durum çalışmasında amaçlanan evrene istatistiksel olarak genelleme yapmaktan ziyade kuram oluşturma ve kuramsal önermelerde bulunarak bu önermelere genelleme yapılması olarak ifade edilmektedir (Yalgıç ve Yağan, 2023).

3.2 Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu örneklemini Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Gazimağusa ilçesinde devlet veya özel kurumlara kurumlarında görev yapan okul

öncesi kurumlarında görev yapan 65 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışma grubundaki katılımcılar Kartopu örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Kartopu örneklemede çalışmanın konusu ile ilgili olarak bir kişi seçilmektedir. Bu kişi referans gösterilerek başka kimlerle görüşülebileceği sorularak yeni kaynaklara ulaşılmaktadır. Yeni kaynaklarla beraber oluşan bu sistem giderek genişlemektedir. Bu sayede örneklemin büyüdüğünü ve bu bağlamda kümülatif bilgi durumunun ortaya çıktığı belirtilmektedir (Patton, 2014). Kartopu örnekleme tekniği zengin veri elde edilebilecek kişilere ve kritik durumlara odaklanmaktadır. Buradan hareketle odaklanan kişi ve kritik durumlar takip edilerek genişleyen halkalar şeklinde evrene ulaşılması olarak belirtilir (Creswell, 2013). Araştırmanın çalışma materyallerini ise öğretmenler tarafından cinsel eğitim amaçlı kullanılan materyaller ve etkinlik planları oluşturmaktadır.

3.3 Veri Toplama Araçları

Araştırmaya ilişkin veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Görüşme formlarında yer alan sorular tez danışmanı gözetiminde ve ilgili araştırmalardan yararlanılarak oluşturulmuştur. Formda 10 görüşme sorusu yer almaktadır. Bu sorular aşağıda belirtilmektedir;

1. Cinsel eğitimi nasıl tanımlarsınız?
2. Cinsel eğitimde hangi konulara yer vermektесiniz?
3. Sınıfınızda cinsel eğitime yönelik ne tür uygulamalar yapmaktasınız?
4. Cinsel eğitim uygulamalarında kullandığınız materyaller var mı? Varsa nelerdir?
5. Sınıfınızda cinsel eğitime yönelik yürüttüğünüz etkinlikler var mı? Varsa nelerdir?
6. Çocuklara kaç yaştan itibaren cinsel eğitimin verilmesi gerektiğini düşünüyorsunuz?
7. Sizce çocuklara cinsel eğitim kim tarafından verilmelidir?

8. Size göre cinsel eğitimde öğretmenin rolü nedir?
9. Çocuklara yönelik cinsel eğitim uygulamalarında karşılaştığınız zorluklar nelerdir?
10. Cinsel eğitimde çocuklara kazandırılması öngörülen kazanımlar nelerdir?
11. Lisans veya hizmet içi eğitim süreçlerinde cinsel eğitime yönelik eğitim aldınız mı? aldığınız eğitimin hangi konuları kapsadığını ve kaç saat sürdüğüne ilişkin bilgi alabilir miyim?

Araştırmacı tarafından, katılımcıların demografik bilgilerinin elde edilmesi amacıyla kişisel bilgi formu hazırlanmıştır. Formda öğretmenin cinsiyeti, yaşı, medeni durumu, eğitim durumu, branşına ilişkin sorular sorulmuştur. Form öğretmenler tarafından doldurulmuştur. Bu çalışmada okul öncesi sınıflarında yer alan materyal ve etkinliklerin incelenmesi amacıyla kontrol listesi oluşturulmuştur. Bu kontrol listesi SIECUS (2004), tarafından yayımlanan cinsellik eğitimi için ulusal kılavuz çalışmasında yararlanılarak tez danışmanı ile birlikte hazırlanmıştır. Listede Kontrol listesi, okul öncesi dönemde cinsel eğitim amacıyla kullanılan materyaller ve etkinliklerin altı ana kavramı içerip, içermeme durumunu belirlemek amacıyla kullanılmıştır. Bu amaç doğrultusunda incelenen materyal veya etkinliğin ana kavram ve konuları içermesi durumunda Evet, içermemesi durumunda Hayır seçeneği işaretlenmiştir. Liste, Sexuality Information and Education Council of The United States'in (SIECUS) 2004 yılında yayımlamış olduğu cinsellik eğitimi için ulusal kılavuz çalışmasından yararlanılarak hazırlanmıştır. Liste, SIECUS'un kapsamlı cinsellik eğitimi için önerdiği yönergelerden oluşan 6 ana kavramdan oluşmaktadır. Bu 6 ana kavram sırasıyla; İnsan Gelişimi, İlişkiler, Kişisel Beceriler Cinsellikten Kaçınma, Cinsel Sağlık, Toplum ve Kültürdür. İnsan Gelişimi kendi içinde Üreme, Cinsel Anatomi ve Fizyolojisi, Ergenlik, Üreme, Beden İmajı, Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği olarak altı konuya ayrılmaktadır. İlişkiler ana kavramı; Aile,

Arkadaşlık, Aşk, Evlilik ve Sorumluluklar, Çocuk Yetiştirme olarak dört konuya ayrılmaktadır. Kişisel Beceriler ana kavramı; Değerler, Karar Verme, İletişim, Girişkenlik, Uzlaşma, Yardım Arama olmak üzere altı konuya ayrılmaktadır. Cinsellikten Kaçınma ana kavramı; Yaşam Boyu Cinsellik, Mastürbasyon ve Paylaşılan Cinsel Davranış olmak üzere üç konuya ayrılmaktadır. Cinsel Sağlık ana kavramı; Üreme Sağlığı, Doğum Kontrol, Hamilelik ve Doğum Öncesi Bakım, Cinsel İstismar, Saldırı ve Taciz olmak üzere dört konuya ayrılmaktadır. Toplum ve Kültür ana kavramı ise; Cinsiyet Roller, Farklılık, Cinsellik Medya olmak üzere üç konuya ayrılmaktadır. Bu çalışma okul öncesi dönemine yöneliktir. Bu bağlamda kontrol listesindeki ifadeler SIECUS raporunda bulunan okul öncesi döneme ilişkin yönergeler baz alınarak hazırlanmıştır. Listede bulunan yönergeler danışman eşliğinde çevrilmiştir. Kontrol listesi formatına uygun olması amacıyla rapordan bulunan yönergeler maddeleştirilmiştir. Ardından araştırmacı tarafından bu maddeler kontrol listesi formatına dönüştürülmüştür. Oluşturulan bu kontrol listesi; iki çocuk gelişimi, bir psikoloji olmak üzere alanında uzman kişilere gönderilmiştir. Bu dönütler doğrultusunda “Kürtaj, Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar, Cinsellik ve Din” konuları çıkarılmıştır. Bu sayede kontrol listesi uzmanların görüşleri ışığında tekrar revize edilip son halini oluşturmuştur.

Kontrol listesi, ihtiyaçların belirlenmesinde, sınıf içerisindeki durumları değerlendirebilecek kolay kullanıma sahip araç olarak tanımlanmaktadır (Kan, 2007). Kontrol listeleri kullanılan materyallerin bütün yönlerini kapsamaya yardımcı olan bir araç olarak tanımlanmaktadır. Basit ifadelerden oluştuğu için kullanışlı ve akılda kalıcılığı yüksek olduğu belirtilmektedir (Makram ve ark., 2022). Ayrıca kontrol listesi ve görüşme formu iki Çocuk Gelişim, bir Klinik Psikoloji alanında uzman olan üç kişiye gönderilerek, uzman görüşleri ışığında düzenlenmiştir.

3.4 Veri Toplama Süreci

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne bağlı Gazimağusa ilçesinde yürütülen çalışmada, “Doğu Akdeniz Üniversitesi, Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu”ndan gelen izin ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Dairesi Müdürlüğünden, “Öğretmenlere Yönelik Uygulama İzni” doğrultusunda veri toplama süreci başlatılmıştır. Bu veri toplama süreci (09.01.2023-22.05.2023) tarihleri arasında kapsamaktadır. Ulaşılabilecek okullar önceden belirlenmiş olup okullarla irtibat kurularak görüşme tarihleri belirlenmiştir. Çalışma yüz yüze görüşme şeklinde gerçekleşmiştir. Görüşmelerde çalışma hakkında bilgi verilip gönüllük esaslı olduğu belirtilmiştir. Gönüllü olan öğretmenlerden onam alınarak çalışmanın gizlilik esaslı olduğu bilgisi aktarılmıştır. Çalışmada sadece onam formunu dolduran ve çalışmaya gönüllü katılım gösteren öğretmenler katılmıştır. Araştırmada süreç ilk olarak 5 öğretmen ile pilot görüşme yapılarak gerçekleştirilmiştir. Süreç kartopu örneklem yoluyla evrenin genişletilmesi ve veri doygunluğu sağlanılana kadar devam etmiştir. Bu görüşmeler genel olarak yönetici odası ve okulda bulunan ayrı bir sınıf içerisinde gerçekleştirilmiştir. Bu süreçte çocukların olmadığı bir ortamda görüşme sağlanılmıştır. Bu görüşme bir öğretmen ile ortalama 7 dakika sürmüştür. Çalışmaya katılan bütün öğretmenlerin toplamda görüşme süresi 613 dakika (10 saat, 13 dk) sürmüştür. Görüşme sırasında öğretmenin onayı alınarak görüşme ses kaydına alınmıştır. Daha sonra gizlilik ve güvenlilik açısından bu ses kayıtları araştırmacı tarafından yok edilmiştir. Kayıtlardan elde edilen veriler değiştirilmeden doküman haline getirilmiştir. Görüşmeden sonra araştırmacı tarafından öğretmenin, sınıfta cinsel eğitim ile ilgili kullanılan materyal veya etkinlikler incelenmiştir. Bu inceleme kontrol listesi aracılığı ile gerçekleştirilmiştir. İnceleme yapılırken sınıf içerisinde çok fazla zaman kaybının yaşanmaması için

materyallerin ve etkinlik planlarının görüntüleri öğretmenin izni dahilinde kopyaları alınmıştır.

3.5 Veri Analizi

Yarı yapılandırılmış görüşme formlarından elde edilen veriler içerik analizi yolu ile analiz edilmiştir. Elde edilen veriler ilk aşamada görüşmede alınan ses kayıtlarının değiştirilmeden dokümana aktarılmıştır. Dokümanda öğretmenlerin görüşmede paylaştığı anekdotlar kodlanarak danışman eşliğinde kategorize edilmiştir. Kategorize edilen kodlar frekans ve yüzdelik tablosu ile gösterilmiştir. İçerik analizi elde edilen verilerin açıklanmasına yardımcı olabilecek fikirlere ulaşılması olarak görülmektedir (Karataş, 2017). İçerik analizinde ele alınan konu ile ilgili genel yatkınlığın tespit edilmesi ve ileride yapılacak olan çalışmalara bir yön verilmesi amaçlanmaktadır (Ültay ve Akyurt, 2021). İçerik analizinin öğretmen, öğrenci vb. gruplarla yapılan görüşmelerin analizi için uygun bir yöntem olduğu belirtilmektedir. Ayrıca bu yöntemin belge ve gözlemlerin (video gözlemleri) dahil kodlanmasında da kullanılabileceği ifade edilmektedir (Zikuda, Hagunaver ve Stephan, 2020). İçerik analizi materyallerin kategorize edilmesi ve kodlanmasını amaçlayan bir teknik olarak belirtilmektedir (Metin ve Ünail, 2022). İçerik analizinde doküman, görüşme, gözlem aracılığı ile elde edilen verilerin 4 aşamada analiz edildiği ifade edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008, Akt., Karataş, 2015).

(1) Verilerin kodlanması: Araştırmacının elde ettiği veriyi anlamlı bir şekilde kategorize etmesi ve her bir verinin kavramsal açıdan ne anlam ifade ettiğini bulmaya çalışması olarak tanımlanmaktadır (Karataş, 2015).

(2) Temaların bulunması: Elde edilen verilerin kodlanmasından sonra kodları açıklayabilecek ve belirli gruplar altında toplanabilecek temaların bulunması gerektiği ifade edilmektedir. Bu bağlamda kodların bir araya getirilmesi incelenip

yorumlanması ve ortak yönlerinin neler olduğunun bulunması olarak görülmektedir. Bu süreç tematik kodlama işlemi ifade edilmektedir. Tematik kodlamada ortaya çıkan kodların benzer ve farklı yönlerinin bulunması ve buna göre bağlayıcı bir yapıya sahip temaların belirlenmesi gerektiği ifade edilir (Karataş, 2015).

(3) Verilerin kodlara ve temalara göre düzenlenmesi ve tanımlanması: Araştırmacının bu aşamada kendi görüş ve yorumlarına yer vermediği ve bilgiyi işlenmiş bir halde okuyucuya aktarması olarak görülmektedir. (Yıldırım ve Şimşek, 2008, Akt., Karataş, 2015).

(4) Bulguların yorumlanması: Araştırmacının topladığı verileri açıklaması, neden-sonuç ilişkisi kurması bulgularla birtakım sonuçlara ulaşması ve sonucun önemine yönelik açıklama yapması olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008, Akt., Karataş, 2015).

Kontrol listesinden elde edilen veriler betimsel analiz yolu ile analiz edilmiştir. Betimsel analiz birtakım veri toplama tekniği ile toplanan verilerin önceden yapılmış çalışmalarda belirlenmiş konulara göre yorumlanmasını içermektedir (Özdemir, 2010).

Betimsel analizde görüşme ve gözlem sonucunda toplanan verilerin belirli bir düzen içerisinde ve detaylandırılarak okuyucuya aktarılması amaçlanmaktadır (Karataş, 2017). Betimsel analiz dört aşamadan oluşmaktadır.

(1) Betimsel analiz için bir çerçeve oluşturma: Araştırma sorularından, araştırmanın kavramsal çerçevesinden ya da görüşme ve/veya gözlemi içeren bir veri analizi çerçevesi oluşturması gerektiği ifade edilmektedir. Çerçevede verilerin nasıl kategorize edileceğinin belirlenmesi gerektiği ifade edilmektedir.

(2) Tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi: Bu aşamada oluşturulan tematik çerçevede elde edilen veriler ayrıntılı okunarak belirli bir düzen haline getirilmektedir.

Bu aşamadan sonra sonuçlar yazılırken doğrudan alıntı ve güçlü örneklerle yer verilmektedir.

(3) Bulguların tanımlanması: Kategorize edilen verilerin tanımı ve ihtiyaç duyulan noktalarda doğrudan alıntılara yer verilmektedir.

(4) Bulguların yorumlanması: Bu aşamada, tanımlanan bulguların açıklanması, ilişkilendirilmesi ve anlamlandırılmasına yer verilmektedir. (Baltacı, 2019).

3.6 Geçerlik ve Güvenirlik

Çalışmada ilk olarak 5 öğretmen ile pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler danışman eşliğinde belirli temalar çerçevesinde gruplandırılarak kodlanmıştır. Kodlanan bu temalar danışman eşliğinde analiz edilmiştir. Tez danışmanı ve araştırmacı tarafından bu kodlamaların içsel tutarlılığının sağlanması için Milles ve Huberman (1994) güvenirlilik formülü uygulanmıştır. Bu formül; görüş birliği/ (görüş birliği görüş ayrılığı) *100 şeklindedir. Formül, tez danışmanı ve araştırmacı tarafından oluşturulan kodlara uygulanması sonucunda araştırmanın güvenirlilik katsayısı; $30 / (30+5) * 100$; %85,75 olarak bulunmuştur. Formül sonucunda kodlayıcılar arasında görüş birliğinin en az %80 oranında olması gerektiği ifade edilmektedir (Milles ve Huberman, 1994, Baltacı, 2017). Bu verilere dayanılarak bu formülden elde edilen sonucun ile güvenirlilik ölçütü arasında uyumluluk gösterdiği görülmektedir. Bu nedenle yürütülmekte olan araştırma güvenilir sayılmıştır. Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının geçerliğine ilişkin; Merriam (1998), nitel durum çalışmasında iç geçerliliğin sağlanması için; uzun soluklu gözlem ve veri toplama, bulgulara ilişkin uzman görüşü alınması, veriyi veri kaynağına göre kontrol edilmesi ve araştırmacının fikirlerini ve düşüncelerini çalışmanın başında belirtmesi gibi birtakım yöntemler önermektedir (Subaşı ve Okumuş, 2017). Bu bağlamda “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu ve Kontrol Listesi’nin” geçerliliğinin sağlanması

amacıyla araştırmacı tarafından “Uzman Görüş Alma Metni” hazırlanarak iki Çocuk Gelişimi, bir Klinik Psikoloji alanında uzman olmak üzere üç kişiye gönderilmiştir. Uzman görüşleri ışığında düzenlenilerek araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının geçerliliği sağlanmıştır.

3.7 Araştırmanın Etik Prosedürü

Araştırmanın etik prosedürünü sağlamak amacıyla araştırmacı tarafından “Bilimsel Araştırma Etik Uygunluk Başvuru Formu” hazırlanarak “Doğu Akdeniz Üniversitesi, Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu” na sunulmuştur. Kuruldan gelen onay doğrultusunda araştırmanın etik izni (EK1) alınmıştır. Ayrıca Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Dairesi Müdürlüğünden, “Öğretmenlere Yönelik Uygulama İzni” (EK2) alınarak araştırmaya başlanılmıştır.

Bölüm 4

BULGULAR

Bu çalışma, okul öncesi öğretmenlerinin cinsel eğitime yönelik görüşlerinin neler olduğunun belirlenmesi ve cinsel eğitime yönelik uygulamalarda kullanılan materyallerin/etkinliklerin incelenmesi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen veriler analiz edilerek belirli bir tema dahilinde kodlanmıştır. Bu kodlamalar tablo haline getirilip detaylı olarak ele alınmıştır. Tablolarda “n” işareti öğretmen yanıt sayısını, “f” işareti ise yüzdelik oranlarını ifade etmektedir. Materyal incelemesine ilişkin yer verilen tablolarda çalışmada veri toplama aracı olan SIECUS tarafından oluşturulan kontrol listesi ile analiz edilen materyalleri yansıtmaktadır. Tablolarda “M” işareti materyal sırasını ifade etmektedir.

Tablo 1: Öğretmenlerin Demografik Bilgi Formu Sonuçları

Değişkenler		Öğretmen yanıt sayısı (n)
Cinsiyet	Kadın	65
	Erkek	0
	18-25	3
Yaş	26-33	20
	34-41	19
	42 ve üstü	23
Medeni Durum	Evli	40
	Bekar	25
	Ön Lisans	25
Eğitim Durumu	Lisans	28
	Lisansüstü Eğitim	12
	Doktora	0
Brans	Okul Öncesi Öğretmeni	39
	Özel Eğitim Öğretmeni	1
	Çocuk Gelişimci	9
Öğretmenlik deneyimi	Sınıf Öğretmeni	10
	Diğer	6
	1 yıldan az	3
	1-5 yıl	18
	6-10 yıl	19
	11 yıl üzeri	25

Tabloda öğretmenlerin demografik bilgi formu sonuçları yer almaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin; cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, branş ve öğretmenlik deneyimi gibi değişkenler tabloda gösterilmektedir. Bu tabloda çalışmaya katılan tüm öğretmenlerin kadın cinsiyetine sahip olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin yaşları incelendiğinde; 3 öğretmenin 18-25 yaş aralığı, 20 öğretmenin 26-33 yaş aralığı, 19 öğretmenin 34-41 yaş aralığı, 23 öğretmenin ise 42 yaş ve üzeri yaş grubunda olduğu görülmektedir. Çalışmaya katılan 40 öğretmenin evli, 25 öğretmenin ise bekar olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin eğitim durumu açısından incelendiğinde; 25 öğretmenin ön lisans, 28 öğretmenin lisans, 12 öğretmenin ise lisansüstü eğitim derecelerine sahip olduğu görülmektedir. Çalışma kapsamında, çalışmaya katılan öğretmenlerin hiçbirinin doktora derecesine sahip olmadığı tespit edilmiştir. Öğretmenlerin branş grubu incelendiğinde; 39 öğretmenin okul öncesi öğretmeni grubu, 1 öğretmenin özel eğitim öğretmeni ve 9 öğretmenin çocuk gelişimi grubu, 10 öğretmenin sınıf öğretmeni, 6 öğretmenin ise diğer (PDR, Psikoloji, Resim Öğretmeni vb.) meslek grubunda oldukları görülmektedir. Bu öğretmenlerin meslek deneyimi ise; 3 öğretmenin 1 yıldan az, 18 öğretmenin 1-5 yıl aralığı, 19 öğretmenin 6-10 yıl aralığında, 25 öğretmenin ise 11 ve üzeri yıllık deneyime sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 2: Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Cinsel Eğitimin Tanımı

Cinsel Eğitim Tanımı	Öğretmen Yanıt Sayısı (n)	Frekans f (%)
Kendi vücudunu tanıma	14	18.66
Cinsiyetini öğrenme	10	13.33
Mahremiyeti öğrenme	11	14.66
Kendini koruma	16	21.33
Başkalarının vücuduna saygı duyma	2	2.66
Cinsiyet ayrımı yapabilmesi	5	6.66
Toplumsal cinsiyet eşitliği	2	2.66
Bilgi verme	6	8
Özel bölgelerini tanıma	9	12
Toplam	n=75	%=99.96

Tablo 1’de öğretmenlerin görüşlerine göre cinsel eğitimi nasıl tanımladıkları yansıtılmaktadır. 65 öğretmenden 1 öğretmen bu soruya yanıt vermemiştir. Öğretmenlerin yanıtları incelendiğinde cinsel eğitimi en yüksek %21, 33 oranla kendini koruma, en düşük toplumsal cinsiyet eşitliği ve başkalarının vücuduna saygı duyma %2,66 oranla tanımladıkları görülmektedir. Cinsel eğitim tanımını 14 öğretmen (Ö.1, Ö.3, Ö.4, Ö.7, Ö.12, Ö.19, Ö.22, Ö.25, Ö.28, Ö.35, Ö.38, Ö.49, Ö.60, Ö.63) kendi vücudunu tanıma olarak ifade etmektedir. 10 öğretmen (Ö.18, Ö.20, Ö.32, Ö.33, Ö.35, Ö.41, Ö.44, Ö.53, Ö.54, Ö.64) cinsiyetini öğrenme olarak belirtmektedir. 11 öğretmen (Ö.6, Ö.10, Ö.11, Ö.20, Ö.21, Ö.22, Ö.30, Ö.39, Ö.42, Ö.47, Ö.62) mahremiyetini öğrenme olarak tanımlamaktadır. 16 öğretmen (Ö.1, Ö.3, Ö.12, Ö.21, Ö.23, Ö.28, Ö.36, Ö.40, Ö.43, Ö.45, Ö.48, Ö.55, Ö.56, Ö.60, Ö.61, Ö.63) kendini koruma olarak tanımlamaktadır. 2 öğretmen (Ö.7, Ö.11) ise başkalarının vücuduna saygı duyma olarak ifade etmektedir. 5 öğretmen (Ö.8, Ö.20, Ö.32, Ö.34, Ö.50) cinsiyet ayrımı olarak tanımlamaktadır. 2 öğretmen (Ö.5, Ö.31) cinsel eğitimi, toplumsal cinsiyet eşitliği olarak tanımaktadır. 6 öğretmen (Ö.9, Ö.14, Ö.15, Ö.16, Ö.17, Ö.37) bilgi verme olarak tanımlamaktadır. 9 öğretmen (Ö.6, Ö.13, Ö.17, Ö.28,

Ö.36, Ö.37, Ö.45, Ö.46, Ö.56) çocukların özel bölgelerini tanıması olarak belirtmektedir. Öğretmenlerin yanıtları incelendiğinde kategorilerin yüzdelik oranlarına bakılacak olursa; kendini koruma %21.33'lük bölümü oluşturmaktadır. Kendi vücudunu tanıma %18,66 ve mahremiyeti öğrenme %14,66'lık bir oranla takip etmektedir. Diğer kategorilerin sıralaması; cinsiyetini öğrenme %13.33, özel bölgelerini tanıma ise %12, bilgi verme %8, cinsiyet ayrımı yapabilmesi %6,66, başkalarının vücuduna saygı duyması ve toplumsal cinsiyet eşitliği %2,66' şeklinde yapılmaktadır. Kendi vücudunu tanıma yanıtı öğretmenlerin ifadelerinden; *“Çocukların kendilerini artık tanımaya başladığı dönem olarak yani her tarafını soyunurken, yani arkadaşlarından gördüğünde sorularla başlayarak ilerleyen bir dönem... (Ö.28), ... Hani şey olarak da hani kendi cinsiyetini tanıma, kendi bedenini tanıma (Ö.35).”* Cinsiyetini öğrenme yanıtı öğretmen ifadelerinden; *“Cinsel eğitim, ilk önce çocuğun kendi cinsiyetinin ne olduğunu anlaması olarak tanımlıyorum (Ö.18), Cinsel eğitim, çocuğun ilk önce herhâlde kendi cinsiyetinin ne olduğunu anlaması, farklı cinsiyet olduğunu algılaması (Ö.20).”* şeklinde ifadelerle tespit edilmiştir.

Mahremiyeti öğrenme yanıtı öğretmen ifadelerinden; *“... Özel bölgeleriniz var bir arkadaşınız tanımadığınız biri ya da tanıdığınız biri sizin izniniz olmadan dokunamaz ya da sizin rahatsız olduğunuz bir hareketi yapamaz gibi. Daha çok çocukların özel bölgelerine dokunulmaması olarak tanımlayabilirim. (Ö.21), Çocuklara mesela tuvalete gittiklerinde nasıl tek başlarına gönderiyorum kız erkek ayrımı şekilde gösteriyorum. Yani onların kendine ait özel bir şey olduğunu anlatıyorum. Ondan sonra mesela tuvalete girdiklerinde kapıları kapatmalarını söylüyorum. Hani kimsenin bakmaması gerektiğini... (Ö.48).”* yanıtları ile örneklendirilebilir.

Kendini koruma yanıtı öğretmen ifadelerinden; “...*Şu an tabii ki yok maalesef. Bence çocukların kendilerini koruma yönünden en gerekli şeyler olarak düşünüyorum. Kendi adıma kendilerini koruma evet, tanımada önemli hem tanıma hem de koruma olarak görüyorum (Ö.1), Cinsel eğitim Çocukların kendi bedenini tanıması ve özel bölgelerini başkalarına göstermemesi açısından düşünüyorum (Ö.60).*” şeklinde belirtilebilir.

Başkalarının vücuduna saygı duyma yanıtı öğretmen ifadelerinden; “*Önce çocuğun kendi vücudunu tanımasıdır, daha sonra başkasının vücuduna saygı duymayı öğrenmesi... (Ö.7), ... Hani çocuklar küçük olduğu için tuvaletin kapısını kapatmalıyız u... İşte cinsel işte ellememeliyiz özel bölgelerimizi ellememeliyiz dokunmamalıyız, başka arkadaşımıza da aynı şekilde. (11).*” Cinsiyet ayrımı yapabilmesi yanıtı öğretmen ifadelerinden; “*Daha çok hani çocukların kendi cinsiyetlerini bilmeleri hani kız ve erkek ayrımı yapabilmeleri... (Ö.8), Cinsel eğitim bence çocuğun kendini özelliklerinin farkına varması, karşı cinsin özellikleri hakkında bilgi sahibi olabileceği eğitimidir bence. ... Yani kız ve erkek olma (Ö.50).*” şeklinde belirtilebilir.

Toplumsal cinsiyet eşitliği yanıtı öğretmen ifadelerinden; “...*Mesela kız çocuğunun sadece kız oyuncakları ile değil de erkek oyuncakları ile de oynaması aynı şekilde erkek çocukları için de geçerli mesela erkek çocuğudur diye sırf araba ile oynamaz mesela o da evcilik oynayabilir. Onlar gelir aklıma (Ö.5), ... Çocukların oyunlarında örneğin evcilik oynarlarken bile cinsiyet ayrımı olmadan oynamaları... (Ö.31).*” şeklinde ifadelerle tespit edilmiştir.

Bilgi verme yanıtı öğretmen ifadelerinden; “...*Çocuğun merakı ve kesinlikle anneyle küçük yaşta da öğretilmesi gereken bir eğitim olarak düşünüyorum. Çünkü öğrenilmedikçe bu çocuk kendi başına öğrenmeye çalışır ve farklı yollar deniyor. Bu sefer çok yanlış ilerleyebiliyorlar veya herhangi bir insandan farklı bir yönelim*

durumunda nasıl tepki vermesi gerektiğini bilmesi gerekir. (Ö.9)”, “... Kızlar işte saçlar uzun, etek giyer elbise giyer. Erkeklerin saçları kısa olur. Pantolon giyerken bu şekilde söyleriz bu yaşlara ki 3-4 yaşa geldiklerinde ne olduğunu daha rahat anlasınlar diye. Erkeklerin pipisi vardır ayakta çiş yaparlar... (Ö.14).” şeklinde örnek verilebilir.

Özel bölgelerini tanıma yanıtı öğretmen ifadelerinden; “*Bana göre cinsel eğitim, çocukların kendilerini keşfetmesi, cinsel organlarının farklılıklarına varması demektir... (Ö.13), Cinsel eğitim... şimdi çocuklar küçük yaşta başlarla keşfetmeye özel organlarını, hani onları sorgulamaya başlarlar. Hani ne işe yaradığını, hani en azından bunun çocukların düzeyinde verilmesi gerektiğini düşünürüm... (Ö.37).*” şeklinde belirtilebilir.

Tablo 3: Öğretmenlerin Cinsel Eğitimde Kullandıkları Etkinlikler

Cinsel Eğitim Etkinlikleri	Öğretmen Yanıt Sayısı (n)	Frekans f (%)
Sözlü anlatım	44	53.65
Drama(canlandırma)	13	15.85
Hikaye okuma	5	6.09
Oyun	2	2.43
Boyama	2	2.43
Video gösterimi	7	8.53
Soru-cevap	7	8.53
Gösterip anlatma	2	2.43
Toplam	n=85	%=99.94

Tablo 2’de öğretmenlerin cinsel eğitimde ne tür etkinliklere ve hangi uygulamalara yer verdikleri yansıtılmaktadır. 65 öğretmenden 5 öğretmen bu soruya yanıt vermemiştir. Öğretmenlerin yanıtları incelendiğinde cinsel eğitim uygulamalarında kullandıkları etkinliklerin en yüksek %53,65 oranla sözlü anlatım, en düşük %2,43 oranla ise gösterip-anlatma, boyama ve oyun etkinliği olduğu

görülmektedir. Cinsel eğitim uygulamalarında, 44 öğretmen (Ö.1, Ö.2 Ö.3, Ö.4, Ö.6 Ö.7, Ö.8, Ö.9, Ö.12, Ö.17, Ö.18, Ö.19, Ö.20, Ö.21, Ö.22, Ö.23, Ö.24, Ö.27, Ö.28, Ö.30, Ö.31, Ö.32, Ö.33, Ö.34, Ö.35, Ö.37, Ö.38, Ö.39, Ö.40, Ö.42, Ö.43, Ö.44, Ö.47, Ö.48, Ö.52, Ö.55, Ö.56, Ö.57, Ö.58, Ö.61, Ö.63, Ö.64, Ö.65) cinsel eğitimde sözlü anlatım yöntemine yer vermektedir. 13 öğretmen (Ö.10, Ö.11, Ö.13, Ö.19, Ö.22, Ö.27, Ö.30, Ö.36, Ö.39, Ö.41, Ö.45, Ö.51, Ö.60) drama (canlandırma) etkinliğini kullanmaktadır. 5 öğretmen (Ö.19, Ö.22, Ö.25, Ö.39, Ö.51) hikaye okuma etkinliği kullandığını ifade etmiştir. 2 öğretmen (Ö.5, Ö.32) cinsel eğitimde oyun etkinliğini kullandığını belirtmiştir. 2 öğretmen (Ö.7, Ö.36) ise boyama etkinliği kullandığını belirtmiştir. 7 öğretmen (Ö.9, Ö.11, Ö.15, Ö.17, Ö.29, Ö.46, Ö.59) video gösterimi yaptığını ifade etmiştir. 7 öğretmen (Ö.26, Ö.30, Ö.36, Ö.42, Ö.50, Ö.64, Ö.65) soru-cevap yolu ile cinsel eğitim verdiğini belirtmiştir. 2 öğretmen (Ö.44, Ö.44) ise gösterip-anlatma yöntemi kullandığını ifade etmiştir. Öğretmenlerin yanıtları incelendiğinde ele alınan etkinliklerin yüzdelik oranlarına bakılacak olursa; sözlü anlatım %53.65' lik bölümünü oluşturmaktadır. Drama(canlandırma) %15.85'lik bir oranla takip etmektedir. Diğer etkinliklerin oranına bakılacak olursa; Hikâye okuma etkinliği %6,05'lik bölümünü oluşturmaktadır. Oyun, boyama ve gösterip-anlatma etkinliği %2.43'lük bir oranı ve video gösterimi, soru-cevap etkinliği ise %8.53'lük bir bölümünü oluşturmaktadır. Sözlü anlatım etkinliği öğretmenlerin ifadelerinden; *"... Konuşmalar yapıyoruz. Bazen oyuncak bebekler verip te işte evcilik saatleri, evcilik oyunları oynarken "işte bu senin bebeğin olsun, senin bir erkek bebeğin oldu, senin bir kız bebeğin oldu bebeğini bezle istersen, yıkayabilirsiniz gibi çalışmalar yapıyoruz (Ö.13), ... Kendi bedenimizin özel bölgelerini anlatarak "işte bu özel bölgelerimiz bize aittir. Birilerinin görmemesi, birilerinin görmemesi gerektiğini*

birilerine, arkadaşlarımıza göstermemiz gerektiğini ele alıyoruz (Ö.17)” şeklinde örnek olarak verilebilir.

Drama(canlandırma) etkinliği öğretmen ifadelerinden; “...*Başka biri mahrem bölgemize dokunmaya çalışırsa ne yapmamız gerektiği falan bunu dramalar ya da bir oyuncak bebek üzerinde göstererek, dramatize ederek ve ayna karşısında bedenimizi gözlemleyerek yapıyoruz (Ö.10), Drama etkinliği yaptırıyoruz çünkü çocuklar küçük olduğu için ancak drama etkinliği veya hikâye anlatımı şeklinde oluyor (Ö.11)”* yanıtları ile örneklendirilebilir.

Hikaye okuma etkinliği öğretmen ifadelerinden; “*Sır Versem Saklar Mısın?” Diye bir kitap var. Bu kitabı okurum ve bundan ne anladıklarını sorarım... (Ö.19), Yani daha çok hikayeler üzerinden gitmeyi tercih ettik üç yaşlarda hikâye kitaplarının üzerindeki resimlerden... (Ö.25)”* şeklinde ifadelerle tespit edilmiştir.

Oyun etkinliği öğretmen ifadelerinden; “... *Mesela evcilik gibi oyunlara yer verimiz, çocukların birlikte oynamasını sağlarız, bunu yaparken erkek ve kız çocuklarının birlikte oynamasını sağlarız. Mesela kız çocuklarının araba ile oynamasına da izin verimiz erkek çocuklarının bulaşık yıkamalarını da fırsat verimiz (Ö.5), Aslında drama, kökeni drama olan oyunlarda biz daha çok kullanıyoruz bu cinsel eğitimi (Ö.32).*” Şeklinde örnek olarak verilebilir.

Boyama etkinliği öğretmen ifadelerinden; “*Boyama. Yani tek materyal o diyebilirim. İşte boyamada işte hem kız çocuğu hem erkek çocuğu kendi cinsiyeti hangisidir onu bulup boyar mısın diye bir yönerge verimiz (Ö.7), ...Vücudumu tanıyorum bölümünde kendi vücudumuzu bedenimizi tanıyoruz. ... Boyama çalışması... (Ö.36).*” ... *Video izleme etkinliği yapmıştık (Ö.29), Videolar aracılığıyla birincil ben kendim anlatarak... (Ö.59)”* şeklinde belirtilebilir.

Soru-cevap etkinliği öğretmen ifadelerinden; “Çocuğun verdiği sorularla aslında biraz da şey yaparız ilerleriz çünkü biz maket üzerinden gösterdiğimiz zaman nasıl ve niçin? Diye sorular sorarlar (Ö.42), Dönemin ilk başlarında işte cinsiyet farklılıklarından bahsederiz. Anne babanın görevleri, çocukların görevleri, Kızlar, erkekler ne yapar, farkları nedir?... (Ö.65)” şeklinde belirtilebilir.

Gösterip-anlatma yöntemi öğretmen ifadelerinden; “İşte onlara anlatıyorum işte resimli kartlar onlara şu şekilde olur, şu şekilde olur gibisinden sonra ne derler... görsel olarak da mesela bir kızı bir erkeği tahtaya alırım ve onlara fiziksel özelliklerini anlatmalarını isterim (Ö.44), ... Bunlar senin mahremiyet bölgeleri ondan sonra ve dokunmasını istemediğin herhangi bir bedeninde bir yerini göster bana diyorum (Ö.54)” şeklinde örneklendirilebilir.

Tablo 4: Öğretmenlerin Cinsel Eğitimde Yer Verdikleri Konular

Konular	Öğretmen Yanıt Sayısı (n)	Frekans f (%)
Mahremiyet eğitimi	19	22.89
Tuvalet eğitimi	11	13.25
Cinsel organlar hakkında bilgi verme	9	10.84
Güvenli bir kişiden yardım isteme	9	10.84
Cinsiyet özellikleri	8	9.63
Cinsel istismar, ihmal ve korunma	8	9.63
Özel bölgenin temizliği	4	4.81
Hoşa giden ve gitmeyen dokunuş	4	4.81
Mastürbasyon	3	3.61
Bebeğin oluşumu ve doğum	3	3.61
Toplumsal cinsiyet eşitliği	2	2.40
Toplam	n=83	%=99.93

Tablo 3’de öğretmenlerin cinsel eğitimde hangi konulara yer verdikleri yansıtılmaktadır. 65 öğretmenden 5 öğretmen bu soruya yanıt vermemiştir. Öğretmenlerin yanıtları incelendiğinde cinsel eğitim uygulamalarında en yüksek

%22.89 oranla mahremiyet eğitimi konusu, en düşük %2.40 oranla toplumsal cinsiyet eşitliği konusuna yer verdikleri görülmektedir. Cinsel eğitim uygulamalarında 19 öğretmen (Ö.1, Ö.3, Ö.4, Ö.6, Ö.8, Ö.9, Ö.10, Ö.11, Ö.13, Ö.15, Ö.19, Ö.22, Ö.23, Ö.24, Ö.28, Ö.29, Ö.35, Ö.36, Ö.54) mahremiyet eğitimi konusuna yer vermektedir. 11 öğretmen (Ö.1, Ö.3, Ö.6, Ö.7, Ö.8, Ö.34, Ö.39, Ö.44, Ö.47, Ö.50, Ö.56) tuvalet eğitimi konusuna yer vermektedir. 9 öğretmen (Ö.10, Ö.14, Ö.17, Ö.40, Ö.42, Ö.43, Ö.59, Ö.61, Ö.63) çocuklara cinsel organları hakkında bilgi verme konusuna yer vermektedir. 9 öğretmen (Ö.17, Ö.18, Ö.28, Ö.34, Ö.38, Ö.40, Ö.48, Ö.49, Ö.51) güvenli bir kişiden yardım isteme konusuna yer vermektedir. 8 öğretmen (Ö.7, Ö.25, Ö.29, Ö.31, Ö.33, Ö.43, Ö.53, Ö.64) cinsiyet özellikleri konusuna yer vermektedir. 8 öğretmen (Ö.17, Ö.38, Ö.40, Ö.44, Ö.45, Ö.51, Ö.52, Ö.55) cinsel istismar ve ihmalinden korunma konusuna yer vermektedir. 4 öğretmen (Ö.19, Ö.28, Ö.32, Ö.37) cinsel organların temizliği konusuna yer vermektedir. 4 öğretmen (Ö.30, Ö.33, Ö.38, Ö.52) hoşça giden ve gitmeyen dokunuş konusuna yer vermektedir. 3 öğretmen (Ö.2, Ö.58, Ö.60) cinsel davranış konusuna yer vermektedir. 3 öğretmen (Ö.19, Ö.26, Ö.27) mastürbasyon konusuna yer verdiğini, 2 öğretmen (Ö.20, Ö.41) ise toplumsal cinsiyet eşitliği konusuna yer verdiğini ifade etmektedir.

Öğretmenlerin yanıtları incelendiğinde ele alınan etkinliklerin yüzdelik oranlarına bakılacak olursa; mahremiyet eğitimi konusu %22.89'luk bölümünü oluşturmaktadır. %13.25'lik oranla tuvalet eğitimi konusu takip etmektedir. Diğer konuların oranına bakılacak olursak; Özel bölge hakkında bilgi verme ve güvenli bir kişiden yardım isteme konusu %10.84'lük bölümünü oluşturmaktadır. Cinsiyet özellikleri ve cinsel istismar ve ihmalinden korunma konusu %9.63'lük bir bölümünü oluşturmaktadır. Özel bölgenin temizliği ve iyi dokunuş, kötü dokunuş konusu %4.81'lik bir bölümünü oluşturmaktadır. Cinsel davranış, toplumsal cinsiyet eşitliği,

bebeğin oluşumu ve doğum konuları %3.61’lik bölümünü oluşturmaktadır. Toplumsal cinsiyet eşitliği konusu ise %2.40’lık bir bölümünü oluşturmaktadır.

Mahremiyet eğitimi konusu öğretmen ifadelerinden; “Çocukların *bedenlerinin ona özel olduğunu ele alıyorum (Ö.3)*, çocuğun kendi özel bölgeleri var. Tuvalete gitse bile aralarına herhangi biri girmez, ikincisi kimse sana dokunamaz, kimse senin izni olmadan senin bir yerine dokunmaz... (Ö.15)” şeklinde ifadelerle tespit edilmiştir.

Tuvalet eğitimi konusu öğretmen ifadelerinden; “... *Tuvalet eğitimi ve temizliği (Ö.6)*, ... *tuvalette tuvaletini yapma. Bunlar üzerinde dururuz. Tuvaletini kaçırmaz, üzerinde yapar bunlar üzerinde dururuz (Ö.34)*” şeklinde belirtilebilir.

Özel bölge hakkında bilgi verme konusu öğretmen ifadelerinden; “... *daha çok cinsel bölgelerini tanıma, özel bölgelere dokunulmaması gerektiği (Ö.10)*, özel bölgeleri tek tek anlatıyorum. İşte dudığımız bizim özel bölgemiz bütün vücudumuz bize özel ama dudığımız, göğsümüz, bacak aramız, popomuz. Bunların daha da özel olduğunu anlatıyoruz (Ö.10)” yanıtları ile örneklendirilebilir.

Güvenli bir kişiden yardım isteme konusu öğretmen ifadelerinden; “*Yabancı biri işte yanınıza gelip, size dokunmaya çalışırsa hemen onu itip “haaaaaa” diyip annenize ya da yanınızda kim varsa ona anlatmanız gerekir (Ö.17)*, bizim özel bölgelerimizi açamaz ki varsa öyle bir şey yapan ve atıyorum işte anneye ve babamıza söyleriz gibi bunu mutlaka söylemesi gerektiğini bu şekilde yani... (Ö.38)” şeklinde ifadelerle tespit edilmiştir.

Cinsiyet özellikleri konusu öğretmen ifadelerinde; “... *kız çocuklarının vajinasının olduğunu ya da erkeklerin penisinin olduğunu birazcık şey yapar ama dediğim gibi yani daha çok yüzeysel geçeriz (Ö.7)*, Çocukla kendimi yan yana alıp onunla benim farkım... yine orda kızla erkeğin farkına değiniyoruz. İşte anne-baba

onlarda da büyüyünce genç, yetişkin, anne, baba daha da ileride nene-dede olabilecekleri ve o zaman ne olacağı? (Ö.33)” şeklinde belirtilebilir.

Cinsel istismar ve ihmal konusu öğretmen ifadelerinden; “*. Olurda hiç tanımadığı birilerle bir yere gittiklerinde onlara, bizim özel bölgelerimiz veyahut istemeyecekleri bir şekilde dokunmalarına. Bu benim için popo, dudak, göğüs değildir. Özel bölge, benim için çocuk yanağını bile kısıtıldığında bundan rahatsız oluyorsa o bile bana göre bir cinsel istismardır. Bu konulara değiniyorum (Ö.40), Yani daha çok cinsel istismar u... ve yani ihmal konusunu örnek verebilirim (Ö.45)” şeklinde örneklendirilebilir.*

Özel bölgenin temizliği konusu öğretmen ifadelerinden; “*... özel bölgelerin temizliği (Ö.19), Kendi özel bölgelerimizi kendimiz yıkayabiliriz. Temizlik için onları da yıkamamız lazım (Ö.32)”* yanıtları ile örneklendirilebilir.

Hoşa giden ve gitmeyen dokunuş konusu öğretmen ifadelerinden; “*Kimlerin dokunup kimlerin dokunamayacağı belki karşısındaki iyi olmayabilir, kötü ona iyi olarak dokunabilir ama o bundan rahatsız olabilir. Bunu da bedeniyle tekrardan gösterebileceğini ya da sözlü olarak dokunmasında hayır deyeilmeyi... (Ö.30), Dokunma yani mesela bir çocuğun başkasına dokunması istemediği şeklinde istemediği yerlere dokunması, Öpülmek istemiyorsa öpülmemesi, kucağına oturmak istemiyorsa zorlamaması (Ö.51)”* şeklinde örneklendirilebilir.

Cinsel davranış konusu öğretmen ifadelerinden; “*Cinsel davranışların sınıf içerisinde sergilenmesinin yanlış bir şey olduğuna değiniyorum. Bu davranışın yanlış olduğuna değiniyorum (Ö.2), Birbirlerine karşı yanlış hareketleri olmasın. Yani örneğin göbeğini açıp falan göstermesin, tişörtünü falan kaldırmasını. Bu şekilde uyarılarda bulunuyorum. Ya da onun pantolonunu indirir düşer falan pantolonu kaldırmasını söylerim... (Ö.58)”* şeklinde belirtilebilir.

Mastürbasyon konusu öğretmen ifadelerinden; “...mastürbasyon (Ö.19), uı... mastürbasyon (sınıfımda gözlemlediğim için söylüyorum). Onun dışında yani şey yapmadık (Ö.27)” şeklinde örnek verilebilir.

Ben nereden geldim? Konusu öğretmen ifadelerinden; “Mesela cinsel eğitim ile ilgili daha öncelerde kelebeğin doğumunu çalışmıştık çocuklarla kelebek nasıl oluşur? (Ö.5), ... hani işte merak ettiği sorular oluyor bazen “Ben nerden geldim.” Bunu sohbet şeklinde cevaplandırıyorum (Ö.21)” şeklinde yanıtlarla tespit edilmiştir.

Toplumsal cinsiyet eşitliği konusu öğretmen ifadelerinden; “Ben her zaman çocuklarıma çamaşır asmak annenin görevi değil, yani baba da asabilir. Sizde yardım etmek isterseniz siz de asabilirsiniz. Kafalarındaki kalıpları birazcık değiştirmek istiyorum çünkü bunun böyle olduğuna inanmıyorum (Ö.20), Hani özellikle cinsel ayrımcılığın da olmaması çocuklar açısından da sınırlamalar kısmında özellikle hani kızlar sadece pembe, erkekler mavi hani bazı kalıplaşmış ailelerin ya da Türk toplumunun belirli kalıplaşmış düşünceleri vardır ya hani, onlardan uzakta yetiştirmeye çalışıyorum... (Ö.41)” şeklinde ifadelerle tespit edilmiştir.

Tablo 5: Öğretmenlerin Cinsel Eğitim Uygulamalarında Kullandığı Materyaller

Materyal	Öğretmen yanıt sayısı (n)	Frekans f (%)
Materyal kullanılmamaktadır	28	33.33
Video	10	11.90
Hikaye	10	11.90
Poster	9	10.71
Oyuncak	7	8.33
Boyama kağıdı	4	4.76
Öz bakım materyalleri	3	3.57
Drama	3	3.57
Ayna	3	3.57
Resimli kart	2	2.38
İnsan iskeleti	1	1.19
Boy ölçme aracı	1	1.19
Paravan	1	1.19

Blok	1	1.19
Çizim	1	1.19
Toplam	n=84	%=99.97

Tablo 4’te öğretmenlerin cinsel eğitim uygulamalarında kullandığı materyaller yansıtılmaktadır. 65 öğretmenden tümü bu soruya yanıt vermiştir. Öğretmenlerin yanıtları incelendiğinde cinsel eğitim uygulamalarında en fazla %33.33 oranla materyalin olmadığı ifade edilmektedir. En az kullanılan %1.1’lik oranla blok materyali olduğu görülmektedir. Cinsel eğitim uygulamalarında, 28 öğretmen (Ö.1, Ö.4, Ö.12, Ö.14, Ö.16, Ö.18, Ö.23, Ö.24, Ö.27, Ö.28, Ö.31, Ö.32, Ö.34, Ö.38, Ö.39, Ö.43, Ö.45, Ö.48, Ö.49, Ö.50, Ö.53, Ö.54, Ö.55, Ö.57, Ö.58, Ö.61, Ö.62, Ö.65) materyal kullanılmadığını ifade etmektedir. 9 öğretmen (Ö.5, Ö.6, Ö.26, Ö.33, Ö.36, Ö.42, Ö.43, Ö.47, Ö.60) poster kullandığını ifade etmektedir. 1 (Ö.19) iskelet materyalini kullandığını ifade etmektedir. 10 öğretmen (Ö.9, Ö.15, Ö.17, Ö.29, Ö.30, Ö.37, Ö.41, .46, Ö.60, Ö.63) video kullanmaktadır. 3 öğretmen (Ö.10, Ö.35, Ö.45) dramayı kullanmaktadır. 3 öğretmen (Ö.10, Ö.13, Ö.64) aynayı kullanmaktadır. 10 öğretmen (Ö.10, Ö.13, Ö.18, Ö.19, Ö.25, Ö.30, Ö.40, Ö.41, Ö.51, Ö.56) hikaye kullanmaktadır. 1 öğretmen (Ö.2) boy ölçme aracını kullanmaktadır. 4 öğretmen (Ö.7, Ö.8, Ö.52, Ö.59) boyama etkinliği kullanmaktadır. 3 öğretmen (Ö.2, Ö.3, Ö.44) öz bakım materyalleri kullanmaktadır. 1 öğretmen (Ö.3) paravan kullanmaktadır. 2 öğretmen (Ö.20, Ö.44) resimli kart kullanmaktadır. 7 öğretmen (Ö.10, Ö.11, Ö.13, Ö.22, Ö.25, Ö.35, Ö.41) oyuncak kullanmaktadır. 1 öğretmen (Ö.6) blok kullanmaktadır. 1 öğretmen (Ö.21) çizim etkinliği kullanmaktadır.

Öğretmenlerin yanıtları incelendiğinde cinsel eğitim materyallerinin yüzdelik oranlarına bakılacak olursa; %33,33’lük bölümünü herhangi bir materyal kullanmayan öğretmenler oluşturmaktadır. %11,90 oranla video ve hikaye materyalleri takip etmektedir. Diğer materyallerin yüzdelik oranlarına bakılacak olursa; %10.71’lik

bölümünü poster oluşturmaktadır. %8.33'luk bölümünü oyuncak oluşturmaktadır. %4.76'lık bölümü boyama etkinliği oluşturmaktadır. Öz bakım materyalleri, drama ve ayna %3.57'lik bölümü oluşturmaktadır. %2.38'lik bölümünü resimli kart oluşturmaktadır. %1.19'luk bölümünü insan iskeleti, boy ölçme aracı, paravan, blok ve çizim etkinliği oluşturmaktadır. Cinsel eğitim uygulamalarında materyal kullanmayan öğretmen ifadelerinden; “.... *Hiç yapmadım ve elimde hiçbir materyal yok (Ö.1), Yoktur. Çünkü dediğim ben pek şey yapmam sınıfta çok küçüktürler (Ö.16)*” şeklinde belirtilmektedir.

Video kullanan öğretmen ifadelerinden; “*Video var. Bir tek video başka da aklıma bir şey gelmiyor (Ö.29), ... Televizyondan, bilgisayardan kullandığımız videolar var (Ö.37)*” şeklinde ifadelerle tespit edilmiştir.

Hikâye kullanan öğretmen ifadelerinden; “... *Bazen kitapları kullanıyoruz... (Ö.13), ... Kitaplar kullanıyorum, kitabım var evet (Ö.51)*” şeklinde belirtilebilir.

Poster kullanan öğretmen ifadelerinden; “*Cinsel istismarın önlenmesine yönelik poster kullanmıştım... (Ö.6), ... Mesela tuvaletin önemini popomuzu silmemiz özel bölgemizi silmemiz. Bunlarla ilgili özel posterler hazırladığımız zamanda bunların içerisinde zaten yer veriyoruz (Ö.47)*” şeklinde örneklendirilebilir.

Oyuncak kullanan öğretmen ifadelerinden; “... *oyuncak bebekler... (Ö.10), Evet ben, bebek kullanıyorum, ayıcık kullanıyorum... (Ö.22)*” şeklinde örneklendirilebilir.

Boyama etkinliği kullanan öğretmen ifadelerinden; “... *Yani boyama dışında sanırım yok bende (Ö.7), Resim etkinliğinde. Kız bedeni erkek bedeni onları yapıyoruz. Kız çocuk, Erkek çocuğa boyama... (Ö.52)*” yanıtları ile örneklendirilebilir.

Özbakım materyalleri kullanan öğretmenlerin ifadelerinden; “*Sınıfımda özbakıma yönelik kız çocuklarının tıraşı ve saç spreyları var. Çocukların dişlerini*

fırçalamaları için de diş fırçası da var (Ö.2), ... Öz bakım için diş fırçası işte diş macunu gibi (Ö.44)” şeklinde ifadelerle tespit edilmiştir.

Drama kullanan öğretmen ifadelerinden; *“Dramaların içine de son yıllarda kattığım oldu işte. Rol veriyordum çocuğa işte anne ile alışverişe gidiyor, işte diyorum sen rafta bakıyorsun, arkandan biri geldi senin omzuna dokundu. “O da bir şey olmaz ki.” Derdi. Çocuk mesela, sana sarılmaya çalıştı o zaman kızarım işte, dramanın içine katarak vermeye çalışırdım... (Ö.35), ... Drama şeklinde anlattım. Böyle bir şey olursa işte anne, babaya eğer yapan anne babaysa öğretmene gitmesi gerektiğini anlattım (Ö.45)” şeklinde belirtilebilir.*

Ayna kullanan öğretmen ifadelerinden; *“... Benim sınıfıma astığım bir ayna var. Sürekli gidip bakıyorlar işte. Kızlar gidip saçlarına bakıyorlar... (Ö.13), ... aynayı zaten gösteriyoruz çocuk zaten orada kendini görüyor. İşte fiziksel özelliklerini orada fark ediyor (Ö.64)” şeklinde örneklendirilebilir.*

Resimli kart kullanan öğretmen ifadelerinden; *“O, biraz önce dediğim kart olabilir meslekleri öğretirken kullanıyorum ama cinsel eğitimde kullandığım için resimli kart diyebilirim (Ö.20), Resimli kartlar... (Ö.44)” şeklinde örnek verilebilir.*

İnsan iskeleti kullanan öğretmen ifadesinden; *“... İnsan maketimiz var. İşte organlarımız var. ... Evet yani cinsel organlarımıza değinirim erkeklerin pipisi olur; kızların vajinası olur (Ö.19)” yanıtları ile örneklendirilebilir.*

Boy ölçme aracı kullanan öğretmen ifadesinden; *“Çocukların boy gelişimini gözlemlemek için metre... (Ö.2)” şeklinde örneklendirilebilir.*

Paravan kullanan öğretmen ifadesinden; *“Sınıf içerisinde çocukların kıyafetlerini değiştirmesi için paravan bulunmaktadır (Ö.3)” şeklinde belirtilmektedir.*

Blok kullanan öğretmen ifadesinden; *“.... Bir de “boyum kaç lego?” etkinliğinde blok kullanmıştım (Ö.6)” şeklinde ifadelerle tespit edilmiştir.*

Çizim etkinliği kullanan öğretmen ifadesinden; “Tahtaya kız ve erkek çocuğunu temsilen bir insan vücudu çizmişim ve orada özel bölgelerin nereler olduğunu işaretlemişim... (Ö.21)” şeklinde belirtilebilir.

Tablo 6: Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Cinsel Eğitim Verilme Yaşı

Yaş	Öğretmen Yanıt Sayısı (n)	Frekans f (%)
0	1	1.53
1.5	2	3.07
2	8	12.30
3	24	36.92
3.5	2	3.07
4	17	26.17
5	6	9.23
3-6	2	3.07
8	1	1.53
9	2	3.07
Toplam	n=65	%=99.94

Tablo 6’da öğretmenlere göre cinsel eğitimin kaç yaşında verilmesi gerektiği yansıtılmaktadır. 65 öğretmenden tümü bu soruya yanıt vermiştir. Öğretmenlerin yanıtları incelendiğinde cinsel eğitimin % 36.92 oranla 3 yaş, %1.53 oranla ise 8 yaşta verilmesi gerektiği ifade edilmektedir. Cinsel eğitimi 1 (Ö.30) O yaşta verilmesi gerektiğini düşünmektedir. 2 öğretmen (Ö.3, Ö.51) 1.5 yaşında verilmesi gerektiğini düşünmektedir. 8 öğretmen (Ö.10, Ö.33, Ö.39, Ö.40, Ö.61, Ö.62, Ö.63, Ö.65) 2 yaşında verilmesi gerektiğini belirtmektedir. 24 öğretmen (Ö.2, Ö.4, Ö.6, Ö.7, Ö.8, Ö.9, Ö.13, Ö.15, Ö.26, Ö.27, Ö.28, Ö.31, Ö.35, Ö.36, Ö.37, Ö.41, Ö.43, Ö.45, Ö.48, Ö.49, Ö.50, Ö.58, Ö.59) 3 yaşında verilmesini ifade etmektedir. 2 öğretmen (Ö.18, Ö.23) 3.5 yaşında verilmesi gerektiğini düşünmektedir. 17 öğretmen (Ö.5, Ö.12, Ö.14, Ö.16, Ö.17, Ö.19, Ö.21, Ö.22, Ö.32, Ö.34, Ö.44, Ö.46, Ö.47, Ö.54, Ö.55, Ö.56, Ö.57) 4 yaşında verilmesini ifade etmektedir. 6 öğretmen (Ö.1, Ö.11, Ö.25, Ö.38, Ö.29, Ö.52) 5 yaşında verilmesini belirtmektedir. 2 öğretmen (Ö.20, Ö.53) 3-6 yaş aralığında

verilmesi gerektiğini düşünmektedir. 1 öğretmen (Ö.64) 8 yaşında verilmesini belirtmektedir. 2 öğretmen (Ö.24, Ö.53) 9 yaşında verilmesini ifade etmektedir.

Öğretmenlerin yanıtları incelendiğinde cinsel eğitim yaşının yüzdelik oranlarına bakılacak olursa; 3 yaş %36.92'lik bir bölümü oluşturmaktadır. %26.15'lik oranla 4 yaş takip etmektedir. Diğer yaşların yüzdelik oranları, 2 yaş %12.30'luk bölümünü oluşturmaktadır. 5 yaş %9.23'lük bölümünü oluşturmaktadır. 1.5, 3.5, 3-6 ve 9 yaş %3.07'lik bölümünü oluşturmaktadır. 0 ve 8 yaş %1.53'lük bölümünü oluşturmaktadır. Cinsel eğitimin, 0 yaşta verilmesi gerektiğini düşünen öğretmen ifadesinden “... cinsel eğitim aileden başlayarak 0 yaştan başlayarak verilebilecek bir şey olduğunu düşünüyorum (Ö.30)” şeklinde belirtilebilir.

1.5 yaşında verilmesi gerektiğini düşünen öğretmen ifadelerinden; “1.5 yaşında artık çocuk zaten kendi organlarıyla başlayarak kendini tanımaya, dokanmaya ondan dolayı 1.5 yaştan başlanması gerekir (Ö.3), ... Gördüğüm kadarıyla özel gereksinimli çocuklar değil de normal gelişim gösterenler çok daha fazla oluyor ve bir buçuk yaşından itibaren bence bu tarz şeylerin anlatılması, 18 aylıktan itibaren anlatılması gerektiğini düşünüyorum (Ö.51)” şeklinde ifadelerle tespit edilmiştir.

2 yaşında verilmesi gerektiğini düşünen öğretmen ifadelerinden; “... kendini ifade edebileceği yaştan itibaren verilmeli, 2 yaş olur (Ö.39), ... Yani 2 yaştan itibaren öğretilir (Ö.40)” şeklinde ifadelerle tespit edilmiştir.

3 yaşında verilmesi gerektiğini düşünen öğretmen ifadelerinden; “Çocuklar kendilerini üç yaştan itibaren keşfetmeye başlarlar. Üç yaş, en azından okul öncesine gelmeden, evde başlanması gerekiyor (Ö.37), 3 yaştan itibaren verilmesi gerektiğini düşünüyorum (Ö.43)” şeklinde belirtilebilir.

3.5 yaşında verilmesi gerektiğini düşünen öğretmen ifadelerinden; “Ben kendi çocuklarımla kıyasladığımda üç buçuk yaş diyorum (Ö.18), Yani yeri geldikçe anlata anlata başlanması gerekir. En az 2.5, 3.5 yaşta verilebilir diye düşünüyorum (Ö.23)” şeklinde örneklendirilebilir.

4 yaşında verilmesi gerektiğini düşünen öğretmen ifadelerinden; “ ... 4 yaştan sonra daha rahat çalışıyorsun daha iyi anlaşıyorsun çünkü artık oturur. 4 yaş diyorum (Ö.5), Bence 4 yaşta verilmesi gerekir. Çünkü artık 4 yaşta çocuk her şeyi anlamaya başlar (Ö.16)” şeklinde ifadelerle saptanmıştır.

5 yaşında verilmesi gerektiğini düşünen öğretmen ifadelerinden; “5 yaştan çocuğun kendisini tanıma evresi olarak gördüğüm için bu yaşta verilmesi gerektiğini düşünüyorum (Ö.1), tam anlamıyla geniş, 4’ten sonra 5 yaş diyebilirim (Ö.25)” şeklinde örneklendirilebilir.

3-6 okul öncesi dönemde verilmesi gerektiğini düşünen öğretmen ifadelerinden; “... Yani okul öncesinde verilmesi gereken bir şey. 3-6 yaş çünkü o zaman ilk defa çok sosyalleşmeye başlıyorlar... (Ö.20), Yani 3-6. yaş gerektikçe, yaş gerekmedikçe verilmemeli... (Ö.42)” şeklinde belirtilmektedir.

8 yaşında verilmesi gerektiğini düşünen öğretmen ifadesinden; “8 yaşındaki bir çocuk sizi daha iyi anlayabilir bu konuda. Bu konunun daha çok farkındadır (Ö.64)” şeklinde yanıtlarla tespit edilmiştir.

9 yaşında verilmesi gerektiğini düşünen öğretmen ifadelerinden; “Önceki tecrübelerimden yaralanarak ilkokulda yani 9 yaşta verilmesi gerektiğini düşünüyorum (Ö.24), Bence bu konuyu çocuklara 3. Sınıfta 8-9 yaşlarında verilmesi gerekir (Ö.53)” şeklinde belirtilebilir.

Tablo 7: Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Cinsel Eğitim Verecek Olan Kişi

Önerilen Kişi	Öğretmen Yanıt Sayısı (n)	Frekans f (%)
Uzman	16	24.61
Aile	3	4.61
Aile ve Öğretmen İş Birliği	33	50.76
Öğretmen	12	18.46
Doktor	1	1.53
Toplam	n=65	%=99.97

Tablo 7’de öğretmenlere göre cinsel eğitimin kim tarafından verilmesi gerektiği yansıtılmaktadır. 65 öğretmenden tümü bu soruya yanıt vermiştir. Öğretmenlerin yanıtları incelendiğinde cinsel eğitimi en fazla % 50.76 oranla uzman bir kişi tarafından verilmesi, en az %1.53 oranla ise %1.53 oranla çocuk doktoru tarafından verilmesi ifade edilmektedir. 16 öğretmen (Ö.1, Ö.2, Ö.9, Ö.14, Ö.15, Ö.16, Ö.21, Ö.24, Ö.26, Ö.41, Ö.44, Ö.49, Ö.55, Ö.57, Ö.58, Ö.64) uzman bir kişi tarafından verilmesini belirtmektedir. 3 öğretmen (Ö.3, Ö.48, Ö.62) aile tarafından verilmesi gerektiğini ifade edilmektedir. 33 öğretmen (Ö.4, Ö.6, Ö.8, Ö.10, Ö.13, Ö.18, Ö.19, Ö.20, Ö.23, Ö.25, Ö.27, Ö.28, Ö.29, Ö.30, Ö.31, Ö.32, Ö.33, Ö.34, Ö.35, Ö.36, Ö.37, Ö.38, Ö.39, Ö.42, Ö.43, Ö.46, Ö.50, Ö.51, Ö.56, Ö.59, Ö.61, Ö.63, Ö.65) aile ve öğretmen iş birliği şeklinde verilmesi gerektiğini belirtmektedir. 12 öğretmen (Ö.5, Ö.7, Ö.11, Ö.12, Ö.17, Ö.22, Ö.45, Ö.47, Ö.52, Ö.53, Ö.54, Ö.60) öğretmen tarafından verilmesini belirtmektedir. 1 öğretmen (Ö.40) ise çocuk doktoru tarafından verilmesini ifade etmektedir.

Öğretmenlerin yanıtları incelendiğinde cinsel eğitimin kim tarafından verilmeli sorusuna verilen yanıtların yüzdeler oranlarına bakılacak olursa; aile ve okul iş birliği kategorisi %50.76’lık bir bölümünü oluşturmaktadır. Uzman kategorisi %24.61 oranla takip etmektedir. Diğer kategorilerin yüzdeler oranları, öğretmen kategorisi %18.46’lık bölümünü oluşturmaktadır. Aile kategorisi %4.61’lik bölümünü oluşturmaktadır. Doktor kategorisi ise %1.53’lük bölümünü oluşturmaktadır. Cinsel

eğitimin, uzman bir kişi tarafından verilmesi öğretmen ifadelerinden; “... bilen birilerinin vermesi gerekir. Uzman tarafından verilmeli (Ö.16), Bu işin eğitimini almış, uzman kişiler tarafından verilmeli diye düşünüyorum (ö.24)” şeklinde belirtilebilir.

Aile tarafından verilmesi öğretmen ifadelerinde; “... Cinsel eğitim ne bir öğretmen ya da bir psikolog değil. Anne baba yani annenin kız çocuğundan babanın da erkek çocuğuna vermesi gerektiğini düşünüyorum (Ö.48), Kesinlikle benim görüşüm. Anne, baba ve bunun dışında çok fazla kişi karışmamalı (Ö.62)” şeklinde örneklendirilebilir.

Aile ve öğretmen iş birliği şeklinde verilmesi öğretmen ifadelerinden; “Tabii ki önce aile daha sonra okul tarafından, okul öncesi öğretmeni tarafından verilmelidir (Ö.18), Önce aileden başlanılmalı sonra da öğretmen ile de desteklenmelidir (Ö.23)” şeklinde yanıtlarla tespit edilmiştir.

Öğretmen tarafından verilmesi öğretmen ifadelerinde; “...Mutlaka öğretmenleri diye düşünüyorum... (Ö.47), Sınıf öğretmenin verebileceğini düşünüyorum ama eğitimini aldıysa (Ö.53)” şeklinde belirtilebilir.

Doktor tarafından verilmesi öğretmen ifadesinden; “çocuk doktorlarımızın da bu konuda destek olabileceğini düşünüyorum... doktorlarımız bu konuda bize yardımcı olabilir. Neden olmasınlar? (Ö.40)” şeklinde yanıtlarla tespit edilmiştir.

Tablo 8: Öğretmenlere Göre Cinsel Eğitimde Öğretmenin Rolü

Rol	Öğretmen Yanıt Sayısı (n)	Frekans f (%)
Doğru ve yanlış öğretme	10	15.38
Rol model olma	9	13.84
Yol gösterici	5	7.69
Yenilikçi ve yaratıcı	3	4.61
Çocuğa mahremiyetini öğretme	12	18.46
Destek olma	9	13.84
İşbirlikçi	5	7.69
Bilgi verme	12	18.46
Toplam	n=65	%=99.96

Tablo 8’ de öğretmenlerin görüşlerine göre cinsel eğitimde öğretmenin rolünün ne olduğu yansıtılmaktadır. 65 öğretmenden tümü bu soruya yanıt vermiştir. Öğretmenlerin yanıtları incelendiğinde öğretmenin cinsel eğitimde en fazla % 18.46 oranla bilgi veren ve çocuğa mahremiyetini öğreten bir role sahip olduğu, en az %4.61 oranla doğruyu ve yanlış öğretme rolüne sahip olduğu belirtilmektedir. Cinsel eğitimde 10 öğretmen (Ö.1, Ö.2, Ö.16, Ö.17, Ö.19, Ö.20, Ö.23, Ö.24, Ö.38, Ö.57) doğru ve yanlış öğretme rolüne sahip olduğunu belirtmektedir. 9 öğretmen (Ö.6, Ö.7, Ö.12, Ö.41, Ö.44, Ö.46, Ö.52, Ö.56, Ö.61) rol model olması olarak tanımlamaktadır. 5 öğretmen (Ö.6, Ö.8, Ö.11, Ö.39, Ö.54) yol gösterici bir rolü olduğunu belirtmektedir. 3 öğretmen (Ö.10, Ö.14, Ö.51) yenilikçi ve yaratıcı bir rolü olduğunu belirtmektedir. 12 öğretmen (Ö.3, Ö.26, Ö.30, Ö.32, Ö.34, Ö.40, Ö.42, Ö.47, Ö.48, Ö.50, Ö.59, Ö.62) çocuğun mahremiyetini öğreten bir rolü olduğunu belirtmektedir. 9 öğretmen (Ö.4, Ö.13, Ö.27, Ö.28, Ö.37, Ö.43, Ö.49, Ö.55, Ö.63) destek olma rolünü taşıdığını belirtmektedir. 5 öğretmen (Ö.18, Ö.29, Ö.35, Ö.36, Ö.53) de işbirlikçi bir rolü olduğunu belirtmektedir. 12 öğretmen (Ö.5, Ö.9, Ö.15, Ö.21, Ö.22, Ö.25, Ö.31, Ö.33, Ö.45, Ö.58, Ö.60, Ö.65) ise bilgi verme rolü olduğunu belirtmektedir.

Öğretmenlerin yanıtları incelendiğinde cinsel eğitimde öğretmenin rolünün ne olduğu sorusuna verilen yanıtların yüzdelik oranlarına bakılacak olursa; bilgi veren ve çocuğun mahremiyetini öğretme %18.46’lık bölümünü oluşturmaktadır. Doğru ve yanlış öğretme rolü %15.38’lik bir oranla takip etmektedir. Diğer kategorilerin yüzdelik oranları, rol model ve destek olma rolleri %13.84 yol gösterici ve işbirlikçi rol %7.69’luk bölümünü oluşturmaktadır. Yenilikçi ve yaratıcı olma rolleri ise %4.61’lik bölümünü oluşturmaktadır. Cinsel eğitiminde öğretmenin doğru ve yanlış öğretme rolü öğretmen ifadelerinden; “Doğruyu yanlış öğretmek... (Ö.1), Çocukları doğru davranışlara teşvik etmek. Doğrusu nedir, yanlış nedir? Bir nasıl anlatayım,

nasıl deyeyim sana... yanlış yaptıysa bunun yanlış olduğunu söylerim doğru yaptıysa bunun doğru olduğunu söylerim (Ö.2)” şeklinde belirtilebilir.

Rol model olma öğretmen ifadelerinden; *“Rolü büyük bence, biz burada çocuklara rol modeliz aslında kesinlikle bize çok görev düşüyor... (Ö.41), Öğretmenin rolü bence cinsel eğitimde büyüktür. Çünkü çocuk öğretmeni rol model alır, model aldığı davranışlarını, hareketlerini her şeyini öğretmene bakar, öğretmeni rol model alır (Ö.44)”* şeklinde ifadelerle saptanmıştır.

Yol gösterme rolü öğretmen ifadelerinden; *“... Çocuğu yönlendirme, yol gösterme olarak görüyorum (Ö.8), Yol işte, bilgi veriririk, anlatırık, önlerini açarık gibi bir şey olur (Ö.11)”* şeklinde örneklendirilebilir.

Yenilikçi ve yaratıcı rolü öğretmen ifadelerinden; *“... Doğru bir bakış açısına sahip olmalı, ne bileyim bilimsel bir bakış açısına sahip olmalı araştırmalı, ne yapabilirim, nasıl yaklaşabilirim, nasıl eğitim verebilirim, örnekler edinmeli... (Ö.10), Bence çok büyük bir rolü var. İı... bizim toplumumuzda cinsellik zaten çok tabu olan bir durum. Bazen aileler çok tabulu yaklaşıp ama öğretmen böyle bakmaz daha bilimsel bakar (Ö.51)”* şeklinde ifadelerle tespit edilmiştir.

Çocuğun mahremiyetini öğretme rolü öğretmen ifadelerinden; *“... çocuklara kendini korumasını, kendini başkalarına nasıl beğenip karşı daha düzgün davranılmasını veya onlarında yapılan davranışların karşıya yönelik işte beğenmediysa söylemesini daha çok düzgün bir şekilde onları korumaya yöneliktir... (Ö.26), ... Tabii ki öğretmek yine aynı şeyleri söyleyeceğiz. Ama bu bölgelerin tanımını, neresi olduğunu ve bunlara dokunulmaması gerektiğini öğretmek (Ö.59)”* şeklinde belirtilebilir.

Destek olma rolü öğretmen ifadelerinden; *“Çocuklara destek olmak, yani destek oluruz her konuda da olduğu gibi burada da destek olma diyebilirim (Ö.4),*

Destekleyici bir rolü var diye atıyorum ki bir uzman geldi ve çocuklara bu eğitimi verdi. Bu eğitimden sonra öğretmen de o eğitmeni destekleyecek şekilde günü geldikçe ya da haftada bir iki kere daha doğrusu onu anlaması gerekir ki çocukla bunu pekiştiresin (Ö.55)” şeklinde belirtilebilir.

İşbirlikçi rol öğretmen ifadelerinden; “... Aile ile birlikte iş birliği yapıyoruz bana göre öğretmen işbirlikçi rolündedir (Ö.18), ... Öğretmen ben aileyi çok önemli görürüm, gerçi öğretmenin birleştirici görevi vardır. Bu konuda aileyi bilinçlendiren de öğretmendir (Ö.29)” şeklinde örneklendirilebilir.

Bilgi veren rolü öğretmen ifadelerinden; “Onların seviyesine inerek anlatıyorum. Yani bir yetişkin gibi değil onların seviyesine inip hem öğretmen hem de bir aile sıcaklığı vererek anlatmam (Ö.9), ... Cinsel eğitim konusunda da vereceği bilgiler çok önemli ve kalıcı olur (Ö.21)” şeklinde ifadelerle tespit edilmiştir.

Tablo 9: Öğretmenlerin Cinsel Eğitim Uygulamalarında Yaşadığı Zorluklar

Zorluklar	Öğretmen Yanıt Sayısı (n)	Frekans f (%)
Ailelerin tutumu	17	26.47
Çocuğa göre konunun soyut olması	15	22.05
Öğretmenin bilgi yetersizliği	15	22.05
Çocukların cinsel merakı	8	11.76
Materyal eksikliği	7	10.29
Zorluk ifade etmeyen öğretmenler	5	7.35
Toplam	n=68	%=99.97

Tablo 9’ da öğretmenlerin cinsel eğitim uygulamalarında karşılaştıkları zorluklar yansıtılmaktadır. 65 öğretmenden tümü bu soruya yanıt vermiştir. Öğretmenlerin yanıtları incelendiğinde öğretmenin cinsel eğitim uygulamalarında en

fazla %26.4 oranla ailelerin tutumu, en az %7.35 oranla zorluk ifade etmeyen öğretmen kategorisi olduğu görülmektedir. 5 öğretmen (Ö.48, Ö.52, Ö.53, Ö.57, Ö.65) zorluk yaşamadığını ifade etmiştir. 17 öğretmen (Ö.1, Ö.2, Ö.3, Ö.20, Ö.21, Ö.31, Ö.34, Ö.35, Ö.36, Ö.37, Ö.38, Ö.39, Ö.41, Ö.42, Ö.46, Ö.51, Ö.61) cinsel eğitimde ailelerin tutumlarının zorluk oluşturduğunu ifade etmektedir. 15 öğretmen (Ö.4, Ö.5, Ö.6, Ö.7, Ö.8, Ö.11, Ö.12, Ö.14, Ö.15, Ö.16, Ö.17, Ö.43, Ö.59, Ö.60, Ö.64) cinsel eğitim konusunun çocukların düzeyine göre soyut kaldığını belirtmektedir. 15 öğretmen (Ö.1, Ö.9, Ö.10, Ö.13, Ö.22, Ö.23, Ö.24, Ö.27, Ö.30, Ö.33, Ö.37, Ö.49, Ö.50, Ö.55, Ö.62) cinsel eğitim konusunda bilgi yetersizliği yaşadığını ifade etmektedir. 7 öğretmen (Ö.23, Ö.24, Ö.32, Ö.40, Ö.45, Ö.54, Ö.58) de cinsel eğitimde materyal eksikliğini vurgulamaktadır. 8 öğretmen (Ö.18, Ö.25, Ö.28, Ö.29, Ö.33, Ö.34, Ö.44, Ö.63) ise çocukların sınıf içerisinde sergiledikleri cinsel merakı olarak ifade etmektedir. Öğretmenlerin yanıtları incelendiğinde cinsel eğitimde öğretmenlerin yaşadığı zorlukların yüzdelik oranlarına bakılacak olursa; %26.47'lik bölümünü ailelerin tutumu oluşturmaktadır. %22.05'lik bölümünü çocuğa göre konunun soyut olması ve öğretmenlerin cinsel eğitim hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları oluşturmaktadır. %11.76'lık bölümünü çocukların cinsel merakı oluşturmaktadır. %10.29'luk bölümünü materyal eksikliği oluşturmaktadır. %7.35'lik bölümünü ise zorluk ifade etmeyen öğretmenler oluşturmaktadır. Cinsel eğitiminde öğretmenlerin karşılaştıkları zorluklardan ailelerin tutumu öğretmen ifadelerinden; *“İşte bazen ailelerin tutumu. Aileler bazen ters tepki verebiliyorlar bazen (Ö.39), Ailenin çocuk üzerindeki olumsuz baskısı evet zorluk oluşturuyor (Ö.46), Ee... var aslında şöyle mesela. Bazen aileler bunu yanlış anlayabiliyorlar. İşte bu da biraz eğitimle alakalı bir şey. Şimdi bu cinsel eğitim, cinsellik kelimesi bir tabu (Ö.51)”* şeklinde belirtilebilir.

Çocuğa göre konunun soyut kalması öğretmen ifadelerinden; “... Çocuklara anlatmak bazen güç olur. Soyut kalıyor ve ciddiye almazlar beni (Ö.4), Çocukların bunu anlamaması. ... Soyut kalıyor, çocuklar henüz doğru ve yanlış ayırt edemiyorlar; evet biliyorlar yanlış olduğunu ama tam olarak kavrayamıyorlar yaş gereği (Ö.43)” şeklinde ifadelerle tespit edilmiştir.

Cinsel eğitim konusunda öğretmenin bilgi eksikliği yaşaması öğretmen ifadelerinden; “... Ben bu konuyu işlerken şu an eksik olduğumu fark ediyorum. Mesela bu en basit örneklerinden biri (Ö.10), Yani, bakın hiç öteye gidemiyorum. Çok kısır kaldım bu konuda. Yani bu konuda eğitim almış birisinden de eğitim almadım. Belki de önce eğitime çekilmesi gereken biziz... (Ö.22)” şeklinde belirtilebilir.

Materyal eksikliği öğretmen ifadelerinden; “... Materyal eksikliğimiz var. Bütçemiz yok eğer ki bu konuda yeterli materyalimiz olsaydı belki daha kalıcı şeyler verebilirdik (Ö.23), cinsel eğitimi vermek adına herhangi bir aparatımız yok. Doğru aslında uzmanlar tarafından hazırlanmış aparatların bize ulaşması iyi olur (Ö.32)” şeklinde örneklendirilebilir.

Çocukların cinsel merakı öğretmen ifadelerinden; “Yani çocukların merak duygusu herhalde birbirlerini gördüklerinde merak... (Ö.25), Çocukların birbirini dudaktan öpmek istemesi ve işte hani kıyafet değişirken falan birbirine göstermeye çalışırlar yani bu zorlukları yaşadım... (Ö.28)” şeklinde yanıtlarla ifade edilmiştir.

Cinsel eğitim uygulamalarında herhangi bir zorluk yaşamayan öğretmen ifadelerinden; “... Hiç çocuklarla zorluk yaşamadım o konu hakkında. Yani velilerimden de aldığım bir şey olmadı. Diğerleri de yok. Tamamdır yani bir sıkıntımız yoktur (Ö.48), Dediğim gibi çok fazla yer vermediğim için pek zorluk yaşadım denilmez (Ö.53)” şeklinde belirtilebilir.

Tablo 10: Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Cinsel Eğitimin Çocuklara Kazandırılması Öngörülen Kazanımları

Kazanım	Öğretmen Yanıt Sayısı (n)	Frekans f (%)
Hoşa giden ve gitmeyen dokunuşu bilme	9	9.47
Bedeninin ona özel olduğunu bilme	8	8.42
Kendini koruma	32	33.68
Cinsiyet farkındalığı	4	2.37
Mahremiyeti öğrenme	8	8.42
Bedenini tanıma	22	23.15
Kişisel gelişimi	10	10.52
Toplumsal cinsiyet rollerini bilme	2	2.10
Toplam	n=95	%=98.12

Tablo 10’da öğretmenlere göre cinsel eğitimin erken çocukluk dönemi çocuklara kazandırması öngörülen kazanımların neler olduğu yansıtılmaktadır. 65 öğretmenden tümü bu soruya yanıt vermiştir. Öğretmenlerin yanıtları incelendiğinde cinsel eğitimde en fazla öngörülen 33.68 oranla kendini koruma, en az %2.10 oranla toplumsal cinsiyet rolleri olduğu görülmektedir. Cinsel eğitimin kazanımını 9 öğretmen (Ö.1, Ö.13, Ö.20, Ö.22, Ö.37, Ö.38, Ö.40, Ö.43, Ö.59) hoşa giden ve gitmeyen dokunuşun ayırt edilebilmesi olarak ifade etmektedir. 8 öğretmen (Ö.1, Ö.6, Ö.9, Ö.13, Ö.23, Ö.26, Ö.45, Ö.61) cinsel eğitim yoluyla çocukların bedenlerinin ona özel olduğunu bilmeleri olarak ifade etmektedir. 32 öğretmen (Ö.4, Ö.6, Ö.10, Ö.11, Ö.14, Ö.15, Ö.14, Ö.17, Ö.18, Ö.19, Ö.24, Ö.27, Ö.28, Ö.29, Ö.30, Ö.31, Ö.33, Ö.34, Ö.36, Ö.37, Ö.39, Ö.45, Ö.47, Ö.48, Ö.52, Ö.54, Ö.58, Ö.60, Ö.61, Ö.63, Ö.64, Ö.65) cinsel eğitimi çocukların kendini koruması olarak ifade etmektedir. 4 öğretmen (Ö.41,

Ö.49, Ö.55, Ö.62) cinsel eğitimin çocuklarda cinsiyet farkındalığını oluşturabileceğini belirtmektedir. 8 öğretmen (Ö.2, Ö.3, Ö.8, Ö.10, Ö.23, Ö.27, Ö.44, Ö.46) cinsel eğitim yoluyla çocuğun, mahremiyetini öğrenebileceğini belirtmektedir. 22 öğretmen (Ö.4, Ö.5, Ö.6, Ö.7, Ö.8, Ö.9, Ö.10, Ö.12, Ö.17, Ö.18, Ö.21, Ö.24, Ö.28, Ö.31, Ö.32, Ö.35, Ö.36, Ö.42, Ö.46, Ö.46, Ö.50, Ö.53, Ö.56) cinsel eğitim yoluyla çocuğun bedenini tanıyabileceğini belirtmektedir. 9 öğretmen (Ö.5, Ö.17, Ö.25, Ö.29, Ö.35, Ö.36, Ö.39, Ö.41, Ö.52) cinsel eğitimin çocukta kişilik gelişimine katkı sağlayabileceğini ifade etmektedir. 2 öğretmen (Ö.30, Ö.35) ise toplumsal cinsiyet rolleri açısından eşitlik kavramını kazanabileceklerini ifade etmektedir.

Öğretmenlerin yanıtları incelendiğinde cinsel eğitimin çocuklara yönelik kazanımlarının yüzdeler oranlarına bakılacak olursa; kendini koruma %33.68'lik bölümünü oluşturmaktadır. %23.15'lik oranla bedenini tanıma kazanımı takip etmektedir. Diğer kazanımların yüzdeler oranları, %9.47'lik bölümünü iyi dokunuş, kötü dokunuşun ayırımının öğrenilmesi kazanımı oluşturmaktadır. %9.42'lik bölümünü kişilik gelişimi oluşturmaktadır. %8.42'lik bir bölümünü mahremiyeti öğrenme ve bedeninin ona özel olduğunu bilme kazanımı oluşturmaktadır. %2.37'lik bölümünü cinsiyet farkındalığı kazanımı oluşturmaktadır. %2.10'luk bölümünü ise toplumsal cinsiyet rolleri açısından eşitlik kazanımı oluşturmaktadır. Cinsel eğitim kazanımlarından hoşça giden ve gitmeyen dokunuşun ayırt edilebilmesi öğretmen ifadelerinden; “... *Başkasının onun izlemesinin yanlış olduğu iyi ve kötü dokunuşun ayırt edilmesinin öğretilmesi... (Ö.1), Doğruyu ve yanlış ayırt etmeyi, bu anlamda doğru ve yanlış dokunuşları ayırt edebilmeyi... (Ö.43)*” şeklinde belirtilmektedir.

Bedeninin ona özel olduğunu bilme kazanımı öğretmen ifadelerinden; “... *Bedenlerinin onlara ait ve onlara özel olduğunu öğreniyor (Ö.6), Bedenlerinin*

onlardan izinsiz dokunulmaması gerektiğini öğrenmelerini istiyorum.... (Ö.9)” şeklinde belirtilebilir.

Kendini koruma kazanımı öğretmenlerin ifadelerinden; “Çocuğun *bu eğitim yolu ile kendinin korumayı bilmesi... (Ö.4), ...Kendini nasıl koruyacağını bilmesi bu tarz kavramlar kazanır (Ö.10)”* şeklinde ifadelerle tespit edilmiştir.

Cinsiyet farkındalığı kazanımı öğretmen ifadelerinden; “... *Toplumda cinsel yönden kendini kabul etme, kabul ettirmesini. Bazen çocukların çift cinsiyetli farklı cinsiyetli bireyler olabiliyor. Cinsel yönelimi farklı olan çocuklar da olabiliyor (Ö.41), Yani aslında çocuğun kendinin farkına varmasını sağlayacak diye düşünüyorum. Şu an bildiğimiz üzere LGBT üyeleri var. Kadın, erkek, erkek ayrımı falan yaptığımız zaman bunların belki çok daha erken yaşta, çok daha hızlı bir şekilde kendilerinin farkına varmasını sağlayabiliriz (Ö.55)”* şeklinde örneklendirilebilir.

Mahremiyeti öğrenme öğretmen ifadelerinden; “Çocukların *mahremiyeti ve ayıbın ne olduğunu öğrenmesi (Ö.3), Mahremiyet eğitimi bizim ona kendi bedenini, cinsel bölgelerini tanıması, neler yapacağını bilmesi... (Ö.10).*” Şeklinde örnek verilebilir.

Bedenini tanıma öğretmen ifadelerinden; “Çocuğun *bu eğitim yolu ile kendi bedenini tanıması... (Ö.4), Bedenini tanıyabilmesi için bedenini bilir, bedenini keşfetmesi için (Ö.17)”* şeklinde belirtilebilir.

Kişilik gelişimi öğretmen ifadelerinden; “Kendi *benliğini oluşturmak için herhalde yani dışarıya veya ailesine veya arkadaşlarına karşı o benliği kazandırıyoruz (Ö.25), ...Güçlü bir birey olacağını düşünüyorum, Kendine güveni olacak. Kimseye de alınamayacak. Özgüveni yüksek bireyler olacak (Ö.52).*” Şeklinde örnek verilebilir.

Eşitlik kazanımı öğretmen ifadelerinden; “En büyük kazanç burada toplumsal cinsiyet *eşitliği bakış açısının kazandırılması bence... (Ö.30), Maalesef toplumumuzda kadın*

ve erkek hala eşit olamadı kimsenin görüşünde. Ama bunu bu şekilde çocuklara öğreterek. Hani erkek vücudu kadın vücudu, olumlu yanları, olumsuz yanları... (Ö.35)” şeklinde örneklendirilebilir.

Tablo 11: Öğretmenlerin Lisans veya Hizmet İçi Eğitim Kapsamında Cinsel Eğitimi Alma Durumu

	Öğretmen Yanıt Sayısı (n)	Frekans f (%)
Cinsel eğitim alan öğretmen	41	63
Cinsel eğitim almayan öğretmenler	24	37
Toplam	n=65	%=100

Tablo 11’ de öğretmenlerin lisans veya hizmet içi eğitim kapsamında cinsel eğitimi alma durumu yansıtılmaktadır. 65 öğretmenden tümü bu soruya yanıt vermiştir. Öğretmenlerin yanıtları incelendiğinde 41 öğretmenin (Ö.1, Ö.2, Ö.3, Ö.6, Ö.8, Ö.9, Ö.10, Ö.11, Ö.13, Ö.14, Ö.16, Ö.17, Ö.18, Ö.20, Ö.25, Ö.26, Ö.27, Ö.28, Ö.30, Ö.32, Ö.33, Ö.36, Ö.38, Ö.39, Ö.41, Ö.42, Ö.43, Ö.44, Ö.45, Ö.46, Ö.47, Ö.48, Ö.49, Ö.51, Ö.54, Ö.55, Ö.59, Ö.60, Ö.61, Ö.63, Ö.64) cinsel eğitim aldıklarını ifade etmektedir. 24 öğretmenin (Ö.4, Ö.5, Ö.7, Ö.12, Ö.15, Ö.19, Ö.21, Ö.22, Ö.23, Ö.24, Ö.29, Ö.31, Ö.34, Ö.35, Ö.37, Ö.40, Ö.50, Ö.52, Ö.53, Ö.56, Ö.57, Ö.58, Ö.62, Ö.65) ise lisans ve hizmet içi eğitim süreçlerinde cinsel eğitime ilişkin herhangi bir eğitim almadıklarını ifade etmektedir.

Cinsel eğitim almayan öğretmen ifadelerinden; “Herhangi bir eğitim almadım (Ö.4), ... Üniversitede böyle bir dersi aldığımı hatırlamıyorum (Ö.5)” şeklinde ifadelerle saptanmıştır.

Tablo 12: Öğretmenlerin Lisans veya Hizmet İçi Eğitim Kapsamında Aldıkları Cinsel Eğitim Konuları

Konular	Öğretmen yanıt sayısı (n)	Frekans (f)
Mahremiyet	11	31.42
Cinsel sağlık	12	34.28
İstismar ve ihmal	12	34.28
Toplam	n=35	%= 99.98

Tablo 11’de öğretmenlerin lisans veya hizmet içi eğitim kapsamında aldıkları cinsel eğitim konuları yansıtılmaktadır. 65 öğretmenden 35 öğretmen bu soruya yanıt vermiştir. 11 öğretmen (Ö.8, Ö.18, Ö.27, Ö.32, Ö.33, Ö.36, Ö.38, Ö.39, Ö.48, Ö.60, Ö.63) cinsel eğitimde mahremiyet konusu ile ilgili bilgi aldıklarını ifade etmektedir. 12 öğretmen (Ö.5, Ö.8, Ö.9, Ö.10, Ö.13, Ö.25, Ö.33, Ö.42, Ö.46, Ö.54, Ö.55, Ö.59) cinsel eğitimde cinsel sağlık konusunda bilgilendirildiklerini ifade etmektedir. 12 öğretmen (Ö.6, Ö.16, Ö.20, Ö.28, Ö.30, Ö.32, Ö.43, Ö.44, Ö.45, Ö.51, Ö.61, Ö.64) ise cinsel istismar ve ihmalden korunma konusunda cinsel eğitim aldıklarını belirtmektedir. Öğretmenlerin yanıtları incelendiğinde cinsel eğitimin yüzdelik oranlarına bakılacak olursa; %31.42’lik bölümünü mahremiyet konusu oluşturmaktadır. %34.28’lik bölümünü ise istismar, ihmal ve cinsel sağlık konuları oluşturmaktadır.

Cinsel eğitimi mahremiyet konusu kapsamında gören öğretmen ifadelerinden; “... cinsel eğitim verilirken veya işte mastürbasyon durumunu tabii ki hatırlarım yani. Orda mesela çocuklara nasıl yaklaşmamız gerektiğini, böyle bir durumla karşı karşıya geldiğimizde ne yapmamız gerektiği, içeriği vardı. Oydu yani hatırladığım şu an için odur (Ö.27), ... tuvalet eğitimi ve tuvalet eğitiminde neler gerektiğini ve çocuğun bilmesi gerekir. Yani tuvalette hangi şeylerin güvenilir hangi şeylerin güvensiz dokunuşlar vardır ya, iyi dokunuş ve kötü dokunuş bunları öğrendik (Ö.47)” şeklinde belirtilebilir.

Cinsel sağlık konusu ğretmen ifadelerinden; “... Evet üniversitede dersimiz vardı cinsel sağlık diye. Orada yani embriyodan ölene kadar işledik bu konuları (Ö.9), ... kadına yönelik kadının her şeyi ile ilgili kadının işte çocuk sahibi olduğunda veya korunma yöntemi ile ilgili, cinsel yolla bulaşan hastalıklar üzerinden (Ö.42)” şeklinde örneklendirilebilir.

Cinsel istismar ve ihmal konusu ğretmen ifadelerinden; “... Tacize uğrayan çocukların, yani biraz daha ileri yaşlarla ilgili, her yaşta olabilir tabii. Yine bu çocuk tacize uğrarsa ne gibi olmalı, ruhsal, fiziksel yani böyle detaylı ileri, aşamalı konulardı (Ö.20), ... cinsel istismar işte. Nihan hanım anlatıyordu, kimler istismar edebilir? istismar çeşitleri... (Ö.30)” şeklinde ifadelerle tespit edilmiştir.

Tablo 13: Cinsel Eğitime Yönelik Materyallerin Kontrol Listesine Göre Analizi

[illegible]

[illegible]

Tablo 13’de cinsel eğitime yönelik materyallerin kontrol listesine göre analizi yansıtılmaktadır. Tabloda incelenen 50 materyale yönelik bulgular yer almaktadır. Tabloda incelenen materyaller; 10 video, 12 resimli çocuk kitabı, 9 poster, 6 oyuncak bebek, 4 boyama kâğıdı, 2 öz bakım materyali, 2 ayna, 1 insan iskeleti, 1 boy ölçme aracı, 1 paravan, 1 çizim materyali ve 1 blok materyali yer almaktadır. Bu materyaller kontrol listesine göre analiz edilmiştir. Tabloda listede bulunan 6 tane ana kavram bulunmaktadır. Bu ana kavramlar sırasıyla İnsan Gelişimi, İlişkiler, Kişisel Beceriler Cinsellikten Kaçınma, Cinsel Sağlık, Toplum ve Kültürdür. İnsan Gelişimi kendi içinde Üreme, Cinsel Anatomi ve Fizyolojisi, Ergenlik, Üreme, Beden İmajı, Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği olarak altı konuya ayrılmaktadır. İlişkiler ana kavramı; Aile, Arkadaşlık, Aşk, Evlilik ve Sorumluluklar, Çocuk Yetiştirme olarak dört konuya ayrılmaktadır. Kişisel Beceriler ana kavramı; Değerler, Karar Verme, İletişim, Girişkenlik, Uzlaşma, Yardım Arama olmak üzere altı konuya ayrılmaktadır. Cinsellikten Kaçınma ana kavramı; Yaşam Boyu Cinsellik, Mastürbasyon ve Paylaşılan Cinsel Davranış olmak üzere üç konuya ayrılmaktadır. Cinsel Sağlık ana kavramı; Üreme Sağlığı, Doğum Kontrol, Hamilelik ve Doğum Öncesi Bakım, Cinsel İstismar, Saldırı ve Taciz olmak üzere dört konuya ayrılmaktadır. Toplum ve Kültür ana kavramı ise; Cinsiyet Roller, Farklılık, Cinsellik Medya olmak üzere üç konuya ayrılmaktadır. Bu tablo sonucunda materyaller kontrol listesindeki maddeleri içerip, içermeme durumu konu açısından; kontrol listesinde yer alan maddelerin 33 maddesine evet işaretiyle karşılık bulan Cinsel Sağlık ana kavramı, en az 6 evet işarete karşılık gelen Toplum ve Kültür ana kavramı olduğu görülmektedir. Diğer ana kavramlar sırasıyla; İlişkiler ana kavramı 15, İnsan Gelişimi ana kavramı 14, Kişisel Beceriler ana kavramı 12, Cinsellikten Kaçınma ana kavramı ise 8 maddede evet seçeneğine karşılık bulduğu tespit edilmiştir. İncelenen bu materyallerden

öğretmenlerin; en çok (n=12) resimli çocuk kitabı, en az (n=1) insan iskeleti, boy ölçme aracı, paravan, blok ve çizim materyallerini kullandıkları belirlenmiştir. Materyaller kontrol listesine göre incelendiğinde kontrol listesindeki maddeleri en fazla içeren materyalin, Katerina Jonouch ve Mervi Lingman tarafından yazılmış olan “Ben Nasıl Ben Oldum?” (M12), kitabı olduğu tespit edilmiştir. En az madde içeren materyaller; boy ölçme aracı (M1) paravan (M2), çizim etkinliği (M20) ve blok materyali (M4) olduğu saptanmıştır.

Tablo 14: Cinsel Eğitime Yönelik Materyallerin İnsan Gelişimi Ana Kavramına Göre Analizi

Materyaller	M1	M3	M4	M6	M7	M8	M13	M14	M20	M26	M28	M39	M44	M46
Ana kavram İnsan Gelişimi Konu														
Üreme, Cinsel Anatomi ve Fizyolojisi	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	0	1	1
Ergenlik	1	0	1	0	0	0	1	1	0	1	0	0	1	0
Üreme	0	1	0	0	0	0	1	1	0	1	0	1	1	0
Beden İmajı	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Cinsel Yönelim	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Cinsiyet Kimliği	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	0	0	1	0
Toplam	1	1	1	1	1	1	4	4	1	4	1	1	4	1

Tablo 14'te insan gelişimi ana kavramının 50 materyalden, 14 materyalde (M.1, M.3, M.4, M.6, M.7, M.8, M.13, M.14, M.20, M.26, M.28, M.39, M.44, M.46) yer aldığı tespit edilmiştir.

İnsan gelişimi ana kavramının üreme, cinsel anatomi ve fizyoloji konusu 6 materyalde (M.13, M.14, M.20, M.26, M.28, M.44, M.46) tespit edilmiştir. İnsan gelişimi ana kavramının ergenlik konusu 6 (M1, M.4, M.13, M.14, M.26, M.44) materyalde saptanmıştır. Üreme konusu da 6 (M.3, M13, M.14, M.26, M.39, M.44) materyalde tespit edilmiştir. Beden imajı 3 (M.6, M.7, M.8) materyalde, cinsiyet kimliği konusu ise 4 (M.13, M.14, M.26, M.44) materyalde tespit edilmiştir. İncelenen materyallerde insan gelişimi ana kavramı altında ki cinsel yönelim konusunun yer almadığı saptanmıştır.

İnsan gelişimi ana kavramın yer aldığı tespit edilen materyal örnekleri:

Teo'nun kafası hâlâ karışık. "Ama anne, nasıl yani? Ben nasıl oldum? Beni nasıl yaptınız?" diye sordu. Teo'ya bu konuda daha iyi açıklama yapmak için annesi kütüphaneden bir kitap çıkarttı ve birlikte kitabı okumaya başladılar.

Kitap ilk başta kısaca kadın ve erkek vücudundan bahsediyordu. Annesi Teo'ya kitabı göstererek, "Kadın ve erkek vücutları birbirinden farklı parçalara sahiptir. Mesela kızlar büyüyünce yavaş yavaş memeleri büyür ama erkeklerinki büyümmez. Kadınların sakalı çıkmaz, erkeklerin çıkar. Kadınların vulvası vardır, erkeklerin penisi vardır. Kız ve erkeklerin çiş yaptıkları organlar da farklıdır. Kadınların vulvasında ve erkeklerin penisinin ucunda çiş yapmak için ufak bir delik vardır, oradan çiş yaparız. Erkekler büyüdükçe penisleri de büyür."

Şekil 2: Teo'nun Ben Nereden Geldim Kitabı, (Artuçmaç ve Gökozan, 2021).

Şekil 3: Boy Ölçüm Materyali

Şeklinde örnek olarak gösterilebilir.

Tablo 15: Cinsel Eğitime Yönelik Materyallerin İlişkiler Ana Kavramına Göre Analizi

Materyaller	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M
	1	1	1	1	1	2	2	3	3	3	3	3	4	4	4
	3	2	4	5	6	5	6	1	2	4	5	9	1	2	4
Ana kavram															
İlişkiler															
Konu															
Arkadaşlık	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Aşk	1	0	0	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Evlilik ve sorumluluklar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Çocuk yetiştirme	1	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Toplam	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2

Tablo 15’te ilişkiler ana kavramından 50 materyalden, 15 materyalde (M.12, M.13, M.14, M.15, M.16, M.25, M.26, M.31, M.32, M.34, M.35, M.39, M.41, M.42, M.44) yer aldığı tespit edilmiştir.

İlişkiler ana kavramının aşk konusu 12 materyalde (M.13, M.15, M.16, M.26, M.31, M.32, M.34, M.35, M.39, M.41, M.42, M.44) tespit edilmiştir. İlişkiler ana kavramının çocuk yetiştirme konusu ise 5 materyalde (M.12, M.13, M.14, M.25, M.44) tespit edilmiştir. İncelenen materyallerde ilişkiler ana kavramı altında bulunan evlilik ve sorumluluklar, arkadaşlık konularının yer almadığı saptanmıştır.

İlişkiler ana kavramın yer aldığı tespit edilen materyal örnekleri:

Şekil 4: Ben Nasıl Ben Oldum? (Janouch ve Lindman, 2019).

Annesi:

— Demek nereden geldiğini öğrenmek istiyorsun. Haydi o zaman odana gidelim de sadece senin değil, tüm bebeklerin dünyaya nasıl geldiğini size resimlerle anlatayım dedi.

Bakın çocuklar, öncelikle öğrenmeniz gereken şu ki küçük insanları yani bebekleri büyük insanlar yani anne babalar yapar.

Anne ve baba, bebek yapmaya karar verdiklerinde kendi odalarında birbirlerine sevgiyle sarılıp birbirlerini öperek özel bir gece yaşarlar.

Şekil 5: Cinsel Eğitim Öyküleri (Çelik, 2011).

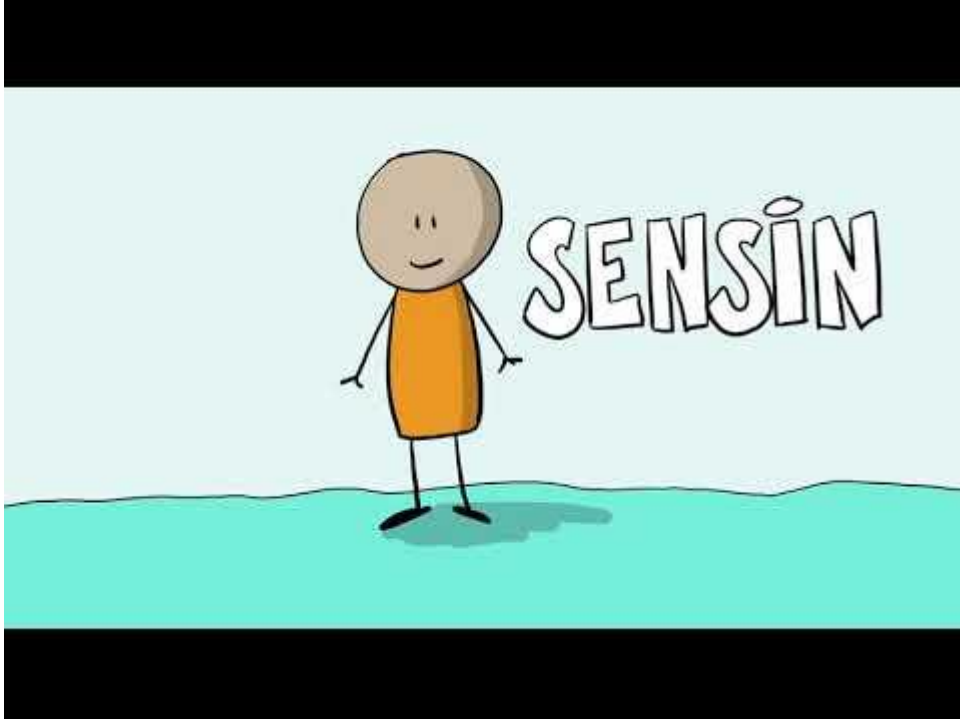
Tablo 16: Cinsel Eğitime Yönelik Materyallerin Kişisel Beceriler Ana Kavramına Göre Analizi

Materyaller	M 15	M1 6	M1 8	M2 5	M3 1	M3 2	M3 4	M3 5	M3 6	M4 1	M4 2	M4 6
Ana kavram Kişisel beceriler Konu												
Değerler	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Karar verme	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
İletişim	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Girişkenlik	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Uzlaşma	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Yardım arama	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Toplam	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2

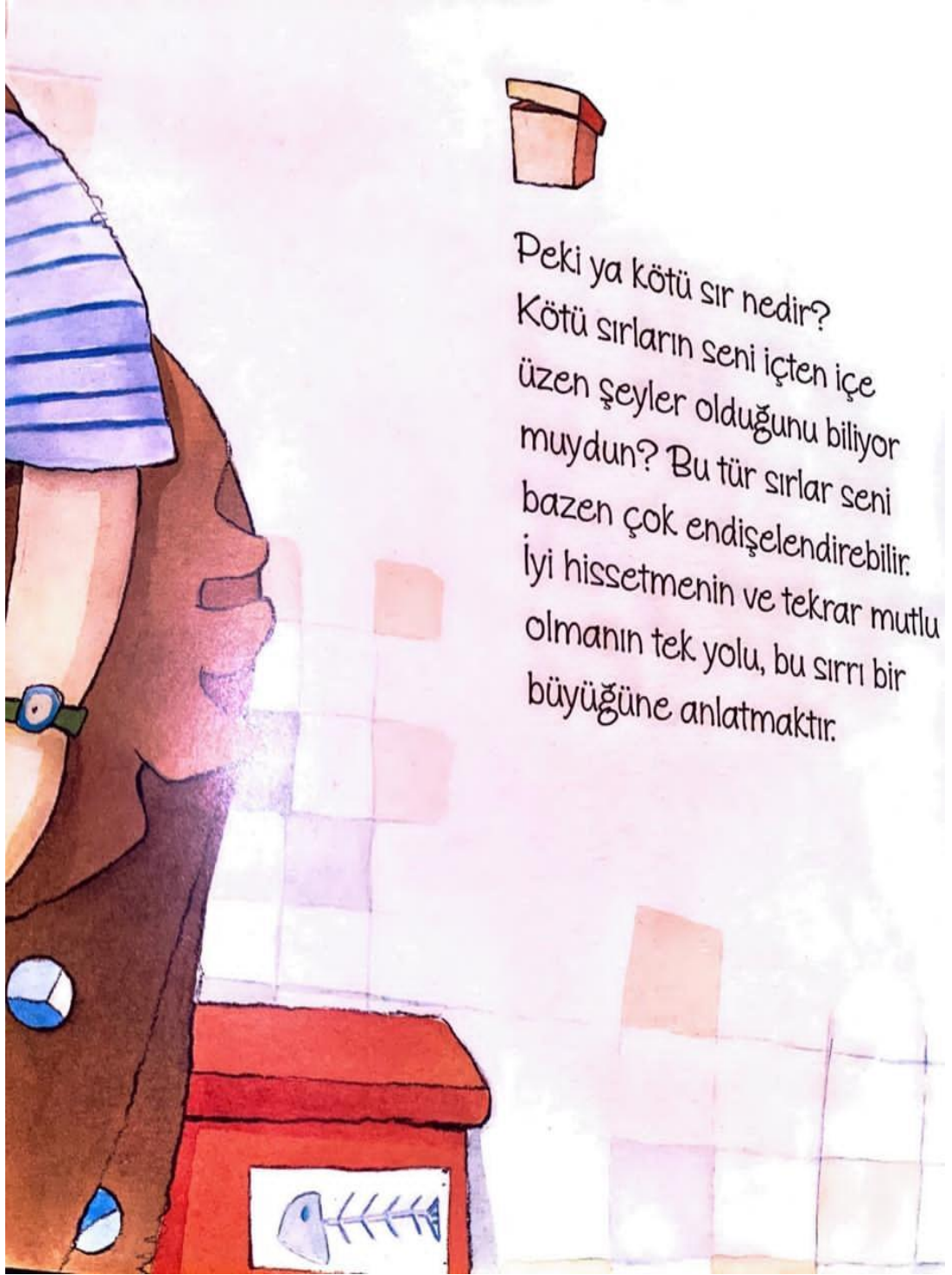
Tablo 16’da kişisel beceriler ana kavramının 50 materyalden, 12 materyalde (M.15, M.16, M.25, M.31, M.32, M.34, M.35, M.41, M.42, M.46) yer aldığı tespit edilmiştir.

Kişisel beceriler ana kavramının karar verme konusu 2 materyalde (M.15, M.16) tespit edilmiştir. Kişisel beceriler ana kavramının girişkenlik konusu 10 materyalde (M.15, M.16, M.25, M.31, M.32, M.34, M.35, M.36, M.41, M.42) tespit edilmiştir. İncelenen materyallerde kişisel beceriler ana kavramı altında bulunan değerler, iletişim ve uzlaşma konularının yer almadığı saptanmıştır.

İlişkiler ana kavramın yer aldığı tespit edilen materyal örnekleri:

Şekil 6: Mahremiyet Eğitimi Videosu.
<https://www.youtube.com/watch?v=D8I4dZwDsyA> adresinden alınmıştır.

Şekil 7: Sır Versem Saklar Mısın? (Mallinos, 2021).

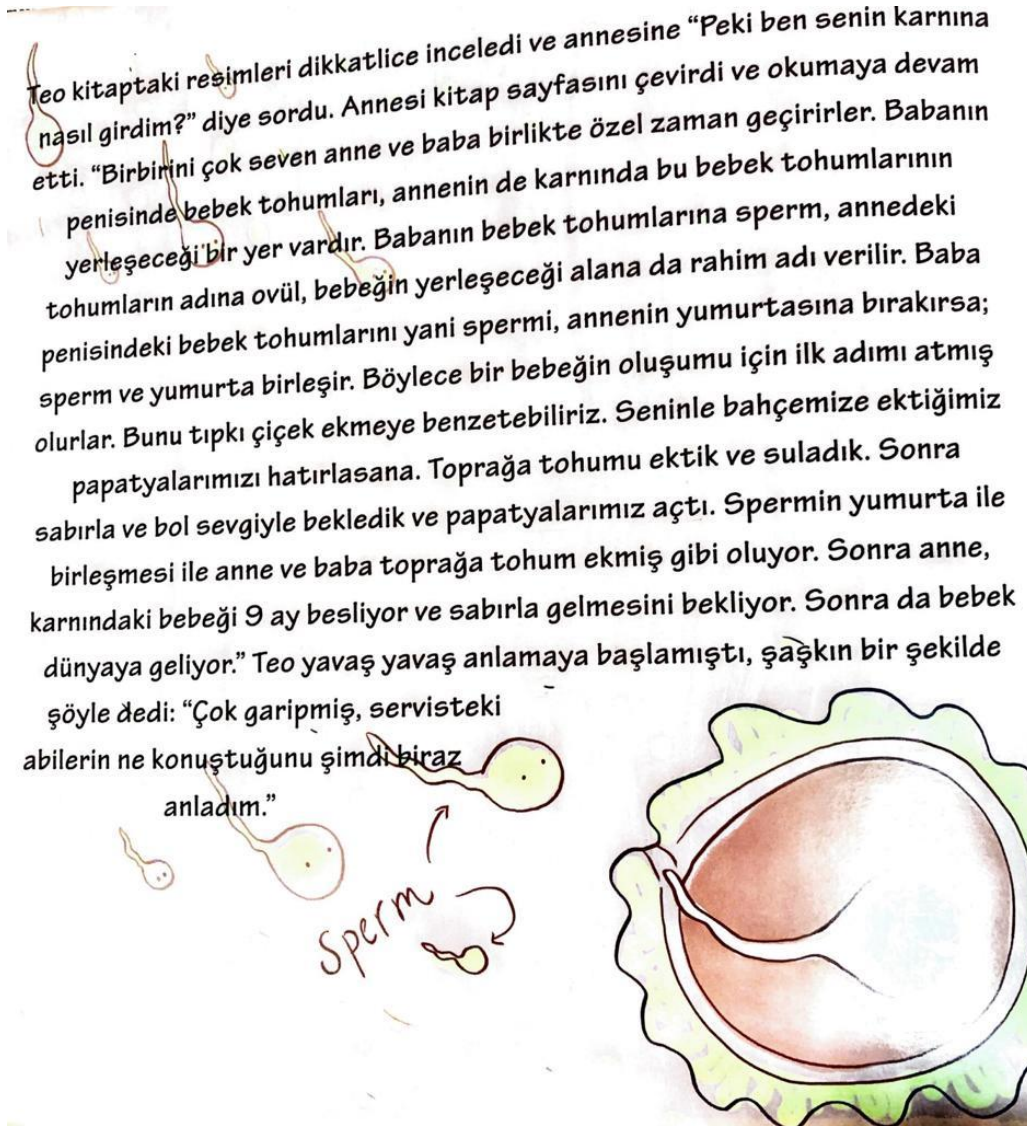
Şeklinde örnek olarak gösterilebilir.

Tablo 17: Cinsel Eğitime Yönelik Materyallerin Cinsellikten Kaçınma Ana Kavramına Göre Analizi

Materyaller	M 13	M 15	M 14	M 16	M 25	M 26	M 31	M 35	M 36	M 41
Ana kavram Cinsellikten kaçınma										
Konu										
Yaşam boyu cinsellik	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mastürbasyon	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Paylaşılan cinsel davranış	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Toplam	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Tablo 17’de cinsellikten kaçınma ana kavramı 50 materyalden, 10 materyalde (M.13, M.14, M.15, M.16, M.25, M.26, M.31, M.35, M.41) yer aldığı tespit edilmiştir. Cinsellikten kaçınma ana kavramının paylaşılan cinsel davranış konusu 10 materyalde (M.13, M.15, M.16, M.25, M.26, M.31, M.35, M.41). İncelenen materyallerde cinsellikten kaçınma ana kavramı altında bulunan yaşam boyu cinsellik ve mastürbasyon konularının yer almadığı saptanmıştır.

İlişkiler ana kavramının yer aldığı tespit edilen materyal örnekleri:

Şekil 8: Teo'nun Ben Nereden Geldim? (Gökozan ve Artukmaç, 2021).

Sevdiğimizi ve değer verdiğimizizi gösteren davranışlarımız, karşımızdakini öpmemizden, hatta bazen, "Seni seviyorum," dememizden bile

Şekil 9: Bu Beden Benim (Oy, 2015).

Şeklinde örnek olarak gösterilebilir.

Tablo 18: Cinsel Eğitime Yönelik Materyallerin Cinsel Sağlık Ana Kavramına Göre Analizi

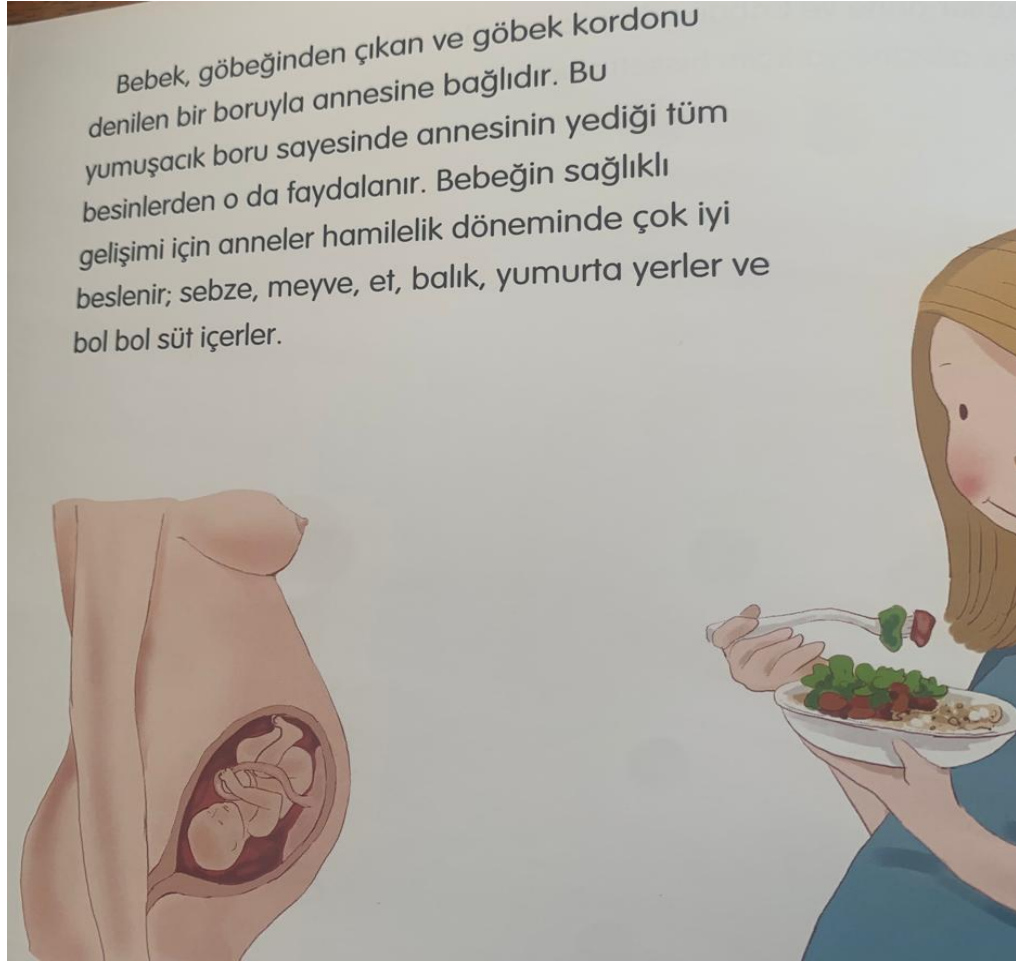
[illegible]

Tablo 18’de cinsel sağlık ana kavramı 50 materyalden, 33 materyalde (M.2, M.9, M.12, M.13, M.14, M.15, M.16, M.17, M.18, M.20, M.21, M.23, M.24, M.25, M.26, M.27, M.28, M.29, M.30, M.31, M.32, M.34, M.35, M.36, M.37, M.40, M.41, M.42, M.44, M.46, M.47, M.48, M.50) yer aldığı tespit edilmiştir.

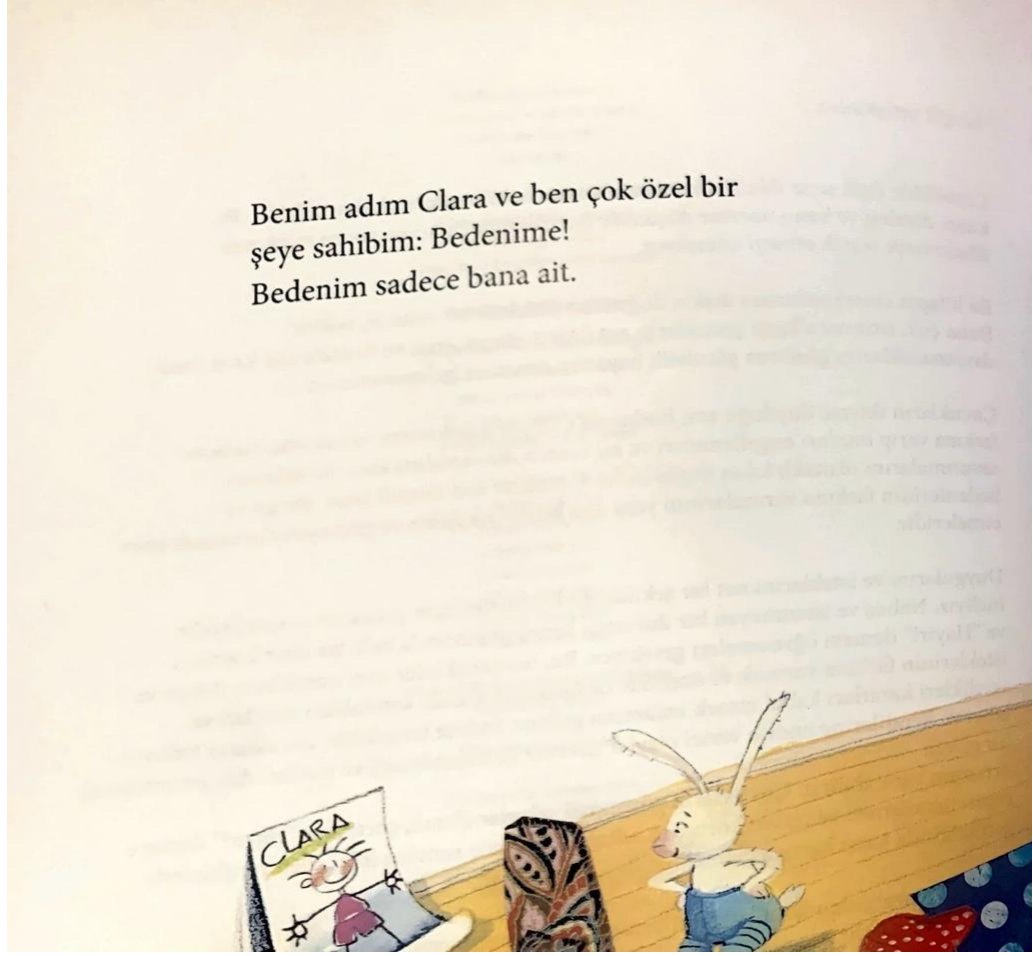
Cinsel sağlık ana kavramının üreme sağlığı konusu 3 materyalde (M.27, M.30, M.40) tespit edilmiştir. Doğum konusu 4 materyalde (M.13, M.16, M.26, M.48) saptanmıştır. Hamilelik ve doğum öncesi bakım konusu 3 materyalde (M.13, M.26, M.46) tespit edilmiştir. Cinsel istismar, saldırı, şiddet ve taciz konusu ise 28 materyalde (M.2, M.9, M.12, M.14, M.15, M.16, M.17, M.18, M.20, M.21, M.23, M.24, M.25, M.28, M.29, M.31, M.32, M.34, M.35, M.36, M.37, M.41, M.42, M.44, M.46, M.47, M.48, M.50) tespit edilmiştir.

Cinsellikten kaçınma ana kavramının paylaşılan cinsel davranış konusu 9 materyalde (M.13, M.15, M.16, M.25, M.26, M.31, M.35, M.41). İncelenen materyallerde cinsellikten kaçınma ana kavramı altında bulunan yaşam boyu cinsellik ve mastürbasyon konularının yer almadığı saptanmıştır.

Cinsel sağlık ana kavramın yer aldığı tespit edilen materyal örnekleri:

Şekil 10: Cinsel Eğitim Öyküleri (Çelik, 2011).

Şekil 11: Bedenim Bana Ait (Geisler, 2022).

Şeklinde örnek olarak gösterilebilir.

Tablo 19: Cinsel Eğitime Yönelik Materyallerin Toplum ve Kültür Ana Kavramına Göre Analizi

Materyaller	M7	M13	M14	M39	M44	M45
Ana kavram Toplum ve kültür Konu						
Cinsiyet rolleri	1	1	1	1	1	1
Farklılık	0	0	0	0	0	0
Cinsellik ve medya	0	0	0	0	0	0
Toplam	1	1	1	1	1	1

Tablo 19’da toplum ve kültür ana kavramı 50 materyalden, 6 materyalde (M7, M13, M14, M39, M44, M45) yer aldığı tespit edilmiştir.

Toplum ve kültür ana kavramının cinsiyet rolleri konusu 6 materyalde (M.7, M.13, M.39, M.39, M.44, M.45) tespit edilmiştir. Toplum ve kültür ana kavramı altında bulunan farklılık, cinsellik ve medya konularının yer almadığı saptanmıştır.

İlişkiler ana kavramının yer aldığı tespit edilen materyal örnekleri:

Şekil 12: Kız ve Erkek Çocuğun Fiziksel Özelliklerinin Değerlendirilmesini Konu Alan Görsel.

Bebek doğduğunda

"**B**ebekler doğduklarında neye benzerler?" diye sordu Zoe annesine. "Neler yapabilirler?"

"Bebekler yaşamlarının ilk aylarında anne ve babalarına her konuda muhtaçtırlar. Çok uyurlar ve yalnızca anne sütüyle beslenirler. Onları yıkamak ve kucakta taşımak gerekir çünkü yürümeyi bilmezler.

Şekil 13: 4-6 Yaş Çocuklar İçin Cinsel Bilgiler (Fougere, 2009).

Şeklinde örnek verilebilir.

Bölüm 5

TARTIŞMA

Bu bölümde çalışmanın bütününde elde edilen bulgular, literatürdeki çalışmalarla desteklenerek aktarılmaktadır. Bu araştırma kapsamında öğretmenlere göre cinsel eğitimin tanımına, cinsel eğitim uygulamalarına, cinsel eğitimde materyal kullanımına, cinsel eğitimin verilme yaşına, cinsel eğitimi verecek kişiye, öğretmenlerin cinsel eğitimdeki rolüne, cinsel eğitimde karşılaştıkları zorluklara, öğretmenlere göre cinsel eğitimin çocuklarda öngörülen kazanımlarına ve cinsel eğitim alma durumuna ilişkin elde edilen verilere, literatürdeki bilgiler ışığında yer verilmektedir.

Öğretmenlerin yanıtları incelendiğinde, öğretmenlerin çoğunlukla cinsel eğitimi çocuğun kendini koruması şeklinde yanıtladıkları belirlenmiştir. Öğretmenlerin cinsel eğitimi çocuğun kendini koruması ile sınırlandırdığı görülmektedir. Konu ile ilgili yürütülen diğer araştırmalarda da cinsel eğitimin çok boyutlu tanımlanmadığı görülmektedir. Tuğrul ve Artan (2001) annelerin cinsel eğitim ile ilgili görüşlerinin incelenmesine yönelik yaptıkları çalışmaları sonucunda anne grubunun büyük bir bölümünün cinsel eğitimin ne olduğunu bilmediğini ifade ettiklerini diğer gruptaki annelerin ise cinsel eğitimi “cinsel ilişki” kavramı olarak tanımladıklarını tespit etmiştir. Eliküçük ve Sönmez (2011) tarafından ebeveynlerin çocuklarının cinsel eğitimi ve cinsellikle ilgili bilgi düzeylerini saptamak amacıyla gerçekleştirdikleri çalışmasında; ebeveynlerin %40 oranında cinselliği, %43,48 oranında ise cinsel eğitimi yanlış tanımladıkları saptanmıştır. Ceylan ve Çetin (2015) tarafından ebeveynlerin cinsel eğitime ilişkin görüşlerinin belirlenmesine ilişkin

yaptıkları çalışmada ebeveynlerin cinsel eğitim kavramını çocuğun bedensel gelişimi ve istismar konusu kapsamında tanımladıkları bulgulanmıştır. Ceylan ve Çetin (2015) tarafından yürütülen çalışmada elde ettikleri bulgulardan yola çıkarak ebeveynlerin cinsel eğitim tanımı konusunda, tek yönlü bir bakış açısına sahip oldukları şeklinde yorumlamaktadır. Yine benzer bir çalışmanın bulguları incelendiğinde Güzelyurt, vd. (2019) tarafından okul öncesi öğretmenlerinin cinsel eğitime ilişkin görüşlerinin belirlenmesine ilişkin yaptıkları çalışmada öğretmenlerin, cinsel eğitimi çocuğun bedenini tanınması ve koruması şeklinde ifade ettikleri tespit edilmiştir. Fakat birçok çalışma erken çocukluk döneminde cinsel eğitimin çocuklarda fizyolojik, duygusal, sosyal ve bilişsel olarak bütünsel gelişimine etki ettiğine yönelik çıkarımlar elde edilmiştir.

Ceylan ve Çetin (2015)'e göre cinsel eğitim, geçmişte birçok alanda fizyolojik ve biyolojik kapsamda ele alırken günümüzde ise bu durumun multidisipliner bir kapsama evrildiğini ifade etmektedir. Benzer çalışmalarda da Güner ve Aktaş (2022) cinsel eğitimin bireyin cinsel gelişiminde duygusal, fiziksel açıdan bilgi sahibi olması ve anlaması olarak ifade etmektedir. Ayrıca cinsel eğitimin bireyde başkalarının düşünce, davranış ve haklarına ilişkin saygılı ve olumlu bir tutum geliştirilmesi, mahremiyet olarak da tanımlanmaktadır. Bu kapsamda cinsel eğitim üreme organları ve fonksiyonuna ilişkin bilgi verme süreci olarak da görülmektedir. Bu süreç bireyin cinselliğini sosyo-kültürel, psikolojik, fizyolojik temellere dayanan bütünsel bir eğitim olarak ifade edilmektedir (İldeş, 1990). Bu bağlamda yapılan bazı çalışmalar, cinsel eğitimin bireyin kimlik oluşturmaları ve ilişkiler gibi konuları kapsadığını desteklemektedir. Sexuality Information and Education Council of the United States (SIECUS, 2004)'e göre cinsel eğitim, yaşam boyu süren bireyin cinselliğe ilişkin bilgi edinme, olumlu tutum, inanç, kimlik ve yakınlık gibi önemli konulara ilişkin bireyin

değer oluşturma süreci olarak tanımlanmaktadır. Cinsel eğitim, bireyin fiziksel, duygusal açıdan cinselliğini anlaması, olumlu bir benlik oluşturmaları ve toplumdaki bütün bireylerin cinselliğine, davranışına, hakkına yönelik pozitif yönde değer yargısı geliştirme süreci olarak tanımlanmaktadır (Bayhan ve Artan, 2004). (WHO, 2006)' a göre cinsel eğitim; "...yaşam boyunca insan olmanın merkezi bir yönü cinsiyeti, toplumsal cinsiyet kimliklerini ve rollerini, cinsel yönelimi, erotizmi, hazzı ve üremeyi kapsar."

Öğretmenlerin cinsel eğitimi çocuğun kendini koruması şeklinde tanımlamasına ilişkin elde edilen bulgu, öğretmenlerin sınıflarında kullandıkları materyallerin incelenmesi sonucunda çıkan veriler ile de örtüşmektedir. Öğretmenlerin sınıflarında kullanılan materyallerde en çok Cinsel Sağlık ana kavramına yer verildiği tespit edilmiştir. Bu ana kavramın konuları incelendiğinde ise cinsel istismar, saldırı, şiddet ve taciz konusunun materyallerde en çok yer verildiği tespit edilmiştir. Toplum ve kültür ana kavramının kapsadığı cinsiyet eşitliği ve başkalarına saygı duyma konularının en düşük olduğu tespit edilmiştir.

Öğretmenlerin çocuklara cinsel eğitim verirken en çok sözlü anlatım yöntemini kullandıkları tespit edilmiştir. Öğretmenlerin cinsel eğitim uygulamalarında sözlü anlatım yöntemini kullanma ile kısıtladıkları görülmektedir. Literatürde erken çocukluk döneminde çocuğun, bebeklik evresinde bütün ihtiyaçlarının giderilmesi yönünde bağımlı bir yapıdan zamanla etrafı tanımaya, yaşamı keşfetmeye ve anlama çabası içerisine giren bir çocuğa dönüştüğü ifade edilmektedir (Aral, Kandır ve Yaşar, 2000). Bu keşif sürecinde çocukların çevresinde bulunan arkadaş grubu ve yetişkinlerle kurduğu iletişim ve etrafında var olan somut nesnelerle etkileşimin, keşif sürecini güçlendirdiği belirtilmektedir (Tuğrul, 2002). Kendini keşfeden çocuğun yaratıcılığının, hayal dünyasının desteklenmesi ve kendini ifade etmesine ihtiyaç

duyduğu vurgulanmaktadır. Çocuktaki bu ihtiyacın kendisini ifade edebildiği, özgür hissettiği ve sosyalleşmesini destekleyen ortamların bu faktörleri besleyen en önemli unsur olduğu belirtilmektedir. Piaget bilişsel gelişim teorisinde, okul öncesi dönemini işlem öncesi dönem (2-7 yaş) olarak tanımlamaktadır. Bu dönemin belirgin özelliği çocukta henüz mantıksal düşünme ve tersine çevirebilme gibi zihinsel kavramların oluşmadığı belirtilmektedir (Oktay, 2007). Bu zihinsel kavramların geliştirilmesi için okul öncesi dönemde nesne (kitap, oyuncak, poster, resim v.b.) açısından zengin bir çevre oluşturulmasının çocuğun bilişsel gelişimini etkilediği ifade edilmektedir (Erşan, 2020).

Okul öncesi dönemdeki çocukların soyut kavramları henüz anlama yetisine sahip olmadıklarını bu sebeple cinsel eğitim uygulamalarında da somutlaştırma yöntemi önemli görülmektedir (Öztürk ve Gök, 2021). Somutlaştırma yönteminde materyal kullanımının, soyut kavramların anlaşılmasını kolaylaştırdığı ve öğrenmenin daha etkili olduğu belirtilmektedir (Bozkurt ve Akalın, 2010). Ayrıca Çocuğun her yönüyle sağlıklı bir şekilde gelişmesini ve sosyal ilişkiler geliştirmesini sağlayan etkinliklerin başında oyun etkinliğinin geldiği ifade edilmektedir (Oktay, 2007). Bu bağlamda etkinliklerin çocuğun katılımının esas alındığı bütün duyu organlarını aktive edecek somut nitelikte hazırlanan etkinliklerin kalıcı öğrenmeyi ve davranış değişikliğini sağlanabilmesi adına önemli görülmektedir (Aral, Kandır ve Yaşar, 2000). Öğretmenlerin cinsel eğitim uygulamalarında sözlü anlatım yöntemi kullanması, öğretmenlerin sınıf içerisinde kullandıkları materyaller incelendiğinde, çoğunlukla materyal kullanımına yer vermedikleri ne ilişkin çıkan veri sonucu paralel olduğu düşünülmektedir. Elde edilen bulguya ilişkin benzer sonuçlar elde edilen bazı çalışmalar; Yalkılıç ve Yağan (2023) öğretmenlerle yürüttükleri çalışmada, öğretmenlerin, çocukların sınıf içerisinde sergiledikleri cinsel davranışları ile

karşılaşma durumunda dikkat dağıtma, sözlü uyarıda bulunma ve engel koyma gibi uygulamalara yer verdiklerini saptamıştır. Kayıran ve Sönmez (2020) öğretmenlerle yapmış oldukları çalışmasında çocukların sınıf içerisinde sergiledikleri mastürbasyon davranışına yönelik öğretmenlerin, dikkat dağıtma ve görmezden gelme gibi yollara başvurdıklarına ilişkin sonuçlar elde edilmiştir. Ayrıca Karaman ve Kardeş (2018) öğretmenlerin cinsel eğitime ilişkin görüşlerinin incelenmesine yönelik yürüttükleri çalışmasında öğretmenlerin cinsel gelişim, ihmal ve istismar konularında yeterli bilgiye sahip oldukları fakat ne tür uygulamalara yer verecekleri konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları tespit edilmiştir. Benzer bir çalışma Simsar ve Çapar (2018) öğretmenler adayları ile gerçekleştirdikleri çalışmalarında ise öğretmen adaylarının cinsel eğitimin önemini vurguladıkları fakat bu konuda yeterli bilgiye sahip olmadıklarına ilişkin sonuçlar elde edilmiştir. Turnbull, Wersch ve Shaik (2018) ebeveynlerle yaptıkları çalışmada cinsel eğitimin içeriğini öğrenme konusunda ve çocukları ile bu konuyu konuşmaya istekli oldukları halde uygulama aşamasında, utanma duygusu ve konuyu aktarma noktasında yeterli bilgi ve beceriye sahip olmadıkları tespit edilmiştir. İşler ve Gürşimsek (2017) ebeveynlerle gerçekleştirdikleri çalışmada ebeveynlerin cinsel eğitimi önemli gördükleri halde cinsel eğitim hakkında çok fazla konuşma yapmadıkları konuşan ebeveynlerin bilgi konusunda yetersiz ve huzursuz olduklarını ortaya koymaktadır. Her iki çalışmada benzer bulgular elde edildiği görülmektedir.

Güzelyurt (2020) ise, cinsel eğitime yönelik materyal incelemesine yönelik çalışmasında okul öncesi döneme yönelik 33 resimli kitap incelemesi yapmıştır. Çalışma sonucunda kitapların cinsel eğitim, ihmal ve istismardan korunma açısından aktarım ve kapsam açısından yeterli içeriğe sahip olmadığı belirtilmektedir. Balter (2016) öğretmenlerin cinsel eğitime ilişkin algıları ve deneyimlerine yönelik yürütmüş

olduğu çalışmada, çocukların sınıf içerisine aile yaşantısını betimlemek için sosyo-dramatik oyun, sınıf içerisinde çıplak bebekleri öpüştürdükleri, beden farkındalığı ve tuvalet eğitimi için kitap köşesi bunun yanında çocukların cinsel eğitime yönelik sorularından yola çıkarak hikayeleştirme gibi uygulamalarını ele aldıklarını bulgulamıştır.

Deniz ve Yıldız (2018) Türkiye Cumhuriyeti okul öncesi eğitim programında cinsel eğitim ve cinsel gelişim açısından incelenen çalışmada okul öncesi eğitim programının esnek ve gelişimsel özelliklere sahip olduğu vurgulanmaktadır. Bu özellikten yararlanılarak programda, cinsel eğitime yönelik kazanım ve göstergelerin artırılması ifade edilmektedir. Ayrıca programda öğretmenlerin sınıf içerisinde cinsel eğitimde kullanabilecekleri materyallere yer verilmesi belirtilmektedir. Alan yazında görüldüğü üzere cinsel eğitimde ne tür uygulamalara başvurulacağı yönünde yöntemsel çalışmaların mevcut olduğu görülmektedir. Fakat elde edilen bulgular ışığında eğitimcilerin ve ebeveynlerin konuya ilişkin materyal, yöntem ve etkinlikleri uygulama ve aktarması konusunda yetersiz oldukları düşünülmektedir.

Öğretmenlerin yanıtları incelendiğinde cinsel eğitim uygulamalarında en fazla mahremiyet eğitimi konusuna yer verdikleri, En az yer verilen konular ise Cinsiyet Eşitliği ve Başkalarının Vücuduna Saygı Duyma konusu olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu öğretmenlerin sınıflarında kullandıkları materyallerin incelenmesi sonucunda çıkan veriler ile de desteklenmektedir. Öğretmenlerin sınıflarında kullanılan materyallerde en yoğun Cinsel Sağlık ana kavramına yer verildiği tespit edilmiştir. Bu Ana Kavramın Konuları İncelendiğinde İse Cinsel İstismar, Saldırı, Şiddet ve Taciz Konusunu materyallerde en çok yer verilen konu olduğu tespit edilmiştir. En düşük Cinsiyet Eşitliği ve Başkalarının Vücuduna Saygı Duyma konusu olduğu materyallerde ise bu konuları kapsayan Toplum ve Kültür ana kavramının yer aldığı

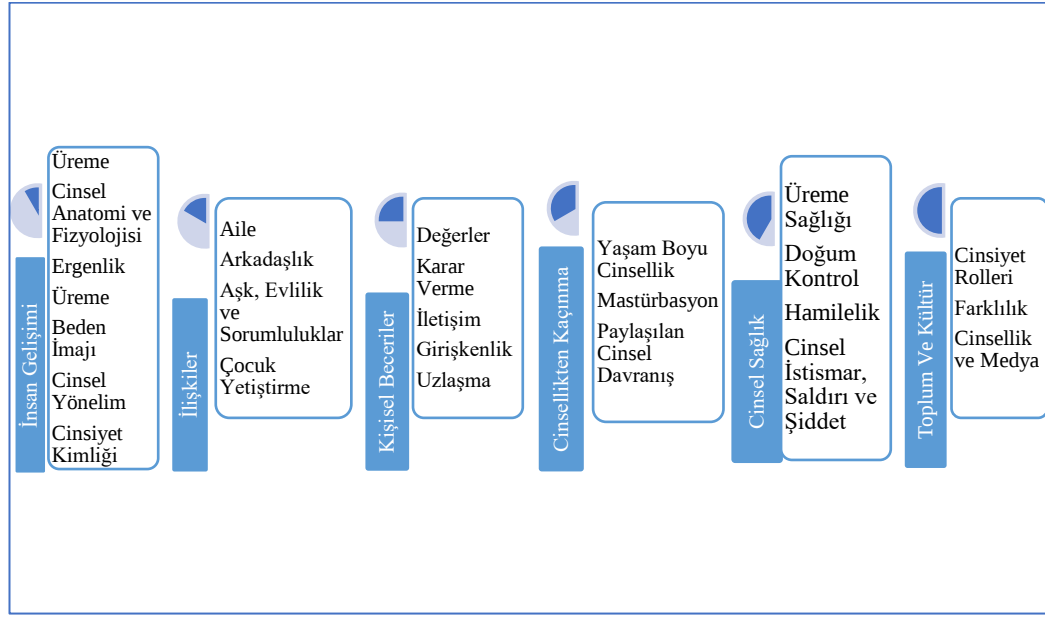
tespit edilmiştir. Elde edilen bulguya benzer çalışmalar; Cheung, Kwan ve Yung (2020) öğretmen adayları ile gerçekleştirdikleri çalışmada karşımıza çıkmaktadır. Çalışmada öğretmen adaylarının cinsel eğitim öğretiminde yüksek oranla bedenini koruma konusu, en düşük oranla bedenini tanıma ve üreme konuları olduğuna ilişkin bulgular elde edilmiştir. Yalkılıç ve Yağan (2023) öğretmenlerle gerçekleştirdikleri çalışmasında öğretmenlerin cinsel eğitim konusu olarak cinsel kimlik, bedeni koruma, cinsiyet farklılıkları ve vücudunu tanıma şeklinde ifadeleri içeren bulgular elde edilmiştir. Ceylan ve Çetin (2015) ebeveynlerle yaptıkları çalışmada ebeveynlerin, cinsel bölgelerin temizliği ve istismar ve ihmalden korunma konularına yer verdikleri tespit edilmiştir. Er, Büyükbayraktar ve Kesici (2016) özel gereksinimli bireylere yönelik cinsel eğitim programının geliştirilmesini amaçlayan çalışmada programın içeriğinde cinsel bölgelerin temizliği, cinsel istismar, cinsiyet farklılıkları gibi konuların yer verilmesi belirtilmektedir. Ayrıca bazı çalışmalar; İşler ve Gürşimşek (2017) ebeveynlerle yaptıkları çalışmada ebeveynlerin istismar, üreme ve cinsiyet farklılıkları konularını ele aldıklarını fakat cinsel gelişim açısından kritik öneme sahip olan mastürbasyon, cinsel merak ve oyun konularına değinilmediği vurgulanmaktadır. Gökdeniz (2018) ilköğretim dönemi öğretmen ve velileriyle yaptığı çalışmada katılımcıların cinsel eğitim programında, ergenlikte ruhsal ve bedensel değişim, ilişkiler, istismar konularını ifade ettiğini ortaya koymaktadır. Çalışmada doğum, cinsel yolla bulaşan hastalıklar, cinsel yolla bulaşan hastalıklar konularının en az yüzdeye sahip olduğu saptanmıştır. Eliküçük ve Sönmez (2011) ebeveynlerle yaptıkları çalışmada ebeveynlerin en fazla çocuklarıyla cinsiyet farklılıkları konusuna değindiklerini ortaya koymaktadır. Ünlüer ve İnan (2021) öğretmen adayları ile yaptıkları çalışmada öğretmen adaylarının cinsel eğitim içeriği ile mahremiyet, bedeni koruma, cinsellik, gelişim alanları, üreme, cinsel kimlik ve rol konularına yönelik

görüş belirttiklerini ortaya koymaktadır. Öğretmenlerin materyalleri incelendiğinde materyallerde en az cinsiyet eşitliği ve başkalarının vücuduna saygı duyma konusunun yer aldığı belirlenmiştir. Fakat Balter (2016) yaptığı çalışmada cinsel eğitimin çocuklarda beden farkındalığı, bilgisi, toplumsal cinsiyet ve istismar konularının içermesini vurgulanmaktadır. Aynı çalışmada, cinsel eğitimi veren kişinin cinsiyetleri sadece biyolojik açıdan ele alınmasının homofobik ve heteronormatif davranışların artırılması yönde etki edileceğine ilişkin görüş belirtmektedir.

Peter, Tasker ve Horn (2015)'a göre cinsel eğitim konularına cinsel kimlik ve cinsiyet kimliğine ilişkin bilgilerin dahil edilmesinin LGBTQ bireylere karşı daha olumlu tutumlara sahip olunması ve cinsiyete dayalı şiddeti azaltabileceğini ifade etmektedir. Bu nedenle araştırmacılar bu konu başlıklarının ele alınmasının çocukta, eleştirel düşünmeyi, interaktif iletişimi, sorumlu karar alınmasını ve empati davranışını geliştirecek özgüven ve yaşam becerileri gibi kazanımların sağlanabileceği vurgulanmaktadır United Nations Population Fond (UNFPA, 2021).

Araştırma kapsamında elde edilen bulgularda görüldüğü üzere cinsel eğitim konularının kapsayıcı ve bütünsellik ilkelerinden uzak olduğu görülmektedir. Bu bağlamda cinsel eğitim ilkeleri Birleşmiş Milletlere bağlı sivil toplum kuruluşu (STK)'lar, WHO ve UNESCO (2023) gibi kurumsal yazarları tarafından revize edilmiş olan cinsel eğitim teknik rehberde geçen ilkeler; gelişim düzeyine uygun, bütünsel, olumlu ve kapsayıcılık, açık iletişim, evrensel değerler, yaşa uygunluk, destekleyici, sürece odaklı, insan haklarına dayalı ve toplumsal katılım ilkelerini içerdiği belirtilmektedir. Bu ilkeler doğrultusunda cinsel eğitim; bedensel imaj, istenmeyen hamileliklerin önlenmesi, bedensel haklar ve cinsel yönelimi veya cinsiyet kimliği farklı olan bireylere saygı duyma gibi konuları oluşturmaktadır (Bridges ve Houser, 2014). Ayrıca Sexuality Information and Education Council of The United States

(SIECUS, 2004) okulöncesi dönemde verilmesi gereken cinsel eğitim konularını cinsel eğitim yönerge kitabında belirtmektedir. Bu çalışma erken çocukluk dönemine yönelik olduğu için yönergede erken çocukluk döneminde ele alınması önerilen konulara değinilmektedir. Bu konular şekil 14’te belirtilmektedir;

Şekil 14: SIECUS’a Göre Okul Öncesi Dönemde Verilmesi Gereken Cinsel Eğitim Konuları (SIECUS, 2004)

Öğretmenlerin yanıtları incelendiğinde kullandıkları materyal açısından incelendiğinde öğretmenlerin çoğunlukla materyal kullanımına yer vermedikleri saptanmıştır. Çalışmada elde edilen bulguya benzer çalışmalar; Kardeş ve Karaman (2018) tarafından yürütülen çalışmada öğretmenlerin, çocukların cinsel istismar durumları ile karşılaşınca ne tür yol ve yönteme başvuracaklarını bilmedikleri ifade ettiklerini tespit etmiştir. Aynı çalışmada günümüzde dijitalleşmenin yoğun bir şekilde ilerlemesine rağmen öğretmenlerin cinsel eğitim uygulamalarında dijital materyallere değinmediklerini belirtilmiştir. Araştırmacılar bu durumu öğretmenlerin geleneksel yöntemlere yoğunluk verdikleri şeklinde yorumlamışlardır. Yine Gençalp ve Gürsoy (2010) tarafından yürütülen başka bir çalışmada Türkiye’de cinsel eğitim

materyallerinin az olduğunu ve okullarda kapsamlı cinsel eğitimin nasıl verileceğine yönelik elverişli ve uygun bir kaynağın bulunmadığı ifade edilmektedir. Bu nedenle yapılan çalışmalara göre cinsel eğitim uygulamalarında kullanılacak materyallerin çocukların gelişim düzeyine uygun, nitelikli bir yapıda olması belirtilmektedir (Güzelyurt, 2020).

Literatürde cinsel eğitim uygulamalarında materyal kullanımını önemi şu şekildedir; Erken çocukluk döneminde cinsellik, doğum, istismardan korunma gibi ele alınması bakımından zor olan konuların çocuklarda daha kolay anlaşılması için materyal kullanımı önemli görülmektedir. (Güzelyurt ve Özkan, 2018). Materyal kullanımının konuyu daha ilgi çekici, anlaşılır ve görsellik kullanılmasıyla otürü verilmek istenilen bilgileri daha kalıcı kıldığı vurgulanmaktadır (Amerika Çocuk Araştırmaları Merkezi, 1971). Ayrıca erken çocuklukta cinsel eğitimde; çocukların fiziksel, bilişsel, akademik, sanatsal becerilerinin gelişmesi için cinsiyete dayalı olmayan oyuncaklar önerilmektedir (Blakemore, 2022). Çocuklara basmakalıp olmayan ve çeşitli cinsiyet rollerini gösteren çocuk kitapları ve bulmacalar (ör., Evde oturan erkek, polis memuru bir kadın) önerilmektedir (Raferty, 2018). Cinsel eğitime yönelik posterler, genital organ kısmında gerçeği yansıtan anatomik bebekler cinsel eğitimle ilgili kitaplar (Aminah ve Astuti, 2017). Şiir ve hikâye kitapları, ayna, eğitici videolar ve aile albümü (NCCA, 1998). Beden bilgisi ve beden fonksiyonları ve değişim egzersizlerini gösteren posterler (Cambridgeshire PSHE service, 2010), Erkek ve kadın vücudunun bölümlerini gösteren posterler (Cambridgeshire PSHE service, 2010), Çizgi romanlar, kukla, resimli hikâye kitapları ve posterler Rakhmawati, Khilmiyah ve Hadjam, 2021). Ayrıca diş fırçası, tarak gibi hijyen ürünleri ve erkek ve kadınların giydiği etek, pantolon, elbise gibi kostümler (Simonrankir, 2019), Cinsel

eğitimi veren kişiler için el kitapları, kılavuzlar, isimsiz soru kutularının kullanılması onerilmektedir (UNESCO, 2018).

Yapılan çalışmada öğretmenlerin cinsel eğitim uygulamalarında çoğunlukla materyal kullanılmadığı görülmektedir. Aynı şekilde, sınıf içerisindeki uygulamalara ilişkin öğretmenlerin en fazla sözlü anlatım yanıtını vermeleri açıkça cinsel eğitime ilişkin materyaller konusunda eksiklik bulunduğunu; var olan materyallerin ise kapsayıcı özellikte olmadığını göstermektedir.

Araştırma kapsamında öğretmenlerin cinsel eğitim uygulamalarında kullandığı 50 materyal incelenmiştir. Bu materyaller; 10 video, 12 resimli ocuk kitabı, 9 poster, 6 oyuncak bebek, 4 boyama kâğıdı, 2 öz bakım materyali, 2 ayna, 1 insan iskeleti, 1 boy lme aracı, 1 paravan, 1 çizim materyali ve 1 blok şeklindedir. Yapılan analiz sonucunda materyaller kontrol listesindeki maddeleri içerip, içermeme durumu konu açısından; kontrol listesinde yer alan maddelerin 33 maddesine evet işaretiyle karşılık bulan Cinsel Sağlık ana kavramı, en az 6 evet işarete karşılık gelen Toplum ve Kültür ana kavramı olduğu saptanmıştır. Diğer ana kavramlar sırasıyla; İlişkiler ana kavramı 15, İnsan Gelişimi ana kavramı 14, Kişisel Beceriler ana kavramı 12, Cinsellikten Kaçınma ana kavramı ise 8 maddede evet seçeneğine karşılık bulunduğu tespit edilmiştir. İncelenen bu materyallerden öğretmenlerin; en çok (n=12) resimli ocuk kitabı, en az (n=1) insan iskeleti, boy lme aracı, paravan, blok ve çizim materyallerini kullandıkları belirlenmiştir. Materyaller kontrol listesine göre incelendiğinde kontrol listesindeki maddeleri en fazla içeren materyalin, Katerina Jonouch ve Mervi Lingman tarafından yazılmış olan “Ben Nasıl Ben Oldum?” (M12), kitabı olduğu tespit edilmiştir. En az madde içeren materyaller; boy lme aracı (M1) paravan (M2), izim etkinliği (M20) ve blok materyali (M4) olduğu saptanmıştır. Kontrol listesinde en fazla Cinsel Sağlık ana kavramı, en az Toplum ve Kültür ana kavramını kapsadığı

belirlenmiştir. Elde edilen bu bulgu ile öğretmenlerin cinsel eğitimi kendini koruma olarak tanımlaması ve cinsel eğitim uygulamalarında en fazla mahremiyet eğitimine yer vermesine ilişkin elde edilen sonuçlarla örtüşmektedir.

Öğretmenlerin cinsel eğitimin kaç yaşında verilmesine yönelik soruya öğretmenlerin büyük oranda cinsel eğitim verilme yaşının 3 yaş olması gerektiği belirlenmiştir. Yapılan çalışmalarda erken çocukluk döneminde çocuklarda var olan cinsel merakın varlığından ötürü cinsel eğitimin erken çocuklukta verilmesi gerektiği yönündedir (Kakavoulis, 1998, Eliküçük ve Sönmez, 2011, Ceylan ve Çetin, 2015, Kardeş ve Karaman, 2018, Ünlüer ve İnan, 2021). Cinsel eğitimin erken çocukluk döneminde başlayıp ergenlik dönemi ve yetişkinlik dönemine doğru devam ettiği belirtilmektedir (DSÖ, UNFPA, BZgA, 2016). Tuğrul ve Artan (2001) ebeveynlerle yaptıkları çalışmada ise ebeveynlerin cinsel eğitim verilme yaşını yüksek oranda ilkokul ve ortaokul çağı olarak akabinde 16-18 yaş olarak belirttiklerine ilişkin bulgular elde edilmiştir. Literatürde cinsel eğitimin erken çocukluk döneminde verilmesi gerektiği yönde birçok çalışma cinselliğin, bireylerin gelişim dönemlerinde farklı şekilde ortaya çıktığı belirtilmektedir. Bebeklerin, çocukların, ergenlerin ve yetişkinlerin gelişimsel olarak ihtiyacının farklı olduğu belirtilmektedir. Bireylerin cinsel gelişimi aşamalarında ortaya çıkan davranışları spesifik ele alan bazı çalışmalar, Bebeklerle yapılan çalışmada bebeklerin 2 yaş civarında cinsel organlarını keşfettikleri bu keşfin yüz ifadesi yoluyla hazzı çağrıştıran tepkiler sergiledikleri gözlemlenmiştir. (Galenson, 1990; Akt., Cacciatore, Korteniemi ve Kaltiala, 2018). Bu bulguyu destekleyen başka bir çalışma Yavuzer (2013)'e göre çocuk yaklaşık iki, üç yaşına geldiğinde hem kendi bedeni hem de etrafındaki bireylerin bedenlerine ilişkin birtakım sorular sorduğu belirtilmektedir. Psikoanalitik kuramın kurucusu Freud'a göre libidonun yoğun olduğu vücut kısımlarını baz alarak belirli bir ayırım yaptığı ifade

edilmektedir (Sağlık, 2021). Freud psikoanalitik teorisinde, gelişim dönemlerinin ilk evresini anal dönem (0-2) yaş olarak belirtilmesi cinsel eğitimin çok erken yaşta başlanması gereken bir eğitim olduğu fikrini güçlendirmektedir. Buna benzer Ünlüer ve İnan (2021) tarafından öğretmen adayları ile yaptıkları çalışmada öğretmen adaylarının, 2 yaş gurubunun merak duygusu özelliğinden ötürü cinsel eğitimin 2 yaşta verilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Çocukların 5-6 yaş civarında ise doktorculuk, evcilik gibi oyunlar oynandığı ifade edilmektedir. Bu oyunlar cinsel oyun kategorisine girmektedir. Ebeveynlerin çocuklara vereceği tepkinin olumsuz olmaması gerektiği ifade edilmektedir. Bu oyunlar, doğal ve süreçle birlikte oluşan oyunlar olarak tanımlanmaktadır (Eliküçük ve Sönmez, 2011).

Okul öncesi dönemde kız çocuklarının “Anne neden pipim yok? Ben nasıl dünyaya geldim? Bu neden erkek, ben neden kızım? Kızlar ve erkekler neden farklı? Erkek çocuklarının ise “Sünnet olursam pipim yok olur mu?” gibi sorular sordukları belirtilmektedir (Artan ve Acer, 2000). Erken çocukluk döneminde çocukların cinsel organlarını merak ettikleri ve dokunma davranışını sıkça gözlemlendiği ifade edilmektedir (Martin, Riazi, Firoozi ve Nasiri, 2020). Başka bir çalışmada okul öncesi dönemindeki çocukların cinsiyet çeşitliliği ve cinsiyet uyumsuzluğu gibi birtakım konuları anlayabildiğini ve açık bir şekilde tartışabildikleri ifade edilmektedir. Bu nedenle okul öncesi dönemin cinsel sağlık için temel oluşturulması için ideal zaman dilimi olduğu belirtilmektedir (Lieberman ve Goldfarb, 2022). Yapılan çalışmalarda da görüldüğü üzere cinsel gelişimin erken yaşlarda başladığı yönde bulgular mevcuttur. UNESCO (2009) cinsel eğitime yönelik yayımladığı teknik rehberde cinsel eğitimin yaşa uygun ve kapsamlılık ilkesine dikkat çekmektedir.

Öğretmenlerin yanıtları incelendiğinde cinsel eğitimin kim tarafından verilmesi sorusuna öğretmenlerin en fazla konunun uzmanı tarafından verilmesi

gerektiği belirtilen bulgu elde edilmiştir. Buna benzer İldeş (1990) alışmasında cinsel eğitimin öğretmenler ve uzmanlar tarafından verilmesi şeklinde ifade içeren bulguları ortaya koymaktadır. CETAD (2006) yayımladığı, 1500 kişi ile görüşülen “Cinsel Sağlık ve reme Sağlığı” araştırma raporunda bireylerin başvurduğu bilgi kaynağı olarak en fazla uzman ve doktorların olduğu bulgulanmıştır. Ayrıca Gökdeniz (2008), İşler ve Gürşimşek (2017) ebeveynlerle yaptıkları çalışmada ebeveynlerin cinsel eğitimi konunun uzmanı tarafından verilmesini ortaya koymaktadır. Cinsel eğitimin anne-baba tarafından verilmesi gerektiğini ortaya koyan birçok çalışma mevcuttur; Çalışandemir, Bencik ve Artan (2008) tarafından yapılan çalışmada, ebeveynleri, çocukların ilk eğitimcileri olmalarından ötürü cinsel eğitimi desteklediklerini ve bu sürecin bir parçası olması gerektiğini ifade etmektedir. Buna benzer Gürsoy ve Gençalp (2010) cinsel eğitimin önemine ilişkin yürüttükleri çalışmada, cinsel eğitim konusunda bilinçlenmenin ailede başladığını vurgulamaktadır. Eliküçük ve Sönmez (2011) ebeveynlerle yaptıkları çalışmada, cinsel eğitimin ebeveynler tarafından verilmesi gerektiği sonucuna ulaşmaktadır. Ayrıca İldeş (1990) tarafından yrtlen çalışmada, cinsel eğitimin verilme durumu; erkek ebeveynin erkek çocuğuna, kadın ebeveynin ise kız çocuğuna verilmesi şeklinde ortaya çıkmıştır. Benzer bir çalışmada da Ceylan ve etin (2015) alışmasında kız çocuklarına annenin, erkek çocuklarına ise babası tarafından verilmesini yönde bulgular elde edilmiştir. nler ve İnan (2021) tarafından yapılan çalışmada ise cinsel eğitim verilme durumunu ev- okul iş birliği olması gerektiği yönünde bulgular elde edilmiştir.

Çalışmada cinsel eğitimin kim tarafından verilmesi sorusuna öğretmenlerin en fazla konunun uzmanı tarafından verilmesi gerektiği belirtilen bulgu elde edilmiştir. Elde edilen bu bulguda öğretmenlerin cinsel eğitim konusunda kendilerini yeterli hissetmediği ve cinsel eğitim konusunda yeterli donanıma sahip olmadığı

düşünülmektedir. Ayrıca öğretmenlerin cinsel eğitim konusunun toplumda “tabu” olduğunu düşünmeleri ve bu durum karşısında sorumluluk almak istemediği düşünülmektedir. Cinsel eğitimin gelişimini etkileyen bu hususlar literatürde şu şekilde ele alınmaktadır; Toplumda cinsel eğitime ilişkin var olan yaygın inanışların cinsel eğitimi engelleyen en büyük nedenlerinden biri olarak görülmektedir. Bu kanıyı destekleyen bazı çalışmalar; Çalışandemir, Bencik ve Artan (2008) tarafından yürütülen çalışmada sonucunda ebeveynlerin cinsel eğitimden kaçınmalarının nedeni, konuya ilişkin utanç duygusuna sahip olmaları ve cinsel eğitim konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları saptanmıştır. Buna benzer Balter (2016) tarafından yürütülen çalışmada, öğretmenlerin cinsel eğitim uygulamalarında ebeveyn katılımının düşük olduğuna ilişkin görüş bildirdiklerini ortaya koymaktadır. Dolayısıyla cinsel eğitimi verecek kişinin, toplumdaki tabulardan uzak bilimsel yöntemlerle ilerlemesini vurgulamaktadır. Ayrıca çocukların ihtiyaçlarını tespit etmesi ve buna göre yöntemler geliştirmesi, geliştirilen bu yöntemlerin çocuğun işlem öncesi dönemde olmasından dolayı kaynakların somutlaştırılması gerektiği düşünülmektedir.

Öğretmenlerin yanıtları incelendiğinde öğretmenlerin en fazla çocuğa bilgi veren ve mahremiyetini öğreten bir role sahip olduğu belirlenmiştir. Alan yazında öğretmenin cinsel eğitimde rolüne ilişkin yapılan çalışmalarda, öğretmenin cinsel eğitim uygulamalarında çocukların ilgi ve ihtiyaçlarının neler olduğunu doğru bir şekilde tespit etmesi ve cinsel eğitimle ilgili toplumun yapısına uygun bir içerik ve etkinlik oluşturması çocukların sınıf içerisinde kendilerini ifade edebileceği rahat ve güvenli bir atmosfer oluşturması gerektiği vurgulanmaktadır (Barr, vd., 2014). Suhanberdyeva (2018)’e göre cinsel eğitim veren öğretmenin cinsel organlar ifade etmek için bilimsel bir terminoloji kullanmasını belirtmektedir. Bu bağlamda cinsel eğitim uygulamalarında öğretmenin cinsel eğitimi doğru ve etkili bir şekilde

verebilmesi önemli görülmektedir. Öğretmen, bilimsel bilgi paylaşımında bulunarak çocukları riskli davranışlardan korumaktadır. Bu nedenle öğretmenin çocuklara cinselliğin farklı boyutlarının var olduğunun aktarılması ve bu sürecin sağlıklı bir şekilde yürütmesi öğretmenin bilgi donanımı ile ilişkilendirilmektedir (Francis, 2012). Ayrıca öğretmenin, çocukların cinsellikle ilgili sahip olduğu bilgi, tutum ve sosyalleşme davranışlarını etkileme açısından ciddi bir konumda olduğu düşünülmektedir (Cheung, Kwan ve Yim, 2021). Okulların cinsel eğitime önem vermelerinin ve öğretmen kadrosunu cinsel eğitim açısından eğitilmesinin çocukların cinsel hayatının dolaylı olarak duygusal ve sosyal gelişimlerine katkısı olacağı ifade edilmektedir (Kardeş ve Kahraman, 2018). Cinsel eğitimi verecek öğretmenin kendine güvenmesi, istikrarlı ve meslektaşları ile iş birliği içinde olması gerektiği belirtilmektedir. Öğretmenin araştırmacı, sorgulayan ve bilimsel kaynaklara hâkim olması gerektiği vurgulanmaktadır (Çetin, 2021). Öğretmenin; bulunduğu ülkenin eğitim sisteminde, cinsel eğitim açısından müfredatta ne tür bilgiler olduğu ve ülkenin hukuk sisteminde cinsel eğitim ile ilgili yasaların varlığı hakkında bilgi sahibi olması gerektiği belirtilmektedir (Breuner ve Mattson, 2006).

Öğretmenin cinsel eğitimde rolüne ilişkin yapılan çalışmalarda ise öğretmenin, cinsel eğitimle ilgili özel eğitimlerin alınması vurgulanır. Cinsel eğitim uzmanları tarafından eğitim alınması, akademik kurs ve hizmet içi eğitim kurslarına katılabileceği belirtilmektedir (SIECUS, 2004). Alan yazında öğretmenlerin cinsel eğitime ilişkin rolü bu şekilde tasvir edilmektedir. Bu araştırma sonucunda ise öğretmenlerin tam olarak bu rollerin tümünü yerine getirmediği söylenebilir.

Öğretmenin cinsel eğitimde çocuğun mahremiyetini öğretme rolünü ifade etmesi, çalışmada öğretmenin cinsel eğitimin tanımında çocuğun kendini koruması, sınıf içerisinde yer verdikleri uygulamaya ilişkin mahremiyet eğitimi ve kullandıkları

materyallerde cinsel sağlık ana kavramında en yoğun cinsel istismar, saldırı, şiddet ve taciz konusunu kapsadığı ve bulguların aynı noktada kesiştiği dikkati çekmektedir. Elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin cinsel eğitime ilişkin uygulamalarının temelde çocuğu zarardan ve istismardan koruma öncelikli olduğu görölmüştür.

Öğretmenlerin yanıtları incelendiğinde cinsel eğitimde uygulamalarında en fazla zorluk yaşadıkları konunun cinsel eğitime ilişkin ailelerin tutumu olarak belirlenmiştir. Alanyazında cinsel eğitim zorluklarında ilişkin yapılan çalışmalarda, Gerouki (2008) yılında cinsel eğitime yönelik öğretmenlerle yaptığı çalışmada öğretmenlerin cinsellik ve ilişkiler temasını uygulama noktasında ki en büyük engelin araştırmacı elde ettiği bulgulardan; “materyal eksikliği” ve cinsel eğitimi konusunun “tabu” olduğu belirlenmiştir. Yine benzer çalışmalar; Fauziyah, Yusuf ve Yuwono (2023) tarafından yaptıkları çalışmada öğretmenlerin, cinsel eğitim öğretiminin temel bir sorun olduğu ve materyal eksikliğinden kaynaklı kafa karışıklığı yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Ünlüer (2018) çalışmasında öğretmenlerin cinsel eğitimle ilgili bilgi almadıklarını ve informal yolla aldıkları bilgilerin cinsel eğitim verebilmesi için yetersiz olduğu saptanmıştır. Aynı şekilde Çapar ve Simsar (2020) çalışmada öğretmen adaylarının cinsel eğitim verme konusunda kendilerini yetersiz hissettikleri ve bu konuda yeterli bilgiye sahip olmadıkları saptanmıştır. Elde edilen bulguya benzer çalışmalar; Balter (2016) tarafından yürütölen çalışmada cinsel eğitimin verilmesine yönelik ailelerin tutumundan kaynaklı eğitimcilerin konuya ilişkin endişe duydukları sonucuna ulaşılmıştır. Faize, Sabir ve Idrees (2023) çalışmada öğretmenlerin cinsel eğitime ilişkin yeterli bilgiye sahip olmadığı ebeveynlerin de okulda cinsel eğitim fikrine karşı çıktıklarına ilişkin bulgular elde etmiştir. Benzer bir çalışma, Güzelyurt, Yalçinkaya, Saluci, Öglü ve Ürüm (2019) tarafından yürütölen çalışmada öğretmenlerin, cinsel eğitim konusunda ki engellerden aile tutumları ile ilgili baskıcı,

eğitimsiz ve bu konuya ilişkin tabuları olduğuna ilişkin ifadeler kullanıldığı belirtilmektedir. Tuğrul ve Artan (2001) yılında cinsel eğitim ile ilgili annelerle yaptığı çalışmada annelerin cinsel içerikli soruları yanıtlarken “utanma ve heyecan” duydukları saptanmıştır. Yapılan bu çalışmalar ve elde edilen bulgu arasında benzer sonuçlar elde edildiği görülmektedir. Elde edilen bulgu ve yapılan çalışmalarda da cinsel eğitimin halen bir “tabu” olarak görüldüğü gözlemlenmiştir.

Fakat İldeş (1990) ebeveynlerin cinsel eğitimi aktarabilmeleri için utanma, ön yargı, tabu düşünceleri yenmeleri bunun yerine çocuğun gelişimine odaklanması vurgulanmaktadır. Ayrıca ebeveynlerin cinsel eğitime ilişkin bu tutumlarının bireyin cinsel gelişimine ilişkin olumsuz bir etki yaratabileceği ifade edilmektedir (Tuğut ve Gölbaşı, 2019). Cinsellik eğitime yönelik zorluklar ve mücadele artarken, en çok ihtiyaç duyulan şeyin kapsamlı cinsellik eğitime erişimin bir insan hakkı olduğunu ve herkesin yararına olduğunu topluma hatırlatacak güçlü siyasi liderlik olduğu belirtilmektedir. Cinsel eğitim kişinin kendi haklarını bilmesi ve başkalarının haklarına saygı duyması, sağlığını koruması, cinsellik ve ilişkilere karşı olumlu tutum benimsemesi ile ilgili olduğu ifade edilmektedir (Mijatovic, 2020).

Öğretmenlerin yanıtları incelendiğinde cinsel eğitimde öngörülen kazanım olarak öğretmenlerin, en fazla kendini koruma kazanımı ifadesi olarak belirlenmiştir. Öğretmenlerin cinsel eğitim kazanımı olarak kendini koruma ifadesine ilişkin elde edilen bulgu ile öğretmenlerin cinsel eğitimi tanımlarken kendini koruma olarak tanımlamasına ilişkin benzer bulgular elde edilmiştir. Bu nedenle öğretmenlerin cinsel eğitimi kendini koruma kavramı ile ilişkilendirdikleri söylenebilir. Cinsel eğitimin çocuklara sağladığı kazanımlara ilişkin çalışmalarda; Gürsoy ve Gençalp (2010)’e göre bireylerin cinsel eğitime ilişkin bilgi ve tutumlarının gelecekte cinsel yaşamlarına, aile sistemine ve üreme davranışlarını doğrudan etkilemektedir. Ayrıca

önemli kazanımlardan biri de cinsel eğitimin, çocuklara yönelik cinsel istismar, cinsel şiddeti önlemeye yönelik verilen mücadeleye kaynaklık sağladığı belirtilmektedir. Özellikle COVID-19 döneminde çocukların çevrimiçi platformlarda çevrimiçi tacize, cinsel zorbalığı ve cinsel sömürü konularında daha savunmasız kaldıklarını cinsel eğitimin bu riskleri azaltabileceği ayrıca kadına yönelik toplumsal şiddet ve ayrımcılığın önlenmesi, cinsel yönelimi farklı bireylerin maruz kaldığı homofobik davranışların önlenmesi için güvenli bir eğitim ortamı sağlamada önemli görülmektedir (Mijatovic, 2020).

Öğretmenlerin yanıtları incelendiğinde öğretmenlerin çoğunlukla cinsel eğitime yönelik herhangi bir eğitim almadıkları yönde bulgu elde edilmiştir. Benzer olarak (Dereobalı, Karadağ ve Sönmez (2013) okul öncesi öğretmenleri ile yaptıkları çalışmada da öğretmenlerin cinsel eğitime ilişkin öğretmenlerin lisans eğitimi süresince herhangi bir eğitim almadıkları tespit edilmiştir. Gümüş ve Altınsoy (2015) rehber öğretmenleri ile yaptığı çalışmada öğretmenlerin %50'sine yakınının cinsel eğitim hakkında herhangi bir eğitim almadıklarını ortaya koymaktadır. Benzer bir çalışmalarda; Gökdeniz (2008) ebeveynlerle yaptığı çalışmada yönelttiği “çocukluğunuzda cinsel eğitime yönelik bir ders almak ister miydiniz?” sorusuna ebeveynlerin %80 oranında ‘evet’ yanıtı içeren ifadeler kullandıklarını ortaya koymaktadır. Kardeş ve Karaman (2018) öğretmenlerin yürüttükleri çalışmada, öğretmenlerin cinsel eğitime yönelik derslerin seminer, konferans, hizmet içi eğitim ve lisans seviyesinde derslerin verilmesi gerektiğini ifade eden bulgular elde edilmiştir. Güzelyurt, vd., (2019) öğretmenlerle yaptıkları çalışmada, öğretmenlerin cinsel eğitim verme konusunda yetersiz olduklarını ortaya koymaktadır. Bu nedenle cinsel eğitimin lisans düzeyinde ders olarak verilmesi ve hizmet içi eğitimlerle cinsel eğitimin geliştirilmesi önerilmektedir. İşler ve Gürşimşek (2017) ebeveynlerle yaptıkları

Çalışmada, ebeveynlerin cinsel eğitim konusunda yetersiz olduklarını saptamıştır. Bu bağlamda cinsel eğitimin geliştirilmesi, okul öncesi eğitimi programına entegre edilmesi ve okul-aile iş birliği çerçevesinde bilinçlenme faaliyetlerinin yürütülmesi ifade edilmektedir. Cinsel eğitime ilişkin derslerin seminer, konferans, hizmet içi eğitim ve lisans düzeyinde ders olarak verilmesini önermektedir. Gümüş ve Altınsoy (2015) ise cinsel eğitime yönelik kısa süreli seminer ve kursların cinsel eğitim uygulamalarının geliştirilmesi için yeterli olmayacağı belirtilmektedir. Kılınç (2023) günümüzde internet kullanımının yaygınlaştığını ve erişiminin de kolaylaştığını belirtmektedir. Bu nedenle cinsel eğitim uzmanları tarafından internet kaynaklı, bilinçli cinsel eğitimler verilebileceği ifade edilmektedir.

Yapılan çalışmada çoğunlukla öğretmenlerin cinsel eğitime ilişkin herhangi bir eğitim almadıkları ortaya çıkmıştır. Literatürde benzer sonuçları taşıyan çalışmaların olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin bilgi yetersizliğinden kaynaklı cinsel eğitimden kaçındıkları düşünülmektedir. Bu nedenle öğretmenlerin, çocukların cinsel eğitimi, konusunda kendilerini yetersiz hissettikleri düşünülmektedir. Bu nedenle hizmet içi eğitim, evrimii kurslar, lisans düzeyinde derslerin verilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

Sonuç olarak bu çalışmada, öğretmenlerin cinsel eğitimi çocuğun kendini koruması şeklinde tanımladıkları tespit edilmiştir. Elde edilen bu sonuç öğretmenlerin sınıfta kullandıkları materyallerde en çok Cinsel Sağlık ana kavramının maddelerini içeren veriler ile örtüşmektedir. Öğretmenlerin cinsel eğitim uygulamalarında en fazla sözlü anlatıma yer verdikleri saptanmıştır. Öğretmenlerin cinsel eğitim uygulamalarında en fazla mahremiyet eğitimi, en az Başkasının Vücuduna Saygı Duyma ve Cinsiyet Eşitliği konusuna yer verdikleri saptanmıştır. Bu veriler öğretmenlerin sınıflarında kullandıkları materyallerde en yoğun Cinsel Sağlık ana

kavramını içermesi sonucu ile örtüşmektedir. Cinsel eğitimde materyal kullanımı açısından incelendiğinde ise öğretmenlerin çoğunlukla materyal kullanımına yer vermedikleri saptanmıştır. İncelenen materyallerin ise yapılan analiz sonucunda materyaller kontrol listesindeki maddeleri içerip, içermeme durumu konu açısından; kontrol listesinde yer alan maddelerin 33 maddesine evet işaretiyle karşılık bulan Cinsel Sağlık ana kavramı, en az 6 evet işarete karşılık gelen Toplum ve Kültür ana kavramı olduğu saptanmıştır. İncelenen bu materyallerden öğretmenlerin; en çok (n=12) resimli çocuk kitabı, en az (n=1) insan iskeleti, boy ölçme aracı, paravan, blok ve çizim materyallerini kullandıkları belirlenmiştir. Materyaller kontrol listesine göre incelendiğinde kontrol listesindeki maddeleri en fazla içeren materyalin, Katerina Jonouch ve Mervi Lingman tarafından yazılmış olan “Ben Nasıl Ben Oldum?” (M12), kitabı olduğu tespit edilmiştir. En az madde içeren materyaller; boy ölçme aracı (M1) paravan (M2), çizim etkinliği (M20) ve blok materyali (M4) olduğu saptanmıştır. Kontrol listesinde en fazla Cinsel Sağlık ana kavramı, en az Toplum ve Kültür ana kavramını kapsadığı belirlenmiştir. Elde edilen bu bulgu ile öğretmenlerin, cinsel eğitimi kendini koruma olarak tanımlaması ve cinsel eğitim uygulamalarında en fazla mahremiyet eğitime yer vermesine ilişkin sonuçların örtüştüğü tespit edilmiştir. Öğretmenlerin cinsel eğitimi 3 yaşında verilmesi gerektiği şeklinde ifade ettikleri tespit edilmiştir. Ayrıca cinsel eğitimin kim tarafından verilmesi sorusuna öğretmenlerin çoğunlukla konunun uzmanı tarafından verilmesi gerektiği şeklinde saptanmıştır. Öğretmenlerin cinsel eğitimdeki rolüne ilişkin öğretmenlerin en fazla çocuğa bilgi veren ve mahremiyetini öğretme şeklinde ifade ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bu bulgu ile öğretmenlerin cinsel eğitimi kendini koruması olarak tanımlaması, konuyu mahremiyet eğitimi, sınıf içerisinde yer verdikleri uygulamaya ilişkin kullanılan materyallerin Cinsel Sağlık ana kavramını içerdiği

sonuçlarla örtüşmektedir. Öğretmenlerin cinsel eğitimde en fazla zorluk yaşadıkları konunun aile tutumu olarak ifade ettikleri belirlenmiştir. Cinsel eğitimde öngörülen kazanımların ise öğretmenlerin en fazla kendini koruma olarak ifade ettikleri saptanmıştır. Bu bulgu öğretmenlerin cinsel eğitimi tanımlarken kendini korumasına ilişkin elde edilen bulgu ile benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Bu nedenle öğretmenlerin cinsel eğitimi kendini koruma kavramı ilişkilendirdikleri söylenebilir. Öğretmenlerin cinsel eğitimi alma durumu açısından incelendiğinde ise öğretmenlerin çoğunlukla cinsel eğitime yönelik herhangi bir eğitim almadıkları saptanmıştır.

Bölüm 6

ÖNERİLER

Çalışmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda, öğretmenlere ve araştırmacılara birtakım önerilere bu bölümde yer verilmektedir. Bu öneriler aşağıda belirtilmektedir.

6.1 Öğretmenlere Yönelik Öneriler

- 1- Sınıfta cinsel eğitim ele alınırken somutlaştırmanın sağlanması için materyal kullanımı,
- 2- Belirli gün ve haftalarda (Örn., 20 Kasım Dünya Çocuk Hakları Günü) bu konuya daha fazla önem verilmesi,
- 3- Cinsel eğitim konusunun eğitim programı ile bütünleşmesi,
- 4- Sınıfta bulunan merkezlerde cinsel eğitime yönelik materyallerin olması,
- 5- Cinsel eğitimde ebeveyn ile iş birliği sağlanması ve bilgilendirilmesi,
- 6- Cinsel eğitimde daha yetkin olmak için uzmanlar tarafından verilen konferans, seminer, çevrimiçi kurslara katılması önerilmektedir.

6.2 Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- 1- Okul öncesi eğitim programında cinsel eğitime yönelik doğrudan veya dolaylı kazanım ve göstergelerin analiz edilmesine yönelik araştırma yürütülebilir,
- 2- Çocukların sınıf içerisinde cinsel eğitime yönelik sorduğu soruların araştırılmasına yönelik çalışma yürütülebilir,
- 3- Okul öncesinde cinsel eğitim materyallerinin nasıl geliştirilebileceğine yönelik araştırma yürütülebilir,

- 4- Ebeveynlerin ev ortamında cinsel eğitimi nasıl verdikleri ile ilgili araştırma yürütülmesi önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Acay, E. (2018). Okul Öncesi Çocuklarının Renk ve Doku Bilgilerini Edinmelerine Montessori Eğitim Yönteminin Etkililiği. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- American Academy of Pediatrics. (2020). Sexuality Education for Young Children. Pediatrics, 146(2).
- American Academy of Pediatrics. (2023). Sexuality education for Children and Adolescents. Pediatrics, 142(2).
- Amerika Çocuk Araştırmaları Merkezi. (1971). Çocuğun Cinsel Soruları ve Cevapları. Çeviren: Mebuse Sürmeli. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Aral, N., Kandır, A., ve Yaşar, M.C. (2000). Okul Öncesi Eğitim ve Anasınıfı Programları. İstanbul: Yapa Yayıncılık.
- Artan, M., ve Acer, E. (2000). Okul Öncesi Eğitimde Cinsel Eğitim: Bir Durum Çalışması. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 17 (1), 77-86.
- Astuti, B., Sugiyatno, S., ve Aminah, S. (2017). The Development of Early Childhood Sex Education Materials for Early Childhood Education (ECE) Teachers Journal Pendidikan dan Pemberdayaan Masyarakat, 4(2), 113-120.

- Aydoğdu, F. (2017). Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Gelişimi ve Cinsel Eğitim. Editör. Aynal. İşletim Sistemleri Yayıncılık. Çocuk gelişimi, 1-2.
- Balter, A. S. (2016). The Development of Sexuality in Childhood in Early Learning of Ontario Early Childhood Educators Perceptions. The Canadian Journal of Human Sexuality, 25(1), 251-263.
- Bayhan, P. S., ve Artan, İ. (2005). Cinsel Gelişimin Farklı Yetersizliği Olan 48-72 Ay Çocuklarda İncelenmesi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakóltesi Özel Eğitim Dergisi, 20(4), 737-762.
- Baysan, M. P. (2020). 3-6 Yaş Döneminde Çocuklara Sahip Anne Babaların Cinsel Gelişim ve Eğitim Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ve Tutumları. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Blakemore, S. J. (2022). Gender stereotypes in children toys: A critical review. Journal of Applied Development Psychology, 64, 101275.
- Bocking, S., Robinson, B., Rosser, S., Madenci, E. ve Coleman, E. (2002). Sexual Education and Sexual Abuse: A Review of the Literature. Child Abuse and Neglect, 26(11), 1105-1120.
- Bozkurt, A. ve Akalın, S. (2010). Okul Öncesi Eğitimde Materyal Kullanımı. Ankara: Pegem Akademi.

Bridges, L. J., ve Houser, J. (2014). Comprehensive Sexuality Education: A Review of The Evidence. *Journal of Adolescent Health*, 55(5), 573-580.

Bulut, N. (1998). Türkiye’de Cinsel Eğitim. Ankara: Türk Psikologlar Derneği.

Bulut, N. (2021). Cinsel Eğitim: Tarihsel Gelişim, Güncel Durum ve Öneriler. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Cacciatore, M., Korteniemi, H., and Kaltiala-Heino, R. (2018). Effects of A School-Based Sex Education Program on Childrens Sexual Knowledge, Attitudes and Behaviors: A Randomized Controlled Trial. *Child Abuse and Neglect*, 76, 157-167.

Cambridgeshire PSHE service. (2010). Body knowledge and body function posters. Cambridge: Author.

Ceylan, B., ve Çetin, A. (2015). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Cinsel Eğitim: Öğretmen Görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(1), 161-177.

Cheung, Y., Kwan, Y. T., Ve Yim, P. S. (2021). Pre-service Early Childhood Teachers Perception About Sexuality Education and Behavioural Intentions Towards Childrens Curiosity About Sexuality. *Journal of Early Childhood Education*, 48(6), 605-621.

Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği. (2022). Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği 2022 Yılı Faaliyet Raporu. İstanbul: CETAD.

Commissioner for human rights. (2023). Comprehensive sexuality education protects children and helps build a safer Inclusive society.
<https://www.coe.int/ca/web/commissioner/-/comprehensive-sexuality-education-protects-children-and-helps-build-a-safer-inclusive-society>
(06.07.2023 tarihinde erişilmiştir).

Creswell, J. (2013) Qualitative Inquiry & Research Design. London, Sage Publications.

Cyprus Family Planing Association, (2015). Implementing Mandatory Sexuality Education for Teens in Cyprus. Nicosia, Cyprus.

Çalışandemir, F., Bencik, A., ve Artan, E., (2008). Çocukların Cinsel Eğitimi: Geçmişten Günümüze Bir Bakış. Eğitim ve Bilim, 35(157), 15-26.

Çapar, E., Ve Simsar, A. (2022). Okul öncesi öğretmen adaylarının cinsel eğitime ilişkin görüşleri ve çocuk istismarına yönelik görüşleri. Yaşadıkça Eğitim, 23(1), 1-18.

Çelikkaya, A., (1991). Eğitim Bilimine Giriş. Ankara; Anı Yayıncılık

Çetin, H. (2021). Okul Öncesi Eğitimde Cinsel Eğitimin Önemi ve Etkili Yöntemleri. Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi, 4(2), 377-397.

Deniz, L., Genç, K. ve Öztürk, S. (2018). Cinsel eğitimde kullanılan yazılı materyallerin etkililiği: Bir meta-analiz çalışması. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 33(2), 303-316.

Deniz, Ü., ve Gözütok, A. (2017). Okul Öncesi Dönem Çocuk Kitaplarının Cinsel Gelişim ve Cinsel Eğitim Açısından İncelenmesi. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 10(49), 424-431.

Deniz, Ü., Yıldız, R. (2018) Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Programında Cinsel Gelişim ve Cinsel Eğitim. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 38 (2): 431-447.

Department for Education and Child Development. (2013). Early Childhood and Care: Curriculum Framework. Victoria, Australia: Department for Education and Child Development.

Deutsch, M. (2023) Psikoseksüel Gelişim Evreleri. Bekir Onur (Çev.) Psikoloji Bülteni, 58 (2), 233-248.

Doğu Akdeniz Üniversitesi. (2015, 28 Ekim). DAÜ’de “Cinsel Gelişim, Cinsellik Eğitimi ve Tacizden Korunma” konferansı gerçekleştirildi. <https://www.emu.edu.tr/tr/haberler/haberler/daude-cinsel-gelisim-cinsellik-egitimi-ve-tacizden-korunma-konferansi-gerceklestirildi/1206/pid/776> (22.10.2023 tarihinde erişilmiştir).

Dökmen, F. (2015). Toplumsal Cinsiyet ve Cinsiyet Roller. İstanbul: Sistem Yayıncılık.

Ecevit, G. (2021). Cinsiyet Roller ve Toplumsal Cinsiyet. Ankara: Nobel Yayınları.

Edward, J., Ve Coleman, E. (2004). Sexual Educaiton and Sexual İdentity. Journal of Sex Education and Therapy, 29(2), 111-122.

Eliküçük, A. ve Sönmez, S. (2011). 6 Yaş Çocuklarının Cinsel Gelişim ve Eğitimiyle İlgili Ebeveyn Görüşlerinin İncelenmesi. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 25(25), 45-62.

Er, R. K., Büyükbayraktar, Ç. G., Ve Kesici, Ş. (2016). Özel Eğitim Gereksinimi Olan Öğrenciler için Cinsel Eğitim Programı Geliştirme. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 14(2), 224-234.

Erbaş, C. N. ve Kurt, D. (2022). Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocukların Cinsel Eğitime Erişimi: Bir Durum Değerlendirmesi. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 11(2), 136-151.

Erişen, Y. ve Güleş, F. (2007). Montessori Materyallerinin Tasarım Kalitesi Özelliklerinin Değerlendirilmesi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (18), 287-305.

Erşan, M. (2020). Okul öncesi dönemde gelişim ve eğitim. Ankara: Pegem Akademi.

Esen, B. (2006). Ergenlerde Yetkinlik Beklentisi Ölçeği: Türkçe Uyarılması Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Eurasian Journal of Educational Research*, 25(2), 62-72.

Faize, F. A., Sabir, S., ve Idrees, S. (2023) Let Us Talk About Sexual Education! Views and Practices of Parents and Teachers İn Pakistan, *American Journal of Sexuality Education*, DOI:10.1080/15546128.2023.2187500.

Fajarwatiningtyas, R. ve Ishaq, M. (2020). The Importance of Sexuality Education for Early Childhood. *Journal of Early Childhood Education*, 14(1), 1-12.

Fauziyah, L., Yusuf, M., Yuwono, J. (2023). Sexual Health Among Autism Adolescents in Special Schools. *İnternational journal of management, entrepreneurship, social science and humanities*, 6, (1).

Francis, G. (2012). The importance of teacher training in sexual education. *Sex Education*, 12(3), 271-282.

Garlito, C., Munoz, V., Garcia, V. (2023). Perceptions of sex education among spanish masters students: A mixed-methods study. *Sex Education*, 23(6), 627-640.

Gerouki, M. (2008). “Innovations” on hold: Sex Education in the Greek Primary Schools. *Health Education*, 109(1), 49-65.

Gökdeniz, Ş. (2008). İlköğretimde Cinsel Bilgiler Eğitimi Konusunda Öğretmen ve Veli Görüşleri. (Yüksek Lisans Tezi), Bursa Uludağ Üniversitesi.

Gölbaşı, Z. (2003). Sağlıklı Gençlik ve Toplum İçin Bir Adım: Cinsel Sağlık Eğitimi.

Aile ve Toplum Dergisi, (5); 2, Sivas.

Guidelines for Comprehensive Sexuality Education, Sexuality information and education council of the Unites States (SIECUS), Kindergarden-12 Grade, 3 rd edition, 2004. <https://siecus.org/resources/the-guidelines/> Erişim Tarihi: 29.11.2022

Gümüş, S. S., Altınsoy, M. (2015). Hatay Okullarında Engellilerin Cinsel Eğitimi Durum Değerlendirmesi. Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 6(2), 63-72.

Güner, Ü. Ç., Aktaş, S. (2022). Okul Öncesi Cinsel Eğitime Yönelik Ebeveynlerin Bilgi Tutum ve Uygulamaları, Androloji Bülteni, 24 (1): 11-19.

Gürsoy, D. E., Gençalp, N. S. (2010). Cinsel Sağlık Eğitiminin Önemi. Sosyal Politika Çalışmalar Dergisi, 23(23), 29-36.

Güzelyurt, T. ve Özkan, Ö. (2018). Okul Öncesi Dönemde Çevre Eğitimi: Çocuk Kitaplarına Yönelik Bir İnceleme. Turkish Studies, 13(11), 651-668.

Güzelyurt, T., Yalçinkaya, Ö., Saluci, Ü., Öglü, H. ve Ürüm, R. (2019). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Cinsel Eğitime İlişkin Görüşleri. Çocuk Edebiyat ve Dil Eğitimi Dergisi, 2(2), 110-122.

- Haneem, S., Deneerwan, M., Nor, M., Ve Nor Shuradi, N. H. (2022). Contextual factors influencing the teaching of sexual education in Malaysian primary schools: A qualitative study. *Global Health Promotion*, 29 (1), 130-146.
- İldeş, N. (1990) Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Anne ve Babalarının Cinsellik ve Cinsel Eğitim Konusundaki İnanış ve Uygulamaları ile Çocukların Cinselliğe İlişkin Meraklarına Karşı Genel Tutum, Davranış ve Tepkilerin İncelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi) Hacettepe Üniversitesi, s:41-52,70, Ankara
- İşler, S. (2017). Okul Öncesi Dönem Çocuğu olan Ebeveynlerin Cinsel Gelişime ve Cinsel Eğitime Yönelik Bilgi Düzeylerinin ve Tutumlarının İncelenmesi. (Yüksek lisans tezi), Doğu Akdeniz Üniversitesi, Gazimağusa, KKTC.
- Jin, J. (2021). Chinese Parents Sexual Knowledge and Attitudes Towards Sex Education. *Journal of Sex Education of Sex Research*, 58(1), 1-10.
- Jones, J., Thomas, S., ve Smith, E. (2017). What Do They Think? Primary school teachers views and experiences of sex education. *Sex Education*, 17(2), 181-195.
- Kakavoulis, A.K. (1998). Early childhood altruism: how parents see behavior in their young children. *Early Child Development and Care*, 140, 115-126.
- Kakavoulis, D. (2007). The Development of Sexuality in Children: A Review of the literature. *European Early Childhood Education Research Journal*, 15(2), 227-242.

Kan, Ü. D. (2007). Okul Öncesi Değerlendirme Aracı Olarak Portfolio. Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 27 (1), 169-178.

Kapıkıran, N. A., Ve Özgüngör, S. (2011). Hemşirelik Kuramları ve Kavram Haritalarıyla. Ankara: Detay Yayıncılık.

Karataş, Z. (2017) Sosyal Bilim Araştırmalarında Paradigma Değişimi: Nitel Yaklaşımın Yükselişi. Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi,1(1) :70-86.

Kardeş, S., ve Karaman, A. (2018). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Cinsel Eğitim Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi. Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi, 4(2), 377-397.

Karoğlu, H., ve Ünüvar, P. (2017). Okul öncesi dönem çocuklarının gelişim özellikleri ve sosyal becerileri. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 231-254.

Kaya, A. (2014). Cinsel Yönelim, Cinsiyet Kimliği ve Toplumsal Cinsiyet. Toplum ve Sosyal Hizmet, 25(2), 195-214.

Kıran Yılmaz, N. (2011). Cinsel Eğitim: Tarihsel Gelişim, Güncel Durum ve Öneriler. Ankara, Türkiye: Nobel Yayıncılık.

Köse Öztürk, S. (2023). Okul Öncesi Çocuk ve Cinsel Eğitim. Ekip Norma Razon: <https://www.ekipnormarazon.com/makalelerimiz/egitim/okul-oncesi-cocuk-ve-cinsel-egitim/> (13.10.2023 tarihinde erişilmiştir).

Künüçen, H. H.; Köksal N. Y. (2021). Psikanalitik Eleştiri Yaklaşımı ile Bir Film Okuması: Black Swan. İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 13(2), 419-439.

Lieberman, L. D., ve Goldfarb, E. S. (2022). Three Decades of Research: The Case for Comprehensive Sex Education. Journal of School Health, 92(6), 467-475.

Maare, S. (2021). Psikoloji (5. Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.

Makram, A.M. ve diğerleri. (2022). Is Checklist an Effective Tool for Teaching Research Students? A survey-based study. BMC Medical Education 22, 561.

Martin J., Riazi H., Firoozi, A., Nasiri, M. A. (2020). Sex Education program for Teachers of Preschool children: a quasi-experimental study in Iran. BMC public health, 14;20(1):692.

Martin, J. A. ve Torres, I. (2014). A study of preschoolers understanding of human reproduction. Sex Education. 14(6), 635-647.

MEB. (2015). İnsan Gelişimi ve Cinsellik. Ankara: MEB Yayınları.

Metin, O., ve Ünal, Ş. (2021). İçerik Analizi Tekniği: İletişim Bilimlerinde ve Sosyolojide Doktora Tezlerinde Kullanımı. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 25(1), 286-302.

Mijatovic, D. (2020) Annual Activity Report 2020. Strasburg: Council of Europe.

National Council for Curriculum and Assessment (NCCA). (1998). Reationships and Sexuality Education (RSE): Primary. Dublin: Author.

Oğuz, V. Ve Köksal, A. (2006). Çocuk Eğitiminde Montessori Yaklaşımı. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 15(1), 243-256.

Oktay, A. (2007). Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem. (2. Baskı). İstanbul: Epsilon Yayıncılık.

Onurer, A. ve Dal, A. (2022, Ekim 20). “İlk Adet Bilgi Paketim” Tartışması: Bakanlığa göre sakıncalı, derneğe göre doğru. Kıbrıs Postası.

Özdemir, M. (2010). Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 11(1): 327-336.

Patton, M.Q. (2014). Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri (M. Bütün ve S.B. Demir, çev.). Pegem Akademi: Ankara.

Powell, J. (2023). "Cinsel eğitimde önemli unsurlar." Amerikan Cinsel Eğitim Derneği Dergisi, 40(1), s.1-10.

Rakhmawati, I., Khilmiyah, N., ve Hadjam, N. (2021). The effectiveness of comic books, puppets, picture books and posters in teaching sex education to early Childhood education Teachers. Jurnal Pendidikan dan Pemberdayaan Masyarakat, 8(2), 231-241.

Robinson, K. H., Smith, E., ve Davies, C. (2017). Responsibilites, Tensions and Ways Forward: Parents Perspectives on Childrens Sexuality Education. Sex Education: Sexuality, Society and Learning, 17(3), 278-293.

Sağlık, D. (2021). Bebeklerde Emme Davranışı ve Komplikasyonları. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi, 54(1), 7-12.

Saluci, Ü., Öglü, H., ve Ürüm, R. (2019). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Cinsel Eğitime İlişkin Görüşleri. Çocuk, Edebiyat ve Dil Eğitimi Dergisi, 2(2), 110-122.

Saygılıgil, F. (2020). Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce, Cilt (10) Feminizm. İstanbul: İletişim Yayınları.

Shtarkshall, R., Santelli, Jennifer B., Hirsch, C. (2007). Sex Education and Sexual Socialization: Roles for Educators and Parents. Perspectives on Sexual Reproductive Health, 39(4), 172-180.

SIECUS (2001). Sexuality Education: A Resource Guide for Parents, Educators and Community Leaders. New York, NY: SIECUS

SIECUS (Sexuality Information and Education Council). (2012). Comprehensive Sexuality Education: A Framework for action. Geneva, Switzerland: World Health Organization.

Simonrangkir, B., Intarti, I. (2023). Cinsel Eğitim: Okul öncesi ve ilkokul çocukları için öneriler. Journal Of Human Sciences, 20(2), 104-113.

Simonrankir, D. (2019). Hijyen ve kostümler yoluyla cinsel eğitim. Birikim Eğitim Dergisi, 20(2), 119-131.

Smith, J. (2013). Talking about sex education: The views and experiences of teachers and parents. Educational research journal, 45(2), 213-231.

Smith, J., Jones, A., ve Brown, B. (2019). Teacher's attitudes and practices towards sex education: A meta-analysis. Educational Research Journal, 52(4), 433-452.

Steelhammer, B. (2003). Dealing effectively with child sexual behaviors. New York: Guildford Press.

Subaşı, M., Okumuş, K. (2017) Bir Araştırma Yöntemi Olarak Durum Çalışması, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 21(2), 419-426.

- Suhanberdyeva,D. (2018). Cinsel Eğitim ve Cinsel Sağlık: Türkiye ve KKTC’de Durum. Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çocuk ve Gençlik Çalışmaları (Yüksek Lisans Tezi): KKTC
- Şahin, E. (2005). Okul Öncesi Eğitimi: Öğretmen Adayları ve Öğretmenleri İçin Uygulama Kılavuzu. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tuğrul, B. (2002). Okul Öncesi Eğitimde Cinsel Eğitim. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 21(1), 20-26.
- Türk Tabipler Birliği. (2008). Cinsiyet Eşitliği ve Toplumsal Cinsiyet Eğitimi. Ankara: Türk Tabipler Birliği Yayınları.
- Türk, H. (2020). Çocuk Gelişimi (1. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Türkiye Aile Sağlığı ve Planlaması Vakfı. (2000). Büyüyorum Gelişiyorum Program Rehberi. İstanbul: TAPV.
- Uluslararası Af Örgütü. (2018). İnterseks: Cinsiyete Dayalı Ayrımcılık ve İnsan Hakları İhlalleri. İstanbul: Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi.
- UNESCO. (2018). Teaching and learning about sexuality: A guide for educators. Paris: Author.
- UNESCO. (2023). Comprehensive Sexuality Education: A Framework for Action. Geneva, Switzerland: World Health Organization.

UNFPA. (2014). State of World Population 2014. New York: United Nations.

UNFPA. (2023). Comprehensive Sexuality Education. <https://www.unfpa.org/comprehensive-sexuality-education> (10.10.2023 tarihinde erişilmiştir).

UNICEF, WHO. World Bank Special Programme of Research, Development and Research Training in Human Reproduction. (2017). Sexual health and its linkages to reproductive health: an operational approach. World Health Organization. <https://Apps.Who.Int/Iris/Bitstream/Handle/10665/258738/9789241512886-Eng.Pdf> (Erişim Tarihi:19.11.2022).

Uproot. (2018). Comprehensive Sexuality Education and Sexual Reproductive Health “UPROOT BRIEF FOR POLICYMAKERS”. March 2018. <https://publications.aap.org/aapbooks/book/546/Red-Book-2018-Report-of-the-Committee-on?autologincheck=redirected> (25.07.2023 tarihinde erişilmiştir).

Ültay, E., Akyurt, H., Ültay, N. (2021) Sosyal Bilimlerde Betimsel İçerik Analizi. İbad Sosyal Bilimler Dergisi., (10), 188-201.

Ünlüer, E., ve İnan, R. (2021). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Cinsel Eğitim Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi. Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi, 4(2), 377-397.

WHO. <https://Apps.Who.Int/Iris/Bitstream/Handle/10665/258738/9789241512886-Eng.Pdf> (Erişim Tarihi:19.11.2022).

World Health Organization & UNDP, UNICEF, WHO. World Bank Special Programme of Research, Development and Research Training in Human Reproduction. (2017). Sexual health and its linkages to reproductive health: an operational approach.

World Health Organization (2010). WHO Regional Office for Europe and BZgA- Standards for Sexuality Educational and Health Authorities and Specialists. Cologne: Federal Centre for Health Education.

World Health Organization. (2016). Comprehensive Sexuality Education: A Freamwork for action. Geneva, Switzerland: World Health Organization.

Yalkılıç, S., ve Yağın, S. (2023). Okul öncesi öğretmenlerinin cinsel eğitme ilişkin görüş ve uygulamaları. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 38(2), 1049-1064.

Yapıcı, S. (2020). Erken Çocuklukta Cinsel Gelişim ve Cinsel Eğitim. Ankara: Pegem Akademi.

Yıldız, D., Ve Deniz, A. (2018). Okul Öncesi Eğitimde Cinsiyet ve Beden Eğitimi. Ankara: Pegem Akademi.

Zeren, F., ve Gürsoy, E. (2018). Neden Cinsel Sağlık Eğitimi? Düzce Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 8(1), 29-33.

EKLER

Ek 1: DAÜ Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği İzni

**Eastern
Mediterranean
University**
"Virtue, Knowledge, Advancement"

Galileo Galilei Sk. / Str.,
99628, Gazimağusa, KUZey KIBRIS /
Famagusta, NORTH CYPRUS,
via Mersin 10, TURKEY
Tel: (+90) 392 630 1327
bayek@emu.edu.tr

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu (BAYEK) / Board of Scientific Research and Publication Ethics

Sayı: ETK00-2023-0017

19.01.2023

Konu: Etik Kurulu'na Başvurunuz Hk.

Sayın Medine Keklik

Eğitim Fakültesi

Eğitim Fakültesi Etik Alt Kurulu'nun 17.01.2023 tarih ve 2022/130 sayılı toplantısında incelenerek uygun bulunan, Doç. Dr. Nihan Koran danışmanlığında yürüttüğünüz **"Okul Öncesi Öğretmenlerinin Cinsel Eğitime Yönelik Görüşleri ve Kullanılan Materyallerin İncelenmesi"** adlı yüksek lisans tezinizle ilgili olan ve DAÜ dışında gerçekleştirilecek **araştırmanıza ait etik onay** başvurunuz, Doğu Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu (BAYEK) tarafından onaylanmıştır.

Çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Prof. Dr. Yücel Vural
Etik Kurulu Başkanı

YV/ek.

www.emu.edu.tr

Ek 2: Millî Eğitim Bakanlığı Araştırma İzni

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
İLKÖĞRETİM DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : İÖD.0.00-174/06-22/E.18572
Konu : Medine KEKLİK'in Master Çalışması
Hk.

24 Ekim 2022

Sayın Medine KEKLİK,

İlgi : 19 Ekim 2022 tarihli başvurunuz.

Müdürlüğümüze bağlı okullarda görev yapan öğretmenlere yönelik uygulamak istediğiniz "**Okul Öncesi Öğretmenlerinin Cinsel Eğitime Yönelik Görüşleri ve Cinsel Eğitimde Kullanılan Materyallerin İncelenmesi**" konulu tez çalışmanız, Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü tarafından incelenmiş gizlilik ve gönüllülük ilkelerine riayet edilerek uygulanması uygun görülmüştür.

Çalışma uygulamadan önce okul müdürlükleri ile temas kurulması ve tamamlandıktan sonra da sonuçların Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü'ne iletilmesinin yasa gereği olduğunu bildirir, gereğini saygı ile rica ederim.

 e-imzalıdır
Hakkı BAŞARI
Müdür

Not: 93/2007 sayılı Elektronik İmza Yasası'nın 6.maddesi gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Evrak Doğrulama Kodu : GSHDROBFVRXORWTYSKLI Evrak Takip Adresi: <http://dogrulama.ebys.gov.ct.tr>
Şlt. Mehmet Hasani Tuna Sokak, No.5 Yenışehir 99010 L.L.F.KOŞA
Tel: 2286893
Faks: 2287158

Bilgi için:Yasemin Şt.NOL
Eğitim Öğretim Uzmanı
(Görevlendirme)

Ek 3: Okul Öncesi Kurumu-Okul Öncesi Öğretmenleri Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

OKUL-KURUM ADI:

GÖRÜŞME TARİHİ:

GÖRÜŞME SORULARI:

1. Cinsel eğitimi nasıl tanımlarsınız?
2. Cinsel eğitimde hangi konulara yer vermektedirsiniz?
3. Sınıfınızda cinsel eğitime yönelik ne tür uygulamalar yapmaktasınız?
4. Cinsel eğitim uygulamalarında kullandığınız materyaller var mı? Varsa nelerdir?
5. Sınıfınızda cinsel eğitime yönelik yürüttüğünüz etkinlikler var mı? Varsa nelerdir?
6. Çocuklara kaç yaştan itibaren cinsel eğitimin verilmesi gerektiğini düşünüyorsunuz?
7. Sizce çocuklara cinsel eğitim kim tarafından verilmelidir?
8. Size göre cinsel eğitimde öğretmenin rolü nedir?
9. Çocuklara yönelik cinsel eğitim uygulamalarında karşılaştığınız zorluklar nelerdir?
10. Cinsel eğitimde çocuklara kazandırılması öngörülen kazanımlar nelerdir?
11. Lisans veya hizmet içi eğitim süreçlerinde cinsel eğitime yönelik eğitim aldınız mı? aldığınız eğitimin hangi konuları kapsadığını ve kaç saat sürdüğüne ilişkin bilgi alabilir miyim?

Ek 4: Cinsel Eğitime Yönelik Materyal/Etkinlik Kontrol Listesi

Tarih:

	Cinsel eğitim materyal/etkinlik nedir?		<u>Sonuç</u>	<u>Notlar/Açıklama</u>
1.	Ana kavram			
	İnsan Gelişimi:			
	Konu:			
1.1	Üreme, Cinsel Anatomi ve Fizyolojisi	Erkek ve kadının cinsel organları yansıtılır. Bu cinsel organların isimleri bilimsel olarak ele alınır.	☐ <u>Evet</u> ☐ <u>Hayir</u>	
1.2	Ergenlik	Çocukların büyüdükçe vücutlarında fiziksel ve duygusal yönden birtakım değişimler meydana gelir.	☐ <u>Evet</u> ☐ <u>Hayir</u>	
1.3	Üreme	Üreme, erkekteki sperm hücresi ve kadındaki yumurta hücresinin birleşimi yoluyla gerçekleşir.	☐ <u>Evet</u> ☐ <u>Hayir</u>	
1.4	Beden İmajı	İnsanların bedenlerinin boyutu, şekli ve rengi farklı olduğu yansıtılır.	☐ <u>Evet</u> ☐ <u>Hayir</u>	
1.5	Cinsel Yönelim	Homoseksüel ve heteroseksüel bireylere lakap takmak ve incitici davranışlarda bulunmak saygısız bir davranıştır.	☐ <u>Evet</u> ☐ <u>Hayir</u>	

1.6	Cinsiyet Kimliği	Bireyin erkek veya dişi üreme organlarına ve kromozomlarına sahip olması açıklanır.	☐ <u>Evet</u> ☐ <u>Hayir</u>	
-----	------------------	---	---	--

2.	Ana kavram İlişkiler:			
	Konu:			
2.1	Arkadaşlık	Arkadaşların birbirine destek olduğu yansıtılır.	☐ <u>Evet</u> ☐ <u>Hayir</u>	
2.2	Aşk	Bireylerin arkadaşlarına, ebeveynlerine ve sevdiği insanlara sevgi duyduğu belirtilir.	☐ <u>Evet</u> ☐ <u>Hayir</u>	
2.3	Evlilik ve sorumluklar	Kadın ve erkeğin evlenebileceği, evliliklerini sürdürebileceği gibi sonlandırabileceği de yansıtılır	☐ <u>Evet</u> ☐ <u>Hayir</u>	
2.4	Çocuk yetiştirme	Çocuk yetiştirmenin yetişkin sorumluluğunda olduğu tasvir edilir. Bireylerin evlat edinme veya biyolojik yollarla da çocuk sahibi olabileceklerine yer verilir.	☐ <u>Evet</u> ☐ <u>Hayir</u> ☐ <u>Evet</u> ☐ <u>Hayir</u>	

3.	Ana kavram Kişisel Beceriler			
	Konu:			
3.1	Değerler	Çocukların ebeveynlerinden, arkadaşlarından, bulunduğu kültürel yapıdan birtakım değerler aldığı yansıtılır.	☐ <u>Evet</u> ☐ <u>Hayır</u>	
3.2	Karar Verme	Çocuklar, yaşları küçük olsa dahi kendi kararlarını verebildiği yansıtılır.	☐ <u>Evet</u> ☐ <u>Hayır</u>	
3.3	İletişim	Birey, insan ilişkilerinde (konuşma, yazma, İşaret dili, yüz ifadesi, beden dili gibi) farklı yollarla iletişim kurulduğu aktarılır.	☐ <u>Evet</u> ☐ <u>Hayır</u>	
3.4	Girişkenlik	Çocukların hakları olduğu ve güvenilir kişilere duygularını/ ihtiyaçlarını ifade ettiği belirtilir.	☐ <u>Evet</u> ☐ <u>Hayır</u>	
3.5	Uzlaşma	Bireyler arasında “vermek ve almak” üzerine ilişkiler kurulduğu aktarılır.	☐ <u>Evet</u> ☐ <u>Hayır</u>	

3.6	Yardım Arama	Aile üyelerinin ve arkadaşlarının çocuğa yardım etmek için çabası içerisinde olduğu yansıtılır. Ailelerinin yardım etmediği durumlarda bir arkadaşından veya güvenilir bir kişiden yardım alınabileceği ele alınır.	☐ <u>Evet</u> ☐ <u>Hayir</u> ☐ <u>Evet</u> ☐ <u>Hayir</u>	
-----	--------------	---	--	--

4.	Ana kavram Cinsellikten Kaçınma			
	Konu:			
4.1	Yaşam Boyu Cinsellik	Çocukların bedenlerini merak edebileceği, bedenlerine dokunulduğunda iyi hissedebilecekleri ele alınır.	☐ <u>Evet</u> ☐ <u>Hayir</u>	
4.2	Mastürbasyon	Mastürbasyon tanımlanır. Mastürbasyonun bireylerin mahremiyetinin bir parçası olduğu yansıtılır.	☐ <u>Evet</u> ☐ <u>Hayir</u> ☐ <u>Evet</u> ☐ <u>Hayir</u>	
4.3	Paylaşılan Cinsel Davranış	İnsanların kendilerini iyi hissetmeleri için öpüşme, sarılma, dokunma gibi davranışlar sergilediği belirtilir.	☐ <u>Evet</u> ☐ <u>Hayir</u>	

5.	Ana kavram Cinsel Sağlık			
	Konu:			
5.1	Üreme Sağlığı	Beden temizliğine özen gösterilmesi, vücudumuzdaki diğer organlarımızla birlikte cinsel organların temizliğine de dikkat edilmesi ele alınır.	☐ <u>Evet</u> ☐ <u>Hayir</u>	
5.2	Doğum	Bazı yetişkinlerin çocuk sahibi olabileceği gibi bazı yetişkinlerin çocuk sahibi olamayacağı ve her ailenin kaç çocuk sahibi olacağına kendilerinin karar verdiği açıklanır.	☐ <u>Evet</u> ☐ <u>Hayir</u>	
5.3	Hamilelik ve Doğum Öncesi Bakım	Hamile bir kadının spor yapması, sağlıklı beslenmesi ve zararlı yiyecek ve içeceklerden uzak durmasına yer verilir.	☐ <u>Evet</u> ☐ <u>Hayir</u>	

5.4	Cinsel İstismar, Saldırı, Şiddet ve Taciz	Her çocuğun kendi bedeninin kendisine ait olduğu ele alınır.	☐ <u>Evet</u>		
			☐ <u>Hayir</u>		
		Çocukların bedenlerinde bulunan; göğüs, meme ucu, vulva, kalça, penis gibi özel bölgelere yer verilir.	☐ <u>Evet</u>		
			☐ <u>Hayir</u>		
		Sağlık durumları ve hijyen hariç kimsenin özel bölgemize dokunmayacağı ele alınır.	☐ <u>Evet</u>		
			☐ <u>Hayir</u>		
		Çocuğun hoşlanmadığı cinsel içerikli bir davranışla karşılaştığı durumda sır olarak saklanması istense bile bir yetişkinle iletişime geçmesi ele alınır.	☐ <u>Evet</u>		
			☐ <u>Hayir</u>		
		Bir yetişkinin çocuktan kendisine cinsel doyum amaçlı dokunması cinsel istismar olarak yansıtılır.	☐ <u>Evet</u>		
			☐ <u>Hayir</u>		
		Birçok yetişkinin çocuğu cinsel olarak istismar etmeyeceği yansıtılır.	☐ <u>Evet</u>		
			☐ <u>Hayir</u>		

6.	Ana kavram Toplum ve Kültür			
	Konu:			
6.1	Cinsiyet Roller�	Toplumda erkek ve kadınların nasıl davranacağına yönelik bazı kal�p davranışlar yer alır.	☐ <u>Evet</u> ☐ <u>Hayir</u>	
		Kız ve erkeklerin hem benzer hem farklı özellikleri bulunduğu belirtilir.	☐ <u>Evet</u> ☐	
		Hem kad�n�n hem erkeğin �ocuk bakımından sorumlu olduğu belirtilir.	☐ <u>Evet</u> ☐ <u>Hayir</u>	
		Kız ve erkek çocuklar ev ortamında aynı haklara sahip olduğu tasvir edilir.	☐ <u>Evet</u> ☐ <u>Hayir</u>	
		Kadınların ve erkeklerin aynı işlerde çalıştığı belirtilir.	☐ <u>Evet</u> ☐ <u>Hayir</u>	
6.2	Farklılık	Bireyin düşünce yapısı, bakış açısı ve yaşam tarzı bakımından farklılıklar olduğu yansıtılır	☐ <u>Evet</u> ☐ <u>Hayir</u>	

		Ön yargının ne olduğu tanımlanır Önyargıda bulunmanın kişinin düşüncesine zarar verdiği yansıtılır. Tüm insanların eşit ve adil bir sistemde olması gerektiği yansıtılır.	☐ <u>Evet</u> ☐ <u>Hayir</u> ☐ <u>Evet</u> ☐ <u>Hayir</u> ☐ <u>Evet</u> ☐ <u>Hayir</u>	
6.3	Cinsellik ve Medya	Materyaldeki birtakım içerikler gerçek hayattan farklı yansıtılmaktadır. Bazı televizyon programları, film ve web sitelerin çocuklara uygun olmadığı ele alınır.	☐ <u>Evet</u> ☐ <u>Hayir</u> ☐ <u>Evet</u> ☐ <u>Hayir</u>	

Ek 5: Uzman Görüş Formu

DOĞU AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ YÜKSEK LİSANS TEZİ UZMAN GÖRÜŞÜ FORMU

Tez Öğrencisi: Medine Keklik

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Nihan Koran

Tez Başlığı: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Cinsel Eğitime Yönelik Görüşleri ve Cinsel Eğitimde Kullanılan Materyallerin İncelenmesi

Uzman Görüşü Alınan Konu: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Cinsel Eğitime Yönelik Görüşleri ve Cinsel Eğitimde Kullanılan Materyallerin İncelenmesi

Uzman Adı Soyadı: Yrd. Doç. Dr. Bengü Berkmen

Uzmanlık ve Çalışma Alanı: Klinik psikoloji- çocuk istismarı

Tarih: 13/12/2022

İmza:

Uzman Görüşü:

(x) Düzeltmeler çalışmanın üzerinde gösterilmiştir.

() Düzeltmelere ilişkin öneriler ekte sunulmuştur.

Değerlendirme Sonucu:

(x) Olumlu () Olumsuz

Her iki değerlendirme seçeneği için de açıklama ve varsa önerilerinizi yazınız.

Açıklama:

**DOĞU AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ YÜKSEK LİSANS TEZİ
UZMAN GÖRÜŞÜ FORMU**

Tez Öğrencisi: Medine Keklik

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Nihan Koran

Tez Başlığı: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Cinsel Eğitime Yönelik Görüşleri ve Cinsel Eğitimde Kullanılan Materyallerin İncelenmesi

Uzman Görüşü Alınan Konu: Sorular

Uzman Adı Soyadı: Prof. Dr. Çağla GÜR

Uzmanlık ve Çalışma Alanı: Çocuk gelişimi-okul öncesi

Tarih:08.12.2022

İmza: Çağla GÜR

Uzman Görüşü:

(X) Düzeltmeler çalışmanın üzerinde gösterilmiştir.

() Düzeltmelere ilişkin öneriler ekte sunulmuştur.

Değerlendirme Sonucu:

(X) Olumlu () Olumsuz

Her iki değerlendirme seçeneği için de açıklama ve varsa önerilerinizi yazınız.

Açıklama:

1. Cinsel eğitimi nasıl tanımlarsınız? - bence cinsel eğitim tanımı yaş grubuna göre değişecektir bu nedenle erken çocuklukta cinsel eğitim diye sorulabilir ya da okul öncesinde cinsel eğitim
2. Cinsel eğitimde hangi konulara yer vermektedir? “Size göre, okul öncesinde cinsel eğitim hangi konuları kapsayabilir?”Denilebilir sizin sorduğunuz şekliyle tam olarak algılanmayabilir ve 3. Soruda sıkıntı yaşanabilir diye
3. Sınıfınızda cinsel eğitime yönelik ne tür uygulamalar yapmaktasınız? uygulamalara yer vermektedir?
4. Cinsel eğitim uygulamalarında kullandığınız materyaller var mı? Varsa nelerdir?
5. Sınıfınızda cinsel eğitime yönelik yürüttüğünüz etkinlikler var mı? Varsa nelerdir?
3 ve 5’te aynı cevaplar gelebilir

6. Çocuklara kaç yaştan itibaren cinsel eğitimin verilmesi gerektiğini düşünüyorsunuz?
7. Sizce çocuklara cinsel eğitim kim tarafından verilmelidir?
8. Size göre cinsel eğitimde öğretmenin rolü nedir?
9. Çocuklara yönelik cinsel eğitim uygulamalarında karşılaştığınız zorluklar nelerdir?
10. Cinsel eğitimde okul öncesi dönem çocuklara kazandırılması öngörülen kazanımlar nelerdir?
11. Lisans veya hizmet içi eğitim süreçlerinde cinsel eğitime yönelik eğitim aldınız mı? aldığınız eğitimin hangi konuları kapsadığını ve kaç saat sürdüğüne ilişkin bilgi alabilir miyim?

Okul öncesinde cinsel eğitim konusunda ne düşünüyorsunuz? (Öğretmenin gerekli olup olmadığı konusunda düşünceleri ve gerekçeleri öğrenilebilir) bence ilk soru yerine böyle bir soru daha işlevsel olabilir

Başarılar diliyorum.

**DOĞU AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ YÜKSEK LİSANS TEZİ
UZMAN GÖRÜŞÜ FORMU**

Tez Öğrencisi: Medine Keklik

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Nihan Koran

Tez Başlığı: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Cinsel Eğitime Yönelik Görüşleri ve Cinsel Eğitimde Kullanılan Materyallerin İncelenmesi

Uzman Görüşü Alınan Konu:

Uzman Adı Soyadı: Doç. Dr. Azize Ummanel

Uzmanlık ve Çalışma Alanı: Okul öncesi eğitim

Tarih: 06/12/2022

İmza:

Uzman Görüşü:

(x) Düzeltmeler çalışmanın üzerinde gösterilmiştir.

() Düzeltmelere ilişkin öneriler ekte sunulmuştur.

Değerlendirme Sonucu:

(x) Olumlu () Olumsuz

Her iki değerlendirme seçeneği için de açıklama ve varsa önerilerinizi yazınız.

Açıklama: Sorular alt problemlere uygun biçimde ve kapsayıcı bir şekilde sorulmuştur. Herhangi bir değişiklik önerim bulunmamaktadır.